

DANSKE LØN- MODTAGERES ARBEJDSSTID

EN REGISTERANALYSE BASERET PÅ LØNSTATISTIKKEN

09:03

METTE DEDING
TRINE FILGES

09:03

DANSKE LØNMODTAGERES ARBEJDSTID

EN REGISTERANALYSE BASERET PÅ LØNSTATISTIKKEN

METTE DEDING

TRINE FILGES

KØBENHAVN 2009

SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

DANSKE LØNMODTAGERES ARBEJDSTID – EN REGISTERANALYSE BASERET PÅ
LØNSTATISTIKKEN

Afdelingsleder: Lisbeth Pedersen
Afdelingen for beskæftigelse og integration

Undersøgelsens følgegruppe:

Allan Lyngsø Madsen, LO
Andreas Bang, Danmarks Lærerforening
Anita Vium Jørgensen, 3F – Fagligt Fælles Forbund
Anna Ilsøe, Forskningscenter for Arbejdsmarkeds- og Organisationsstudier
Annette Wethje, Dansk Sygeplejeråd
Inge Frölich, FOA – Fag og Arbejde
Karen Albertsen, Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø
Lasse Hjort Madsen, Finansforbundet
Mette Langager, FTF
Morten Skov, HK/Privat
Thomas Gyldal Petersen, Dansk Metal

ISSN: 1396-1810

ISBN: 978- 87-7487-925-1

Layout: Hedda Bank

Oplag: 600

Tryk: Schultz Grafisk A/S

© 2009 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

33 48 08 00

sfi@sfi.dk

www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig
angivelse af kilden. Skrifter, der omtaler, anmelder, henviser
til eller gengiver SFI's publikationer, bedes sendt til centret.

INDHOLD

	FORORD	5
	RESUMÉ	7
1	FORMÅL OG METODE	13
	Datagrundlag	14
	Definition af arbejdstid	20
	Andre undersøgelser	22
2	ARBEJDSTID PÅ INDIVIDNIVEAU	25
	Gennemsnitlig ugentlig arbejdstid	27
	Sammenligning med arbejdskraftundersøgelsen	36
	Analyse af arbejdstid efter sektor, branche, uddannelse, arbejdsfunktion og familieforhold	40
	Betalt overarbejde	68

3	ARBEJDSTID PÅ FAMILIENIVEAU	71
	Normal arbejdstid for familietyper	73
	Begge fastlønnede	78
	Kvinden fastlønnet og manden timelønnet	84
4	ANALYSE AF ARBEJDSTID – FOR INDIVIDER OG FOR FAMILIER	91
	Gennemsnitlig arbejdstid for individer	92
	Gennemsnitlig arbejdstid for familier	102
5	ÆNDRING AF ARBEJDSTID – FOR INDIVIDER OG FOR FAMILIER	109
	Metode	110
	Ændring i arbejdstid for individer	112
	Ændringer i arbejdstid, individer i familier	131
6	SAMMENFATNING	139
	Arbejdstid på individniveau	140
	Betalt overarbejde på individniveau	143
	Arbejdstid på familieniveau	144
	Ændring af arbejdstid	145
	BILAG	151
	LITTERATUR	155
	SFI-RAPPORTER SIDEN 2008	157

FORORD

I denne SFI-rapport præsenteres resultaterne af en kortlægning af danskernes arbejdstid baseret på registerdata. Formålet med kortlægningen er særligt at belyse, hvilke faktorer der har betydning for, at kvinder generelt arbejder mindre end mænd. Endvidere fokuserer kortlægningen på familiers samlede arbejdstid og fordelingen af den samlede arbejdstid mellem manden og kvinden i familien/parforholdet.

Til undersøgelsen har været knyttet en følgegruppe (se kolofonen). Medlemmerne af følgegruppen takkes for deres bidrag til projektet. Rapporten er desuden blevet læst og kommenteret af seniorforsker Jens Bonke, Rockwool Fondens Forskningsenhed, som også takkes for nyttige råd og kommentarer.

Undersøgelsen er bestilt og finansieret af LO og FTF. Rapporten er udarbejdet af seniorforsker, cand.oecon., ph.d. Trine Filges og seniorforsker, cand.oecon., ph.d. Mette Deding. Stud.scient.soc. Esben Raunsø Thomasen Bæk har bistået med bearbejdningen af datamaterialet og udarbejdelsen af analyserne, mens stud.polit. Lise Sand Ellerbæk har hjulpet med tabellerne.

København, marts 2009

JØRGEN SØNDERGAARD

RESUMÉ

I de senere år er det blevet et vigtigt samfundsøkonomisk mål at få danskerne til at arbejde mere. Dette mål kan opnås enten ved at få flere i arbejde eller ved at få personer i beskæftigelse til at arbejde mere. Formålet med denne rapport er at bidrage til denne diskussion ved at kortlægge arbejdstiden for lønmodtagere, som er en del af kernearbejdsstyrken – dvs. lønmodtagere i alderen 20-59 år, som er ansat på normale vilkår mindst 8 timer om ugen og mindst 10 måneder om året. Arbejdstiden belyses særskilt for kvinder og mænd i forhold til forskellige baggrundsfaktorer som fx køn, sektor og familieforhold, men vi ser også på familiers samlede arbejdstid. Kortlægningen består dels af beskrivende analyser og dels af multivariate regressionsanalyser.

Rapportens datagrundlag er registerdata fra Danmarks Statistik for perioden 2003-2006, herunder specielt data fra lønstatistikken. Lønstatistikken dækker hele den offentlige sektor samt virksomheder i den private sektor med mindst 10 ansatte. Rapportens arbejdstidsbegreb følger de begreber, som findes i lønstatistikken. Arbejdstidsbegrebet i rapporten er således lønmodtageres normale arbejdstid, hvilket er defineret som det gennemsnitlige antal timer pr. uge lønmodtageren får løn for – eksklusive overarbejde, men inklusive betalt fravær. Derudover indeholder rapporten en mindre særskilt analyse af registreret betalt overarbejde. En særlig problematik knytter sig til forekomsten af *bijob*.

Fordi lønstatistikken kun inkluderer ansættelser af en vis varighed og omfang, finder vi kun en meget lav forekomst af bijob (ca. 2 pct. har et bijob). Vi har derfor valgt ikke at analysere på *bijob* i denne rapport, men udelukkende arbejdstiden i hovedjobbet. Endelig skelner vi i alle analyser mellem fastlønnede og timelønnede. Dette skyldes, at arbejdstiden for de to grupper ikke kan sammenlignes direkte, fordi ferietimer og visse andre former for fravær ikke indgår i timetallet for timelønnede. For en mere detaljeret beskrivelse af datamaterialet og det anvendte arbejdstidsbegreb henvises til kapitel 1.

KVINDER ARBEJDER MINDRE END MÆND

Hovedparten af danske lønmodtagere er fastlønnede, mens færre er timelønnede, og kvinder er oftere fastlønnede end mænd. I 2006 arbejdede fastlønnede mænd i gennemsnit 36,48 timer om ugen, mens fastlønnede kvinder i gennemsnit arbejdede 34,13 timer om ugen. Blandt timelønnede arbejdede mændene i gennemsnit 31,84 timer om ugen og kvinderne 28,49 timer om ugen. Den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid er således lavere for kvinder end for mænd for såvel fastlønnede som timelønnede.

Forskellen mellem mænds og kvinders arbejdstid er lidt større, hvis betalt overarbejde inkluderes i arbejdstiden. I 2006 finder vi således, at fastlønnede mænd i gennemsnit får betaling for 0,44 overarbejdstime pr. uge, for fastlønnede kvinder er tallet 0,19 time, for timelønnede mænd 1,60 time og for timelønnede kvinder 0,57 time. Særligt blandt fastlønnede er betalt overarbejde således ikke særlig udbredt.

For fastlønnede ligger arbejdstiden meget konstant i perioden 2003-2006. Dette gælder uanset om registreret betalt overarbejde inkluderes i arbejdstiden eller ej. For timelønnede er der derimod sket en mindre stigning på omkring 1 time i den normale ugentlige arbejdstid, og ligeledes er omfanget af det registrerede betalte overarbejde steget i perioden. Stigningen har været lidt større blandt de timelønnede kvinder end blandt de timelønnede mænd, således at forskellen mellem timelønnede mænds og kvinders arbejdstid er blevet lidt mindre i løbet af perioden.

Kvinders arbejdstid varierer generelt en del mere end mændenes, idet kvinders arbejdstid er langt mere påvirket af forhold som sektor, branche, uddannelse, jobfunktion og familieforhold. Det er således fx primært kvinders arbejdstid, som varierer i forhold til, hvorvidt de har

børn eller ej. Særligt arbejder kvinder med to eller flere børn og kvinder med små børn mindre end andre kvinder. Sammenligner vi arbejdstiden på tværs af sektorer, finder vi specielt forskelle mellem arbejdstiden i amter og kommuner (den kommunale sektor) sammenlignet med den private sektor: I den kommunale sektor er den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid således lavere for både fastlønnede og timelønnede, forskellen mellem mænds og kvinders arbejdstid er større, og variationen i arbejdstid er større, end det vi finder for den private sektor. Uddannelse har generelt ikke stor betydning for lønmodtagernes arbejdstid. En undtagelse er dog sundhedsuddannede, som arbejder mindre end andre både mænd og kvinder. Endelig skal det nævnes, at timelønnedes arbejdstid generelt varierer en del mere end fastlønnedes arbejdstid.

FAMILIERS ARBEJDSID

Ved hjælp af registeroplysninger er det muligt at matche lønmodtagere, der bor i samme familie. Disse par består af den delmængde af familier, hvor både manden og kvinden er lønmodtager og omfattet af lønstatistikken. I langt de fleste familier er begge parter fastlønnede (knap tre ud af fire). I ca. hver sjette familie er kvinden fastlønnet, mens manden er timelønnet; mens de sidste to kombinationsmuligheder er meget sjældne.

Familiernes samlede arbejdstid afspejler de samme forskelle, som er fundet for individer: Familier, hvor mindst én er sundhedsuddannet, og familier, hvor mindst én er ansat i den kommunale sektor, arbejder mindre end andre familier. Familier med børn arbejder generelt mindre end familier uden børn; og blandt familier med børn er det særligt familier med mange børn, og familier hvor yngste barn er under et år, som arbejder mindre. Derudover er variationen i familiers arbejdstid generelt større, hvis mindst én af parterne er timelønnet. Variationer i familiernes arbejdstid skyldes primært, at kvindens arbejdstid i disse familier varierer med især sektor, antal børn og yngste barns alder.

En særlig problemstilling for familierne er sammenhængen mellem mandens og kvindens arbejdstid. Vi analyser, hvorvidt der sker en arbejdsdeling i familierne ved at analysere interaktionen mellem parternes arbejdstid. Resultater af denne analyse viser en beskeden arbejdsdeling for familier, hvor begge er fastlønnede. I disse familier finder vi således, at kvinderne arbejder lidt mindre, hvis manden arbejder

mere, mens der ikke er nogen sammenhæng den anden vej. Sammenhængen er dog begrænset, og vi konkluderer derfor, at den arbejdsdeling, der foregår i familierne, i højere grad er karakteriseret ved, at mænd generelt ikke er særligt påvirkelige af fx børn, mens kvinders arbejdstid i højere grad varierer og er påvirkelige af familieforhold.

ÆNDRING AF ARBEJ DSTID – FRA 2005 TIL 2006

Ud over at se på, hvilke faktorer der har betydning for arbejdstiden i det enkelte år, har vi set på, hvilke forhold der har betydning for ændringer i arbejdstid mellem 2005 og 2006. Vi ser kun på substantielle ændringer, defineret som ændringer på mere end to timer. Rigtig mange lønmodtagere har ændret deres arbejdstid i enten positiv eller negativ retning mellem 2005 og 2006 – omkring 30 pct. Flere kvinder end mænd ændrer arbejdstid, og timelønnede ændrer oftere arbejdstid end fastlønnede. Endvidere er der større variation i ændringerne i den offentlige sektor end i den private sektor.

Den mest markante faktor i forhold til ændringer i arbejdstiden er børn. Kvinder, som får deres første eller andet barn i 2006, reducerer således som forventet arbejdstiden, endda meget markant. For mænd har ændringer i antal børn til gengæld en begrænset betydning.

SAMLET KONKLUSION OG PERSPEKTIVERING

Kortlægningen viser, at kvinder stadig arbejder færre timer end mænd, og at ansatte i den kommunale sektor, uanset køn, arbejder færre timer end ansatte i den private sektor. Endvidere finder vi, at uddannede inden for sundhedsområdet arbejder mindre end andre, også selvom vi tager i betragtning, at de fleste er ansat i den kommunale sektor. Det er især kvinder, som er sundhedsuddannede, men resultatet gælder for både kvinder og mænd.

Derudover viser undersøgelsen, at kvinders arbejdstid varierer en del mere end mænds arbejdstid. Det er primært kvinderne, som tilrettelægger deres arbejdstid efter familieforhold, herunder især børn. Det er givetvis en af grundene til, at kvinder overordnet arbejder færre timer end mænd. Forskellen mellem mænds og kvinders arbejdstid skal fortolkes i sammenhæng med den kendsgerning, at beskæftigelsen blandt danske kvinder internationalt set er høj. Samlet må vi således konkludere, at netop muligheden for at tilpasse arbejdstiden til familieforholdene nok

er en væsentlig medvirkende årsag til, at så mange danske kvinder kan kombinere beskæftigelse og børn.

FORMÅL OG METODE

De senere års højkonjunktur og den dermed følgende mangel på arbejdskraft har øget det politiske fokus på danskernes arbejdstid. Spørgsmålet er, i hvilket omfang det er muligt for danskerne at øge den ugentlige arbejdstid for dermed samlet set at øge antallet af arbejdstimer. Kvinder arbejder generelt mindre end mænd, og derfor kan der sættes særligt fokus på kvindernes arbejdstid. Vores viden om, hvad der bestemmer den enkeltes arbejdstid – både for individer og inden for familien – er dog begrænset.

Formålet med denne rapport er at give input til arbejdstidsdebatten ved at kortlægge danske lønmodtageres normale arbejdstid i forhold til forskellige baggrundsfaktorer som fx køn, sektor og familieforhold. Specielt analyserer vi, hvordan arbejdstiden for henholdsvis kvinder og mænd varierer i forhold til børn. Endvidere ser vi specifikt på familiers samlede arbejdstid, altså summen af kvindens og mandens gennemsnitlige arbejdstid, samt analyserer sammenhængen mellem partners arbejdstid. Hensigten med rapporten er at se på arbejdstid for lønmodtagere, der er en del af kernearbejdsstyrken, og ikke på eventuelle arbejdskraftreserver uden for arbejdsstyrken. Vi ser derfor på lønmodtagere i alderen 20-59 år, som har mindst 10 måneders ansættelse i løbet af året, og hvor den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid overstiger 8 timer. Endvidere ser vi kun på arbejdstid i job på normale vilkår, dvs. lønmodtagere på det normale arbejdsmarked.

Resultater fra tidligere undersøgelser peger på, at kvinder generelt arbejder mindre end mænd, og at mange kvinder arbejder i den offentlige sektor, hvor arbejdstiden er lavere end i den private sektor. I analyserne vil vi derfor særligt fokusere på kvinders arbejdstid og belyse, hvilke forhold der udløser forskelle i arbejdstid for kvinder. Er det bestemte (kvindedominerede) uddannelsesretninger, fx inden for sundhed eller pædagogik, der typisk fører til job med en kortere arbejdstid, eller er det familiære forhold, fx børn, der er årsagen til, at kvinder arbejder mindre? Ud over sektor og uddannelse fokuserer vi specielt på betydningen af familieforhold som partnerstatus og børn, da andre undersøgelser, som fx Bonke og Meilbank (1999), viser, at det har betydning.

Analysen af familiers arbejdstid belyser, hvordan arbejdstiden for det enkelte individ i en familie hænger sammen med både egen og partners situation. For eksempel ser vi på, hvordan arbejdstiden varierer i forhold til, om partneren har en lederstilling eller ej. Endvidere sætter vi fokus på betydningen af, hvilken sektor familien arbejder i, og vi belyser fx om det er tilfældet, at familier, hvor mindst én arbejder i den offentlige sektor, samlet arbejder mindre end andre familier.

I dette kapitel beskriver vi først det anvendte datagrundlag med særligt fokus på beskrivelsen af de arbejdstidsmål, vi anvender i analyserne. Dernæst diskuterer vi fordele og ulemper ved det anvendte arbejdstidsbegreb. Endelig sammenfatter vi kort den eksisterende viden om arbejdstid og arbejdstidens fordeling mellem kvinder og mænd i Danmark.

DATAGRUNDLAG

Rapportens analyser af kvinders og mænds arbejdstid er baseret på registeroplysninger fra Danmarks Statistik. Lønstatistikken giver oplysninger om ansættelsesforhold, herunder arbejdstid. Disse data kobler vi med oplysninger om person- og familieforhold fra andre registre i Danmarks Statistik, fx uddannelse samt antal og alderen på børn. Analyserne tager udgangspunkt i året 2006, som er det seneste år, data pt. er tilgængelige for. I enkelte analyser ser vi dog på hele perioden

2003-2006.¹ I det følgende beskriver vi analysepopulationen og de variable, der indgår i analyserne.

LØNSTATISTIKKEN

Analyserne i denne rapport tager som nævnt udgangspunkt i Lønstatistikens Serviceregister fra Danmarks Statistik.² Dette register omfatter for det første alle lønmodtagere i den private sektor bortset fra landbrug og fiskeri,³ som er ansat i virksomheder med en beskæftigelse svarende til 10 eller flere fuldtidsansatte. Lidt mere end 25 pct. af alle job i den private sektor fandtes i 2006 på arbejdssteder med mindre end 10 ansatte (Danmarks Statistik, 2008a). Hvis arbejdstiden og/eller kønsfordelingen er anderledes på de små end på de øvrige arbejdssteder i den private sektor, er undersøgelsen alene repræsentativ for private arbejdssteder med mindst 10 fuldtidsansatte.

Registret omfatter for det andet alle lønmodtagere i den offentlige sektor bortset fra vederlagslønnede, særligt aflønnede, værnepligtige, ph.d.-studerende, visse timelærere og studentermedhjælpere. Vi har ikke præcise tal for, hvor stor en andel de frasorterede offentligt ansatte udgør af samtlige ansættelsesforhold i den offentlige sektor. Vi formoder imidlertid, at disse ansatte udgør en begrænset andel. I så fald har frasorteringen ikke den store betydning for undersøgelsens repræsentativitet for henholdsvis den statslige og den kommunale sektor.

Endelig inkluderer statistikken kun ansættelsesforhold, der varer mere end 1 måned, og hvor den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid overstiger 8 timer. Endvidere skal lønmodtageren for at indgå være ansat på 'normale vilkår'. Som eksempel på grupper, der ikke opfylder kravet om 'normale vilkår', kan nævnes lønmodtagere, der aflønnes normalt af arbejdsgiveren, men hvor arbejdsgiveren modtager et løntilskud fra det offentlige, lønmodtagere, der ikke er beskattet efter de almindelige

1. Generelt er resultaterne for de enkelte år meget ens, hvorfor vi vælger at fokusere på det nyeste år. Bemærk endvidere, at vi ikke har mulighed for at gå længere tilbage end 2003, fordi centrale oplysninger i Lønstatistikken ikke er tilgængelige før da. Dette gælder specifikt opdelingen af lønmodtagere i fastlønnede og timelønnede.

2. Beskrivelsen i det følgende er baseret på Danmarks Statistik (2008b).

3. De udgør i alt 2,5 pct. af alle lønmodtagere i den private sektor i 2006.

betingelser i Danmark, og udlændinge, der arbejder i Danmark, men beskattes efter hjemlandets regler.

Lønstatistikken omfatter ifølge Danmarks Statistiks egne opgørelser for den private sektor ca. 90 pct. af beskæftigelsen i den ovenfor beskrevne målgruppe i perioden 2003-2006 (Danmarks Statistik, 2004-2007). For det offentlige områdes vedkommende stammer oplysningerne fra henholdsvis statslige og kommunale edb-lønssystemer, hvorfor alle offentligt ansatte i målgruppen i princippet burde indgå. Statistikken inkluderer typisk også ansatte i selvejende institutioner, der har driftsoverenskomst med kommunerne. Omvendt indgår fejlbehæftet materiale – herunder indberetninger fra arbejdspladser, der ikke har gennemført fraværsregistrering – ikke. Dertil kommer, at ikke alle statslige institutioner anvender det nævnte lønssystem (Danmarks Statistik, 2007a og 2007b).

En potentiel vigtig parameter i forhold til arbejdstid er fravær, fx i forbindelse med ferie, sygdom eller barsel. I Lønstatistikken opereres således med begrebet 'præsterede timer', som er defineret som betalte timer fratrukket registreret fravær. Desværre er fraværsoplysningerne i Lønstatistikken generelt af svingende kvalitet, især for den offentlige sektor (Danmarks Statistik, 2008c). Der synes især at være problemer med indberetningen af fravær fra den kommunale sektor til Lønstatistikken i en årrække op til 2006, hvorfor Danmarks Statistik for året 2006 for denne sektor besluttede at imputere oplysninger fra fraværstatistikken som erstatning for fraværsoplysninger fra Lønstatistikken (Danmarks Statistik, 2007a). Fravær er dog ikke opgjort på helt samme måde i fraværstatistikken som i Lønstatistikken. Det betyder, at kvaliteten af data om lønmodtagernes præsterede timer (betalte timer eksklusive fravær) er dårlige, særligt til sammenligninger på tværs af sektorer. Vi analyserer derfor ikke omfanget og fordelingen af præsterede timer i denne rapport.

En anden fejlkilde i relation til Lønstatistikken for den kommunale sektor er, at der i årene 2004 og 2005 har været problemer med indberetningen fra Københavns kommune. Blandt andet indgår indberetninger fra denne kommune kun for månederne januar til maj i 2004 (Danmarks Statistik, 2005, 2006). Da ansættelser i Københavns kommune udgør en betydelig del af det samlede antal ansættelser i den kommunale sektor, har disse problemer selvfølgelig afsmittende effekt på Lønstatistikken for hele den kommunale sektor for 2004 og 2005. Blandt

andet derfor har vi valgt at fokusere analyserne på året 2006. Vi vurderer dog generelt, at denne fejlkilde har mindre betydning for fordelingen af arbejdstimer over årene.

ANALYSEPOPULATIONEN

Analyserne i rapporten foretages ud fra forskellige analysedatasæt:

- et individdatasæt
- et familiedatasæt
- et datasæt til analyse af individer over tid
- et datasæt til analyse af individer i familier over tid.

Udgangspunktet for alle datasættene er individdatasættet, som derfor beskrives mest detaljeret.

Individdatasættet er dannet med udgangspunkt i samtlige ansættelsesforhold, der indgår i Lønstatistikens Serviceregister, hvorefter person- og familieoplysninger fra andre registre er koblet på. Nogle af disse oplysninger er opgjort primo året, mens andre er opgjort ultimo året. Generelt må vi frasortere personer, som ikke er bosat i Danmark både i starten og i slutningen af året, fordi vi ikke kan koble disse personer til alle relevante baggrundsfaktorer. Endvidere frasorterer vi en del observationer fra Lønstatistikken pga. dårlig kvalitet (vi frasorterer dubletter og sætter en øvre grænse på timer pr. uge på 60 timer).

Vi laver analyserne for, hvad man kan kalde kernearbejdsstyrken. Vi begrænser derfor datasættet til personer i alderen 20-59 år og udelukker personer, der har studier som hovedbeskæftigelse, dvs. personer med studiejob. Vi foretager disse afgrænsninger for i videst muligt omfang at frasortere elever, studerende og efterlønsmodtagere, der kan forventes at have en væsentlig anderledes arbejdsmarkedsprofil end resten af befolkningen. Endelig ser vi kun på personer, som har mindst 10 måneders ansættelse i løbet af året. De gør vi, fordi vi ikke ønsker, at lange ledighedsperioder skal influere på analysens resultater. For hver person ser vi på ét *analysejob*. Hvis en person kun har ét job i det givne år, analyserer vi det. Har en person derimod flere ansættelser i løbet af året, ser vi på årets sidste job.

En særlig problematik knytter sig til forekomsten af *bijob*, defineret som det tidsmæssigt mindste af to job, der ligger i samme

kalenderperiode (dvs. jobbet med den laveste gennemsnitlige ugentlige arbejdstid). Generelt finder vi kun en meget lav forekomst af bijob, hvilket primært skyldes, at et job skal have et omfang på mindst 8 timer om ugen for at være omfattet af Lønstatistikken.⁴ I alt 2 pct. har et bijob. Der er lidt flere timelønnede end fastlønnede, som har et bijob, men derudover varierer andelen ikke meget på forskellige baggrundsfaktorer, såsom sektor, uddannelsesretning, familieforhold, hvorvidt man har betalt overarbejde mv. Vi har derfor valgt ikke at analysere på *bijob* i denne rapport.

Individdatasættet inkluderer i alt 1.226.456 individer i 2006, fordelt på 585.614 mænd og 640.842 kvinder.

FAMILIEANALYSER

Ud over at se på enkeltindivers arbejdstid, analyserer vi som nævnt også familiers arbejdstid. I praksis ser vi i denne sammenhæng på familier, hvor både manden og kvinden indgår i individdatasættet, hvilket betyder, at vi har arbejdstids- og baggrundsoplysninger for begge partnere. Parrene er koblet via oplysning om c-familiestatus i Danmarks Statistik og kan således både være gifte eller samlevende. Fordi vi primært er interesserede i kønsforskelle, ser vi kun på familier, der består af en mand og en kvinde.

Det skal bemærkes, at der selvfølgelig sagtens kan være familier, der ikke indgår i analysen, selvom begge er beskæftigede, pga. vores krav om, at begge skal findes i individdatasættet. For eksempel kan den ene partner være selvstændig eller beskæftiget i en virksomhed, der ikke er omfattet af Lønstatistikken. Men da vi ingen viden har om dette, er vi nødsaget til kun at analysere familier, hvor begge parter er omfattet af Lønstatistikken. Dette kan selvfølgelig potentielt give en skævhed i forhold til alle familier. Men analyser af fordelingen af baggrundsfaktorer for forskellige familiekonstellationer indikerer dog, at dette ikke er et problem.

Familiedatasættet er naturligvis en del mindre end individdatasættet. Af de i alt 1.226.456 individer, som indgår i analysen for 2006 i kapitel 2, er de 928.497 i et parforhold, og af disse kan vi matche i alt 247.665 par (495.330 individer).

4. Også Bonke & Meilbank (1999) og Smith et al. (1998) finder, at omfanget af bijob er meget lavt.

ANALYSER OVER TID

Endelig analyserer vi også ændringer i arbejdstid over tid, nærmere bestemt mellem år 2005 og år 2006. Til dette formål danner vi både et individdatasæt og et familiedatasæt. Hvert af disse datasæt indeholder oplysninger om personer i begge år, hvilket betyder en reduktion i antallet af inkluderede personer.

Individdatasættet til analyser over tid (mellem 2005 og 2006) indeholder i alt 960.178 individer, og familiedatasættet indeholder i alt 165.453 familier.

ANDRE VARIABLE I ANALYSEN

Ud over oplysninger om arbejdstid inddrager vi en række andre baggrundsfaktorer i analyserne. Det drejer sig for det første om aflønningsform, hvor alle lønmodtagere i Lønstatistikken er opdelt efter, om de er fastlønnede eller timelønnede (for en nærmere diskussion af forskellen mellem de to aflønningsformer se diskussionen i næste afsnit). Oplysninger om aflønningsform, sektor (henholdsvis privat, statslig og kommunal sektor) og brancher findes i Lønstatistikken. Brancheopdelingen følger Danmarks Statistiks branchenomenklatur. Vi har til nærværende analyse valgt at fokusere på hovedopdelingen i ni brancher. Denne hovedgruppeinddeling er dog problematisk for den offentlige sektor, hvor omkring 90 pct. er ansat i hovedbranchen 'offentlige og personlige tjenester'. Vi opdeler derfor denne hovedgruppe i fem undergrupper, således at vi i alt anvender en opdeling i 13 brancher.

Fra Lønstatistikken får vi også oplysninger om lønmodtagernes arbejdsfunktion. Arbejdsfunktionerne bygger på Danmarks Statistiks DISCO-koder og er delvist hierarkisk opbyggede, hvilket vil sige, at der er delvist overlap i forhold til uddannelseslængde. Ideen er, at man skal kunne sammenligne personer, der laver det samme, uanset deres formelle titel eller uddannelse. Princippet er, at arbejdets placering inden for hovedgrupperne skal afspejle de kvalifikationskrav, som varetagelsen af funktionen normalt forudsætter, således at arbejde fx inden for gruppe fem forudsætter mere faglig viden end arbejde inden for gruppe ni. I praksis kan der dog være tilfælde, hvor arbejde inden for gruppe fem (fx arbejde ved udgangskasse) kræver færre faglige kvalifikationer end arbejde inden for gruppe ni (fx pedalarbejde). Endvidere har man valgt at give alle ansatte i militæret en egen DISCO-kode. Opdelingen må derfor

siges at være delvis hierarkisk og delvis faglig. En oversigt over de ti hovedkategorier af arbejdsfunktion findes i bilaget.

Som mål for lønmodtagernes uddannelse bruger vi oplysninger om lønmodtagerens højeste fuldførte uddannelsesniveau fra Uddannelsesstatistikken. Vi opdeler både uddannelse efter niveau og efter retning. Uddannelsesniveauet er opdelt i seks kategorier: ingen kompetencegivende uddannelse (grundskole, alment gymnasium eller handels-/teknisk gymnasium), erhvervsfaglig uddannelse, kort videregående uddannelse, mellemlang videregående uddannelse samt lang videregående uddannelse. Uddannelsesretningen angiver, hvilket område uddannelsen er rettet imod, fx sundhedsområdet eller byggesektoren. Den præcise inddeling og definition af uddannelsesretningerne findes i bilaget.

Ud over de allerede nævnte faktorer inddrager vi også oplysninger om familieforhold, alder og etnicitet. Disse oplysninger kommer alle fra *familiefilen* med baggrundsoplysninger om familien og *individfilen* i registret for Familie og Husstand. Oplysningerne om familieforhold omfatter, hvorvidt lønmodtageren er enlig eller gift/samlevende samt antallet af børn i familien. Desuden inddrager vi indikatorvariable for det yngste barns alder, som vi opdeler i fem aldersgrupper: under 1 år, 1 år, 2-5 år, 6-10 år og 11-17 år. Etnicitet bygger på Danmarks Statistiks inddeling af befolkningen i henholdsvis indvandrere, efterkommere og danskere.

DEFINITION AF ARBEJDSSTID

Et vigtigt aspekt af analyserne i denne undersøgelse er det anvendte arbejdstidsbegreb. Vi definerer i denne undersøgelse arbejdstiden som gennemsnitlige ugentlige aftalte timer – kaldet lønmodtagerens 'normale timer'. De normale timer er de timer, som lønmodtageren får løn for – eksklusive overarbejde, men inklusive betalt fravær. For hvert ansættelsesforhold er antallet af aftalte timer i hele kalenderåret registreret sammen med ansættelsesperiodens længde. Ud fra disse to oplysninger beregner vi den gennemsnitlige normale ugentlige arbejdstid.

Det er vigtigt at bemærke, at den registrerede arbejdstid ikke i alle tilfælde stemmer overens med den faktiske arbejdstid. Den enkelte lønmodtagers arbejdstid kan afvige fra det aftalte af flere forskellige

årsager. For eksempel kan lønmodtageren arbejde længere tid end det aftalte, uden at det bliver registreret. For nogle lønmodtagere gælder det endvidere, at de er ansat uden øvre arbejdstid. I de tilfælde vil den registrerede normale arbejdstid typisk undervurdere den faktiske arbejdstid. Men også for andre personer kan man forestille sig, at indberetningerne ikke helt svarer til det faktiske ansættelsesforhold.

Endvidere er det vigtigt at bemærke, at eventuelt overarbejde kun er inkluderet i det omfang, det er registreret som betalt overarbejde. Men der kan naturligvis være overarbejde, der aflønnes på andre måder end ved direkte overarbejdsbetaling – dette gælder fx fuldmægtiges rådighedstillæg. Det betalte overarbejde, som er inkluderet i nærværende undersøgelse, ligger derfor sandsynligvis i underkanten af det reelle omfang af overarbejde blandt lønmodtagerne. Omvendt er det vigtigt at understrege, at eventuelt overarbejde, der spares op på en tidskonto for senere at blive afspadseret, ikke indgår og ikke skal indgå, idet det ikke er decideret overarbejde. Både Bonke & Meilbank (1999) og Smith et al. (1998) viser, at langt de fleste afspadserer overarbejde. Ligeledes viser Bonke & Meilbank (1999) og Smith et al. (1998), at faglærte i størst omfang får kompensation for overarbejde, mens overordnede og ledende funktionærer i størst omfang arbejder over uden hverken afspadsering eller kompensation. Undervurderingen af omfanget af overarbejde er således sandsynligvis skævt fordelt.

Vores datamateriale indeholder desværre ikke informationer om yderligere ansættelsesvilkår, såsom hvornår på døgnet/ugen arbejdstiden er placeret, eventuelt hjemmearbejde, eller hvorvidt frokosten er betalt eller ej.⁵ Endvidere indeholder vores datamateriale ikke valid information om præsteret arbejdstid, forstået som den normale ugentlige arbejdstid fratrukket betalt fravær (fx i forbindelse med ferie, sygdom eller barsel).

Samlet betyder disse forhold, at det er vigtigt at holde sig for øje, at arbejdstidsbegrebet i denne rapport afviger fra arbejdstidsbegrebet i andre undersøgelser, som fx Arbejdskraftundersøgelsen (AKU).⁶ Umiddelbart er den største ulempe ved det anvendte arbejdstidsbegreb, at det ikke inkluderer faktisk overarbejde samt faktisk arbejdstid for

5. Ifølge DA (2008) får 40 pct. i den private sektor betalt frokost mod 80 pct. i den offentlige sektor.

6. For at vurdere forskellen mellem vores arbejdstidsbegreb og AKU, inkluderer vi i rapportens kapitel 2 et afsnit, hvor vi sammenligner netop disse to.

lønmodtagere uden øvre arbejdstid, hvilket skyldes, at det oprindelige formål med datamaterialet ikke er at analysere arbejdstid. Endvidere er bijob kun inkluderet, hvis de har et omfang der gør, at de er inkluderet i lønstatistikken (fx mindst 8 timer om ugen i mindst 4 uger). Omvendt er det en styrke ved data, at oplysningerne bygger på arbejdsgivernes indberetninger frem for lønmodtagernes selvrapporterede arbejdstider: Specielt personer med høj arbejdstid har en tendens til at skyde 'for højt', når de skal angive egen arbejdstid, fx fordi de glemmer at overarbejde tit afspadseres (Bonke & Meilbank, 1999). En anden stor styrke ved det anvendte datamateriale er muligheden for at matche personer – både inden for familier og over tid. Dette er en unik mulighed ved dette datasæt, som man fx ikke har i AKU. Endelig skal det fremhæves, at datamaterialets størrelse giver mulighed for at se på arbejdstiden selv for undergrupper, som kun udgør en beskedent andel af den samlede arbejdsstyrke.

FASTLØNNEDE OG TIMELØNNEDE

En væsentlig parameter i forhold til definitionen af arbejdstid i Lønstatistikken er sontringen mellem fastlønnede og timelønnede. Som hovedregel er fastlønnedes, men ikke timelønnedes feriefravær registreret som en del af arbejdstiden. Dette medfører en niveauforskel i timetallet for fastlønnede og timelønnede svarende til de feriedage, man holder på et år (som eksempel kan nævnes, at for en fuldtidsansat – 37 timer om ugen – svarer 6 ugers ferie til godt 4 ferietimer hver uge). Da vi ikke har information om, hvor meget ferie den enkelte timelønnede har holdt, kan vi ikke korrigere for denne niveauforskel. I stedet har vi valgt at analysere fastlønnede og timelønnede separat.

ANDRE UNDERSØGELSER

Som afslutning på dette kapitel skal vi kort nævne andre undersøgelser af danskernes arbejdstid. Der findes kun et begrænset antal nyere undersøgelser om danske lønmodtageres arbejdstid.

Smith et al. (1998) rapporterer resultater fra en spørgeskemaundersøgelse af omkring 3.000 personer. Data er indsamlet i 1996, og populationen er afgrænset til 18-66-årige. I den undersøgte population indgår arbejdsløse, personer i orlovsordninger, studerende og

hjemmegående husmødre. Undersøgelsens hovedresultater er: Børnefamilier arbejder ikke mindre end andre. I familier arbejder mænd med børn mere end mænd uden børn, og de arbejder mere, jo flere børn de har. Kvinder med et til to børn arbejder ligeledes mere end kvinder uden børn, mens kvinder med tre eller flere børn arbejder mindre end kvinder med et til to børn. Desuden viser undersøgelsen, at der ikke foregår en arbejdsdeling i familier, fx således at kvinden arbejder mindre, hvis manden arbejder mere.

Bonke & Meilbank (1999) rapporterer ligeledes resultater fra en spørgeskemaundersøgelse. Populationen på godt 2.000 personer er afgrænset til 21-60-årige lønmodtagere med helårsbeskæftigelse på mindst 20 timer om ugen. Data er indsamlet i 1998. Undersøgelsens hovedresultater er: Mænd arbejder mere end kvinder. Kvinder arbejder lige meget i den private og den offentlige sektor, mens mænd arbejder mere i den private sektor. Mænd øger arbejdstiden, når de får børn, og mænds arbejdstid stiger med antallet af børn. Kvinder med 0-2-årige børn arbejder ligeledes mere end kvinder uden børn, men kvinder med 3-6-årige børn arbejder mindre. I familier er kvindens andel af den samlede arbejdstid 47 pct. I en sjettedel af familierne arbejder kvinden mere end manden, i halvdelen arbejder manden mere end kvinden.

Deding et al. (2006) analyserer arbejdstiden for par med børn i alderen 0-10 år. Hos ca. 3.000 par er både manden og kvinden spurgt om bl.a. arbejdstidens længde. Undersøgelsens resultater viser, at mænd arbejder godt 7 timer mere end kvinder om ugen – hvor kvinderne i gennemsnit arbejder 35 timer om ugen, arbejder mændene i gennemsnit 42,5 timer om ugen. Til gengæld bruger kvinderne mere tid end mændene på husarbejde, og det er stadig sådan i de fleste børnefamilier, at kvinden står med hovedansvaret for familien.

DA (2008) anvender i deres seneste arbejdsmarkedsrapport data fra flere forskellige kilder (Arbejdstidsregnskabet, AKU og Lønstatistikken) til at belyse danskeres arbejdstid. Hovedresultaterne er: Arbejdstiden er højest i den private sektor. Kvinder i den offentlige sektor ændrer ikke adfærd, når de har børn, mens kvinder i den private sektor arbejder mindre, når de har børn. Privatansatte mænd med børn arbejder det samme som mænd uden børn. I den offentlige arbejder mænd med børn dog lidt mindre end mænd uden børn. Der er en svag tendens til, at par med børn arbejder mindre end par uden børn, og

arbejdstiden falder med antallet af børn. I 40 pct. af familierne arbejder begge lige meget, og i 45 pct. arbejder manden mere end kvinden.

Endelig skal nævnes en tredje metode til at opgøre arbejdstiden, nemlig tidsanvendelsesdata. Frem for at spørge lønmodtagerne, hvor meget de arbejder, får man her folk til at udfylde dagbøger over, hvordan de har brugt tiden på en given dag. Den seneste tidsanvendelsesundersøgelse for Danmark er fra 2001 og er bl.a. analyseret i Bonke (2002) og Lausten & Sjørup (2003). Et resultat af disse analyser er, at mænd og kvinder arbejder lige mange timer, når man lægger det betalte arbejde og husarbejdet sammen, men at fordelingen er forskellig: På en gennemsnitshverdag arbejder mænd ca. 6½ time, mens kvinder arbejder ca. 5¼ time. Omvendt bruger kvinder ca. 3½ time på husligt arbejde på en gennemsnitshverdag, mens mænd bruger ca. 2¼. Det kan dog i den forbindelse bemærkes, at mænd og kvinders arbejdsmonster er langt mere ens nu end for bare få årtier siden, se også Smith et al. (2003).

ARBEJDSTID PÅ INDIVIDNIVEAU

I dette kapitel ser vi på kvinders og mænds gennemsnitlige normale ugentlige arbejdstid. Fordi der som nævnt i forrige kapitel er meget stor forskel på, hvordan arbejdstid gøres op for fastlønnede og timelønnede, analyserer vi disse grupper hver for sig. Kapitlet indeholder også en kort sammenligning med arbejdstidstallene fra AKU. Ud over at se på den gennemsnitlige normale ugentlige arbejdstid, indeholder kapitlet også en mindre analyse af det betalte overarbejde. En bredere analyse af det betalte overarbejde findes i Deding & Filges (2009b). Endvidere findes der i Deding & Filges (2009a) analyser af arbejdstiden for fire særgrupper, der i overvejende grad er kvindedominerede: sundhedsuddannede med erhvervsfaglig eller kort videregående uddannelse, sundhedsuddannede med mellemlang videregående uddannelse, pædagoger samt kontorbeskæftigede uden kompetencegivende uddannelse eller med erhvervsfaglig uddannelse.

Analyserne foretages ud fra det samlede datamateriale defineret i foregående kapitel med udgangspunkt i 2006. Det skal bemærkes, at nogle grupper vil være for små til, at det vil være meningsfuldt at analysere på det. Den nedre grænse er i dette relativt store datamateriale sat ved 50 observationer; det vil altså sige, at grupper, der indeholder mindre end 50 observationer, er udeladt af tabellerne. Bemærk i øvrigt, at timeangivelser er angivet med kommatil – 0,5 time svarer således til 30 minutter.

Hovedresultaterne i dette kapitel er følgende:

Generelt:

- De fleste lønmodtagere er fastlønnede.
- Der er relativt flere timelønnede mænd end kvinder.
- Timelønnedes arbejdstid er en del lavere end fastlønnedes, bl.a. fordi timerne opgøres på en anden måde.
- Timelønnedes arbejdstid varierer en del mere end fastlønnedes arbejdstid.
- Den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid er lavere for kvinder end for mænd.
- Kvinders arbejdstid varierer mere end mænds arbejdstid og er langt mere påvirket af forhold som sektor, branche, uddannelse, jobfunktion og familieforhold.
- Generelt er den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid lavere i den kommunale sektor end i den private sektor.
- Uddannelse har ikke stor betydning for mænds arbejdstid. For kvinder finder vi, at kvinder med uddannelse inden for sundhedsområdet arbejder mindre end andre kvinder.
- Arbejdsfunktion betyder meget for kvinders arbejdstid, men mindre for mænds arbejdstid.
- Enlige mænd arbejder mindre end mænd i parforhold, mens enlige kvinder arbejder mere end kvinder i parforhold.
- Fastlønnede kvinder med børn arbejder mindre end fastlønnede kvinder uden børn. For timelønnede kvinder er det omvendt.
- Generelt betyder antallet af børn mere for kvinders arbejdstid end yngste barns alder. Dog arbejder kvinder, hvis yngste barn er under 1 år, relativt færre timer.
- I forhold til selvrapporteret ugentlig arbejdstid, som opgjort i AKU, er niveauet for Lønstatistikens ugentlige arbejdstid lavere for mænd og højere for kvinder.

Betalt overarbejde:

- Betalt overarbejde udgør kun en ganske lille andel af den samlede normale gennemsnitlige arbejdstid, men er mere udbredt blandt timelønnede end blandt fastlønnede.

- For fastlønnede er betalt overarbejde mere udbredt i den kommunale sektor end i både den private og den statslige sektor. For de timelønnede er betalt overarbejde mest udbredt i den private sektor.
- Det gennemsnitlige timetal for de, som arbejder over mod betaling, er lavere i den kommunale sektor end i den private og statslige sektor.

GENNEMSNITLIG UGENTLIG ARBEJDSTID

Fordelingen af henholdsvis fastlønnede og timelønnede i datamaterialet findes i tabel 2.1. Hovedparten af de danske lønmodtagere er fastlønnede, og kvinder er oftere fastlønnede end mænd: 3 ud af 4 mænd er fastlønnede, mens 9 ud af 10 kvinder er fastlønnede. Den fjerdedel af mændene, som er timelønnede, arbejder så godt som alle sammen i den private sektor. Ligeledes arbejder en stor andel (88 pct.) af de timelønnede kvinder i den private sektor. Dette afspejler, at timelønning som betalingsform kun i meget begrænset omfang anvendes i den offentlige sektor. For de fastlønnede er der større spredning mellem sektorer: Omkring en tredjedel af de fastlønnede kvinder arbejder i den private sektor, mens mere end halvdelen af de fastlønnede mænd, 64 pct., arbejder i den private sektor. Blandt de offentligt ansatte kvinder arbejder hovedparten i den kommunale sektor,⁷ mens de offentligt ansatte mænd fordeler sig mere ligeligt mellem stat og kommune.

7. Bemærk at data er fra tiden før kommunesammenlægningen. Dvs. betegnelsen den kommunale sektor dækker over ansatte i både kommuner og amter.

TABEL 2.1

Fastlønnede og timelønnede fordelt efter sektor, 2006. Procent og antal.

	Mænd	Kvinder	Alle
Fastlønnede	74	92	83
Timelønnede	26	8	17
I alt	100	100	100
Antal observationer	585.614	640.842	1.226.456
<i>Fastlønnede</i>			
Sektor:			
Privat sektor	64	33	46
Statslig sektor	15	8	11
Kommunal sektor	22	59	43
I alt	100	100	100
Antal observationer	433.386	587.771	1.021.157
<i>Timelønnede</i>			
Sektor:			
Privat sektor	99	88	96
Statslig sektor	0	3	1
Kommunal sektor	1	9	3
I alt	100	100	100
Antal observationer	152.228	53.071	205.299

FASTLØNNEDE

Udviklingen i fastlønnede mænds og kvinders arbejdstid i perioden 2003-2006 ses i tabel 2.2 og 2.3. Udviklingen er dels opgjort for den samlede arbejdstid, dels fordelt på aldersgrupper. I 2006 arbejdede fastlønnede mænd i gennemsnit 36,48 timer om ugen, mens kvinderne i gennemsnit arbejdede 34,13 timer om ugen. Fastlønnede mænds betalte overarbejde er i gennemsnit 0,44 timer om ugen, mens kvindernes betalte overarbejde i gennemsnit er 0,19 timer om ugen, hvilket betyder, at det samlede antal timer, en mand får betaling for om ugen, i gennemsnit er 36,92 mod kvinders 34,32. Vi finder altså, at mænd arbejder mere i gennemsnit end kvinder – omkring 2,5 timer, uafhængigt af om betalt overarbejde regnes med eller ej. Vi finder ligeledes, at det betalte overarbejde kun udgør en ganske lille del af den samlede normale arbejdstid for de fastlønnede, omkring 0,5 pct. for kvinder og 1 pct. for mænd.

I perioden 2003-2006 ligger den normale arbejdstid for de fastlønnede meget konstant. I gennemsnit er mændenes arbejdstid faldet med ca. 10 minutter, mens kvindernes er steget med et par minutter. Ligeledes ligger gennemsnittet for det betalte overarbejde stabilt for både

kvinder og mænd. Set ud fra den tid, som de fastlønnede lønmodtagere får betaling for, er der således ikke sket nogen ændring i den gennemsnitlige arbejdstid i perioden 2003-2006.

TABEL 2.2

Fastlønnede mænds normale arbejdstid og betalt overarbejdstid fordelt efter alder, 2003-2006. Timer pr. uge.

		2003	2004	2005	2006
20-29 år	Normal ugentlig arbejdstid	36,25	35,73	36,02	35,90
	Std.afv.	3,44	3,92	3,79	4,14
	Ugentlig betalt overarbejdstid	0,44	0,41	0,44	0,44
	Std.afv.	1,59	1,46	1,64	1,59
	Antal observationer	45.869	39.981	45.580	44.611
30-39 år	Normal ugentlig arbejdstid	36,66	36,40	36,53	36,46
	Std.afv.	2,60	2,95	2,75	3,02
	Ugentlig betalt overarbejdstid	0,43	0,42	0,40	0,43
	Std.afv.	1,60	1,72	1,58	1,65
	Antal observationer	119.271	112.026	127.208	125.490
40-49 år	Normal ugentlig arbejdstid	36,74	36,43	36,62	36,59
	Std.afv.	2,54	2,91	2,64	2,85
	Ugentlig betalt overarbejdstid	0,45	0,43	0,43	0,49
	Std.afv.	1,74	1,60	1,59	1,99
	Antal observationer	119.619	116.672	134.760	136.594
50-59 år	Normal ugentlig arbejdstid	36,77	36,45	36,63	36,59
	Std.afv.	2,64	2,96	2,74	2,91
	Ugentlig betalt overarbejdstid	0,36	0,34	0,33	0,39
	Std.afv.	1,53	1,35	1,33	1,48
	Antal observationer	113.305	112.143	126.077	126.691
Total	Normal ugentlig arbejdstid	36,67	36,35	36,53	36,48
	Std.afv.	2,71	3,06	2,84	3,08
	Ugentlig betalt overarbejdstid	0,42	0,40	0,39	0,44
	Std.afv.	1,63	1,55	1,52	1,72
	Antal observationer	398.064	380.822	433.625	433.386

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse.

Selvom der samlet set ikke er sket ændringer i arbejdstiden, kan dette selvfølgelig dække over ændringer inden for enkelte aldersgrupper. Alder som variabel kan forventes at have betydning for arbejdstiden. Man kan forestille sig, at man arbejder mere, når man er ung, ikke har fået børn og skal gøre karriere, mens man arbejder mindre i andre faser af livet. Det er derfor overraskende, at alder tilsyneladende ikke har den store betydning for den gennemsnitlige arbejdstid. For kvinderne er variationen ganske ubetydelig, mens der er lidt mere variation for mændene. Yngre mænd i alderen 20-29 arbejder i gennemsnit godt en halv time mindre end mænd

generelt. Den marginale betydning af alder i forhold til de fastlønnedes gennemsnitlige arbejdstid har ikke ændret sig i løbet af perioden 2003-2006.

TABEL 2.3

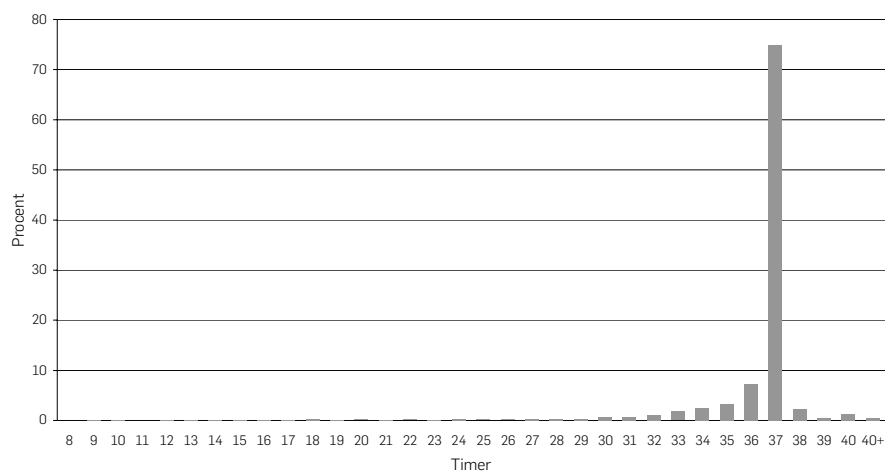
Fastlønnede kvinders normale arbejdstid og betalt overarbejdstid fordelt efter alder, 2003-2006. Timer pr. uge.

		2003	2004	2005	2006
20-29 år	Normal ugentlig arbejdstid	34,00	34,06	34,19	34,20
	Std.afv.	4,60	4,64	4,54	4,43
	Ugentlig betalt overarbejdstid	0,22	0,20	0,21	0,22
	Std.afv.	0,86	0,75	0,80	0,83
	Antal observationer	56.602	52.254	57.996	60.009
30-39 år	Normal ugentlig arbejdstid	34,24	34,02	34,17	34,19
	Std.afv.	4,45	4,62	4,52	4,45
	Ugentlig betalt overarbejdstid	0,17	0,17	0,17	0,17
	Std.afv.	0,75	0,72	0,77	0,73
	Antal observationer	153.837	149.848	164.823	167.837
40-49 år	Normal ugentlig arbejdstid	34,28	34,04	34,24	34,26
	Std.afv.	4,66	4,68	4,57	4,53
	Ugentlig betalt overarbejdstid	0,20	0,19	0,19	0,21
	Std.afv.	0,88	0,81	0,83	0,86
	Antal observationer	169.875	170.885	185.843	191.205
50-59 år	Normal ugentlig arbejdstid	33,77	33,54	33,81	33,91
	Std.afv.	5,28	5,24	5,06	4,95
	Ugentlig betalt overarbejdstid	0,17	0,17	0,17	0,18
	Std.afv.	0,74	0,72	0,72	0,81
	Antal observationer	148.816	150.747	162.945	168.720
Total	Normal ugentlig arbejdstid	34,09	33,89	34,09	34,13
	Std.afv.	4,78	4,83	4,70	4,62
	Ugentlig betalt overarbejdstid	0,19	0,18	0,18	0,19
	Std.afv.	0,80	0,75	0,78	0,81
	Antal observationer	529.130	523.734	571.607	587.771

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse.

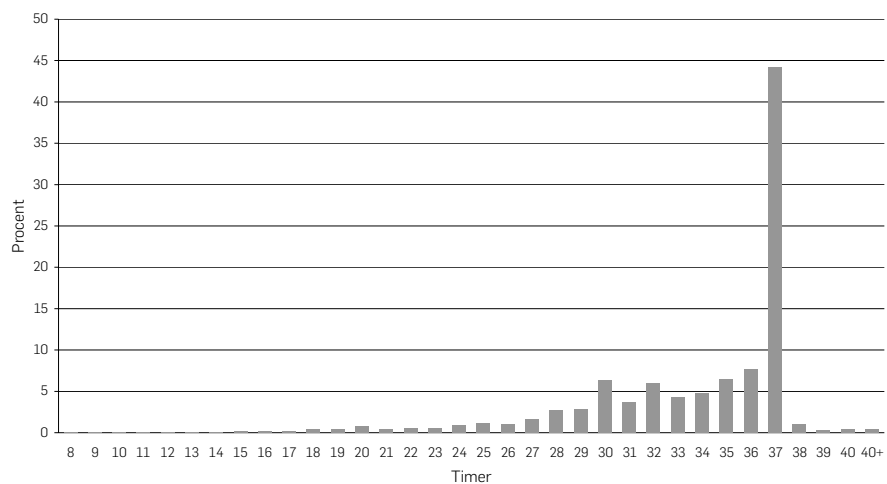
FIGUR 2.1

Fordeling af arbejdstimer for fastlønnede mænd, 2006.

FIGUR 2.2

Fordeling af arbejdstimer for fastlønnede kvinder, 2006.

Det er klart, at ikke alle lønmodtagere arbejder det gennemsnitlige ugentlige timetal, hvorfor det også kan være interessant at se på fordelingen af arbejdstid. I figur 2.1 er fordelingen for fastlønnede mænds ugentlige arbejdstid vist. Der er en tydelig koncentration omkring de 37 timer – omkring 3 ud af 4 fastlønnede mænd har en ugentlig arbejdstid på 37 timer, mens kun omkring 20 pct. af de fastlønnede mænd har en ugentlig arbejdstid på under 37 timer. Der er noget mere variation for fastlønnede kvinder, se figur 2.2. Der er som for mændene en top ved de 37 timer, men for kvinderne er det kun lidt under 45 pct., som har en arbejdsuge på 37 timer, mens mere end halvdelen af de fastlønnede kvinder har en ugentlig arbejdstid under 37 timer. Den større spredning i arbejdstid for kvinder end for mænd indikeres også klart af de større standardafvigelser for kvinder end mænd i tabel 2.2 og 2.3.

TIMELØNNEDE

I tabel 2.4 og 2.5 ses den tilsvarende udvikling i de timelønnede mænds og kvinders arbejdstid i perioden 2003-2006. Der er stor forskel på de fastlønnedes og de timelønnedes gennemsnitlige arbejdstid. Timelønnede mænd arbejdede således i gennemsnit 31,84 timer om ugen i 2006, hvilket er knap 5 timer mindre end fastlønnede mænd; mens timelønnede kvinder i gennemsnit arbejdede 28,49 timer om ugen, hvilket er næsten 4 timer mindre end fastlønnede kvinder. Til gengæld har det betalte overarbejde et noget større omfang for de timelønnede sammenlignet med de fastlønnede – specielt for mændenes vedkommende. I gennemsnit får timelønnede mænd betaling for 1,60 overarbejdstimer om ugen, hvilket betyder, at de samlet får betaling for 33,44 timer om ugen; mens de timelønnede kvinder i gennemsnit får betaling for 0,57 timers overarbejde, hvilket bringer deres samlede betalte arbejdstid op på 29,06 timer. Også for de timelønnede finder vi altså, at mændene arbejder mere end kvinderne – 3,35-4,38 timer, afhængig af om betalt overarbejde regnes med eller ej. Beregner man, hvor stor en andel det betalte overarbejde udgør i forhold til den normale ugentlige arbejdstid, er dette således noget højere for timelønnede end for fastlønnede: For fastlønnede udgør betalt overarbejde omkring 0,5 pct. for kvinder og 1 pct. for mænd, mens det betalte overarbejde for timelønnede udgør omkring 2 pct. for kvinder og 5 pct. for mænd.

Som beskrevet tidligere er den væsentligste forskel på opgørelsen af de fastlønnedes og de timelønnedes arbejdstid, at der ikke

indgår ferietimer for de timelønnede. Dette betyder relativt meget for det ugentlige timetal; fordeler man 6 ugers ferie ud på årets 52 uger, svarer det til ca. 4,3 timer om ugen for en fuldtidsbeskæftiget. Ud fra dette regnestykke arbejder de timelønnede mænd i gennemsnit næsten lige så meget som de fastlønnede mænd, mens de timelønnede kvinder i gennemsnit arbejder lidt mindre end de fastlønnede kvinder. Det er dog ikke muligt at foretage en direkte omregning af ferietimerne, og derfor fastholder vi i analyserne opdelingen på henholdsvis fastlønnede og timelønnede.

TABEL 2.4

Timelønnede mænds normale arbejdstid og betalt overarbejdstid fordelt efter alder, 2003-2006. Timer pr. uge.

		2003	2004	2005	2006
20-29 år	Normal ugentlig arbejdstid	29,95	29,89	29,90	30,35
	Std.afv.	7,88	7,91	7,69	8,21
	Ugentlig betalt overarbejdstid	1,31	1,26	1,31	1,42
	Std.afv.	2,72	2,68	2,73	2,88
	Antal observationer	26.993	23.266	28.019	28.203
30-39 år	Normal ugentlig arbejdstid	31,17	31,57	31,48	31,94
	Std.afv.	6,63	6,44	6,18	6,84
	Ugentlig betalt overarbejdstid	1,55	1,58	1,62	1,75
	Std.afv.	3,01	3,09	3,03	3,20
	Antal observationer	42.306	36.873	43.638	43.184
40-49 år	Normal ugentlig arbejdstid	31,31	31,81	31,75	32,37
	Std.afv.	6,19	6,17	5,85	6,42
	Ugentlig betalt overarbejdstid	1,54	1,55	1,64	1,76
	Std.afv.	3,01	3,06	3,07	3,22
	Antal observationer	37.516	34.418	42.414	44.368
50-59 år	Normal ugentlig arbejdstid	31,16	31,59	31,65	32,23
	Std.afv.	6,02	6,00	5,69	6,27
	Ugentlig betalt overarbejdstid	1,23	1,17	1,29	1,39
	Std.afv.	2,65	2,58	2,71	2,81
	Antal observationer	32.812	29.612	35.362	36.473
Total	Normal ugentlig arbejdstid	30,97	31,33	31,3	31,84
	Std.afv.	6,66	6,61	6,33	6,91
	Ugentlig betalt overarbejdstid	1,43	1,42	1,49	1,60
	Std.afv.	2,88	2,9	2,92	3,07
	Antal observationer	139.627	124.169	149.433	152.228

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse.

Ser man på udviklingen fra 2003-2006, er der modsat de fastlønnede sket en stigning i de timelønnedes arbejdstid – ca. 3 pct. (knap 1 time) for mænd og 4 pct. (godt 1 time) for kvinder. Ligeledes er det betalte overarbejde for de timelønnede steget i perioden – 12 pct. for mænd og 24 pct. for kvinder. Samlet er de timelønnede mænds normale arbejdstid tillagt betalt overarbejde således steget med 1,04 time fra 2003 til 2006, mens stigningen for kvinderne er på 1,29 time.

TABEL 2.5

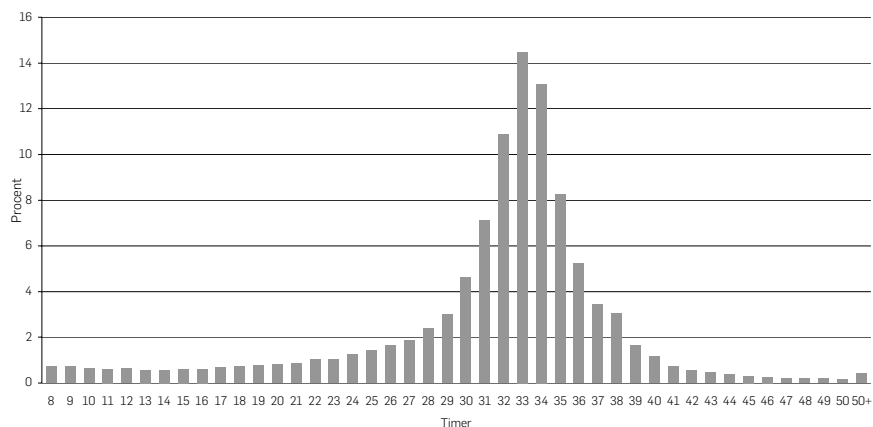
Timelønnede kvinders normale arbejdstid og betalt overarbejdstid fordelt efter alder, 2003-2006. Timer pr. uge.

		2003	2004	2005	2006
20-29 år	Normal ugentlig arbejdstid	24,62	24,48	24,79	25,17
	Std.afv.	9,45	9,54	9,35	9,81
	Ugentlig betalt overarbejdstid	0,37	0,37	0,37	0,40
	Std.afv.	1,21	1,21	1,16	1,20
	Antal observationer	10.022	9.364	10.094	9.530
30-39 år	Normal ugentlig arbejdstid	28,15	28,44	28,56	29,23
	Std.afv.	7,85	7,95	7,77	8,18
	Ugentlig betalt overarbejdstid	0,52	0,50	0,54	0,63
	Std.afv.	1,40	1,26	1,34	1,54
	Antal observationer	14.657	13.436	14.618	14.058
40-49 år	Normal ugentlig arbejdstid	28,44	28,85	29,01	29,74
	Std.afv.	7,81	7,85	7,66	7,90
	Ugentlig betalt overarbejdstid	0,54	0,52	0,61	0,69
	Std.afv.	1,32	1,31	1,41	1,57
	Antal observationer	14.369	14.018	16.194	16.646
50-59 år	Normal ugentlig arbejdstid	27,2	27,58	27,76	28,53
	Std.afv.	8,38	8,38	8,26	8,54
	Ugentlig betalt overarbejdstid	0,38	0,36	0,42	0,49
	Std.afv.	1,15	1,03	1,20	1,31
	Antal observationer	12.504	11.830	13.018	12.837
Total	Normal ugentlig arbejdstid	27,31	27,59	27,8	28,49
	Std.afv.	8,42	8,50	8,31	8,65
	Ugentlig betalt overarbejdstid	0,46	0,45	0,50	0,57
	Std.afv.	1,29	1,22	1,30	1,45
	Antal observationer	51.552	48.648	53.924	53.071

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse.

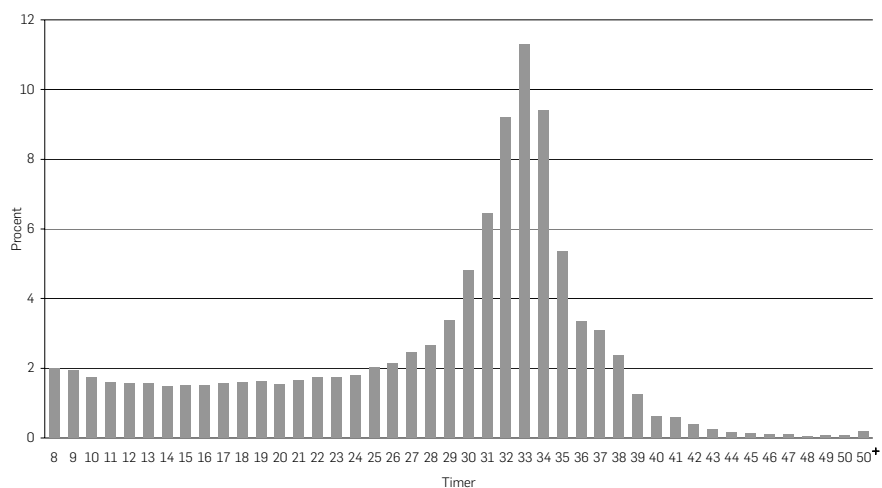
FIGUR 2.3

Fordeling af arbejdstimer for timelønnede mænd, 2006.

FIGUR 2.4

Fordeling af arbejdstimer for timelønnede kvinder, 2006.

Timelønnede mænd i alderen 20-29 år arbejder i gennemsnit 1,5 time mindre end timelønnede mænd generelt, mens der næsten ingen variation er for mænd i alderen 30-59 år. Yngre timelønnede kvinder i alderen 20-29 år arbejder ligeledes en del mindre end timelønnede kvinder generelt, mere end 3 timer mindre. Timelønnede kvinder i alderen 30-49 år arbejder derimod omkring 1 time mere end kvindernes samlede gennemsnit. Det betyder, at alder betyder mere for den normale arbejdstid for timelønnede – specielt for kvinder. Endvidere er der nogen forskel i udviklingen i arbejdstid for de forskellige aldersgrupper i perioden 2003-2006, idet stigningen for den yngste aldersgruppe, de 20-29-årige, er mindre end gennemsnittet. Stigningen i arbejdstid for de timelønnede drives altså primært af 30-59-årige.

I tabel 2.2-2.5 ses det, at standardafvigelse for timetallet er meget større for de timelønnede end for de fastlønnede, og specielt for kvinder. Denne forskel afspejles ligeledes klart i fordelingerne vist i figur 2.3 og 2.4. Spredningen er generelt større, der er forholdsvis flere ude i yderpunkterne af skalaen, både i den lave ende og i den høje ende. Bemærk, at hvor alle fastlønnede med en arbejdsuge på mere end 40 timer er summeret, er det alle timelønnede med en arbejdsuge på mere end 50 timer, som er summeret. Det betyder, at langt flere timelønnede end fastlønnede mænd bliver betalt for mere end 40 timers arbejde om ugen. Toppunktet for de timelønnede mænd ligger ved 32-34 timer om ugen, hvilket svarer til fuldtidsbeskæftigelse jf. den tidligere diskussion om ferietimer. Lidt mindre end 40 pct. af de timelønnede mænd har en ugentlig arbejdstid på mellem 32 og 34 timer, 35 pct. har en ugentlig arbejdstid på under 32 timer, mens resten arbejder mere end 34 timer om ugen. For kvinderne er det kun omkring 30 pct., som har en ugentlig arbejdstid på mellem 32 og 34 timer, og mere end halvdelen har en ugentlig arbejdstid på under 32 timer. Der er således færre timelønnede kvinder end mænd, der får betaling for mere end 34 timer om ugen.

SAMMENLIGNING MED ARBEJDSKRAFTUNDERSØGELSEN

Analyserne i denne rapport bygger på arbejdstidsoplysninger fra Lønstatistikken. Som omtalt i kapitel 1, har dette arbejdstidsbegreb visse begrænsninger. Derfor inkluderer vi her en kort sammenligning med nogle opgørelser over gennemsnitlig arbejdstid baseret på Danmarks

Statistikks Arbejdskraftundersøgelse (AKU). Dette giver mulighed for at vurdere stabiliteten af det anvendte arbejdstidsbegreb.⁸

AKU'en er en interviewundersøgelse baseret på en kvartalsvis stikprøve på ca. 37.000 personer i alderen 15-74 år. Alle personer interviewes om en bestemt referenceuge, og alle spørgsmål om arbejde, arbejdstid, arbejdsløshed m.m. vedrører denne bestemte uge. Som beskæftigede medregnes personer i alderen 15-66 år, der har fået betaling for mindst 1 times arbejde i referenceugen, eller som er selvstændige eller medarbejdende familiemedlemmer. Personer, som er midlertidigt fraværende fra arbejdet, fx på grund af ferie, sygdom eller barselsorlov, betragtes som beskæftigede. Der er tre forskellige arbejdstidsbegreber i AKU. Normal arbejdstid er den tid, interviewpersonen oplyser, at han/hun normalt arbejder pr. uge. Faktisk arbejdstid eksklusiv fravær er de timer, interview personen reelt arbejdede i reference ugen eksklusiv ferie, sygdom og andet fravær. Faktisk arbejdstid inklusive fravær er de timer, interviewpersonen reelt arbejdede i referenceugen inklusive ferie, sygdom og andet fravær.

Arbejdstiden som opgjort i AKU er ikke direkte sammenlignelig med arbejdstiden i Lønstatistikken af flere årsager: For det første skelnes der i AKU ikke mellem fastlønnede og timelønnede. For det andet indgår selvstændige og medhjælpende ægtefæller samt mindre private virksomheder i AKU, men ikke i Lønstatistikken. For det tredje er aldersafgrænsningen i AKU en anden (15-74 år), end den anvendte i denne rapport (som er 20-59 år). For det fjerde er studerende ekskluderet af nærværende analyse. Endelig er afgrænsningen af job forskellig i de to datamaterialer, idet AKU omfatter alle job af mindst 1 times varighed, mens betingelsen i Lønstatistikken er mindst 8 timer beskæftigelse i mindst 4 uger.

8. Tallene er hentet fra Danmarks Statistiks statistikbank (www.dst.dk).

TABEL 2.6

Normal arbejdstid ifølge Arbejdskraftundersøgelsen, fordelt efter alder og køn, 2003-2006. Timer pr. uge.

	2003	2004	2005	2006
Mænd				
15-29	32,1	31,8	31,4	30,9
30-54	41,1	41,0	41,1	41,1
55-66	39,0	39,0	39,4	39,1
Alle (15-66 år)	38,5	38,5	38,5	38,3
Kvinder				
15-29	26,5	25,3	25,5	24,7
30-54	35,1	35,0	35,1	35,1
55-66	33,1	32,9	33,0	32,9
Alle (15-66 år)	32,7	32,3	32,5	32,2

TABEL 2.7

Faktisk arbejdstid ekskl. fravær ifølge Arbejdskraftundersøgelsen, fordelt efter alder og køn, 2003-2006. Timer pr uge.

	2003	2004	2005	2006
Mænd				
15-29 år	27,9	27,7	27,9	26,8
30-54 år	35,5	35,3	35,7	35,5
55-66 år	33,8	33,2	34,2	33,2
Alle (15-66 år)	33,4	33,1	33,6	33,0
Kvinder				
15-29 år	21,8	20,5	20,5	19,1
30-54 år	28,5	28,1	28,5	28,3
55-66 år	28,1	27,7	27,3	27,2
Alle (15-66 år)	26,8	26,1	26,4	25,9

Den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid for de tre forskellige AKU-arbejdstidsbegreber for perioden 2003-2006 findes i tabel 2.6-2.8. Der er nogen forskel på arbejdstidsniveauet i de to datamaterialer. En stor forskel her er, at arbejdstiden i AKU er selvrapporteret af lønmodtagerne, mens arbejdstiden i Lønstatistikken er indrapporteret af arbejdsgiverne. Det skal i øvrigt bemærkes, at den faktiske arbejdstid inklusive fravær konsekvent ligger mellem en halv og en hel time lavere end den normale arbejdstid, hvilket vil sige, at alle gennemsnitligt har

arbejdet færre timer i referenceugen, end de mener, at de normalt arbejder. Dette afspejler vanskeligheden ved at opgøre den korrekte arbejdstid. Kvinder arbejder generelt mindre end mænd, 6 til 7 timer, afhængigt af arbejdstidsbegrebet.

TABEL 2.8

Faktisk arbejdstid inkl. fravær ifølge Arbejdskraftundersøgelsen, fordelt efter alder og køn, 2003-2006. Timer pr. uge.

	2003	2004	2005	2006
Mænd				
15-29 år	31,9	31,8	31,8	30,9
30-54 år	40,2	39,9	40,3	40,4
55-66 år	37,9	38,0	38,9	38,6
Alle (15-66 år)	37,8	37,6	38,1	37,8
Kvinder				
15-29 år	26,1	25,1	25,3	24,1
30-54 år	33,9	33,6	34,2	34,1
55-66 år	32,5	32,1	32,3	32,2
Alle (15-66 år)	31,8	31,3	31,8	31,4

Ifølge AKU-opgørelsen er arbejdstiden generelt faldet fra 2003 til 2006, hvilket primært skyldes, at de 15-29-åriges arbejdstid er faldet. Den gennemsnitlige normale ugentlige arbejdstid i samme periode er ifølge Lønstatistikken stabil for fastlønnede i alle aldersgrupper og steget med i alt lidt mindre end 1 time for timelønnede. Stigningen for de timelønnede forekommer i varierende grad for alle aldersgrupper og er således ikke afgrænset til én bestemt aldersgruppe, som faldet i AKU-opgørelsen er. En anden markant forskel mellem arbejdstiden ifølge AKU-opgørelsen og Lønstatistikken er variationen mellem netop aldersgrupperne. Ifølge AKU-opgørelsen arbejder de 30-54-årige mere end andre, og særligt de unge i alderen 15-29 år har en forholdsvis lav ugentlig arbejdstid. Baseret på Lønstatistikken er der ikke stor forskel i arbejdstiden fordelt på alder for de fastlønnede. Der er derimod noget variation fordelt på alder for de timelønnede. I lighed med AKU-opgørelsen er det de unge, her 20-29-årige, som arbejder mindst. Forskellen mellem de yngste og ældre aldersgrupper er dog ikke så

markant som i AKU, hvilket sandsynligvis skyldes, at de helt unge 15-19-åriges arbejdstid er lav.

Samlet må man sige, at selvom niveauet for arbejdstiden er lidt forskelligt i de to forskellige datamaterialer, så er de overordnede konklusioner de samme i forhold til forskellen på mænds og kvinders arbejdstid og i forhold til stabiliteten i arbejdstid over den undersøgte periode – i hvert fald for de 30+-årige. Omvendt viser de forskellige arbejdstidstal, hvor svært det er at lave præcise opgørelser af arbejdstid.

ANALYSE AF ARBEJ DSTID EFTER SEKTOR, BRANCHE, UDDANNELSE, ARBEJDSFUNKTION OG FAMILIEFORHOLD

Vi vender nu blikket mod sammenhængen mellem gennemsnitlig ugentlig arbejdstid og forskellige baggrundsfaktorer, som kan tænkes at have betydning for arbejdstiden. Dette drejer sig om placering på arbejdsmarkedet (sektor og branche), uddannelse (uddannelsesniveau og -retning), arbejdsfunktion og familieforhold. Som nævnt analyserer vi fastlønnede og timelønnede hver for sig. Analysen tager udgangspunkt i arbejdstiden for det senest tilgængelige år, 2006.⁹ I dette afsnit ser vi udelukkende på den normale ugentlige arbejdstid, mens det betalte overarbejde tages op i næste afsnit.

FASTLØNNEDE

SEKTOR OG BRANCHE

De første baggrundsfaktorer, vi ser på, er sektor og branche. For både kvinder og mænd er den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid lavest i den kommunale sektor, se tabel 2.9. For kvinder er arbejdstiden omkring 1,5 time mindre i den kommunale sektor sammenlignet med den private sektor, mens der for mændene er en forskel på lidt under 1 time. Der er således større forskel på arbejdstiden mellem mænd og kvinder i den kommunale sektor (mere end 2 timer), end der er i både den private og den statslige sektor (1,5 time). For både mænd og kvinder er forskellen i

9. Resultaterne af den deskriptive analyse varierer meget lidt over årene. Det giver derfor ikke yderligere indsigt at inkludere flere år i tabellerne.

arbejdstid mellem den private og den statslige sektor meget lille. Bemærk ligeledes, at spredningen generelt er mindst i den private sektor.

TABEL 2.9

Fastlønnedes normale arbejdstid fordelt efter sektor, 2006. Timer pr. uge.

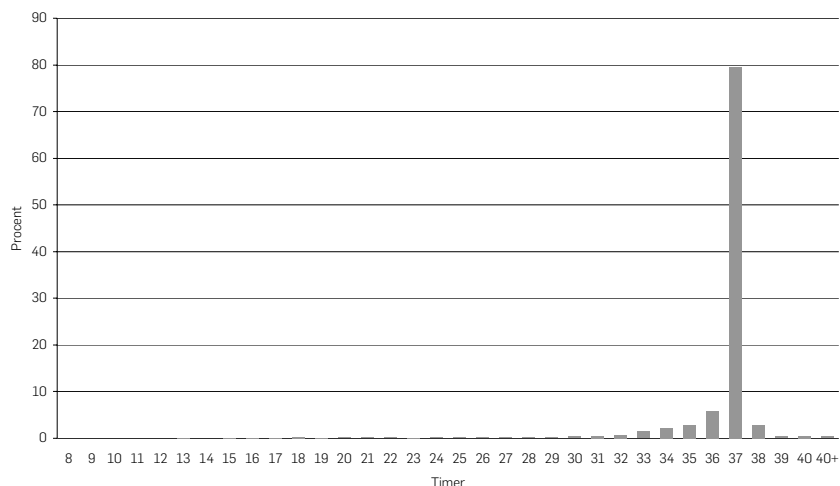
		Mænd	Kvinder
Privat sektor	Timer	36,69	35,10
	Std.afv.	2,69	4,31
	Antal observationer	276.058	195.098
Statslig sektor	Timer	36,49	35,02
	Std.afv.	3,47	4,58
	Antal observationer	64.057	45.845
Kommunal sektor	Timer	35,84	33,47
	Std.afv.	3,71	4,68
	Antal observationer	93.271	346.828
Total	Timer	36,48	34,13
	Std.afv.	3,08	4,62
	Antal observationer	433.386	587.771

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse.

Betragtes fordelingerne af arbejdstid opdelt efter sektor for de fastlønnede, er der en smule forskel for mændenes vedkommende. 80 pct. af de fastlønnede mænd ansat i den private sektor arbejder 37 timer om ugen, se figur 2.5, mens kun omkring 1 ud af 6 fastlønnede mænd i den private sektor arbejder mindre end 37 timer om ugen. 70 pct. af de fastlønnede mænd ansat i den statslige sektor arbejder 37 timer om ugen, og flere end i den private sektor, omkring 1 ud af 5, arbejder mindre end 37 timer om ugen, se figur 2.6. Derimod er der hele 5 pct. i den statslige sektor, som arbejder 40 timer eller mere om ugen. I den kommunale sektor er det færrest af mændene, omkring 64 pct., som arbejder 37 timer om ugen, se figur 2.7. Derimod er der flere, omkring 1 ud af 3, som arbejder mindre end 37 timer om ugen.

FIGUR 2.5

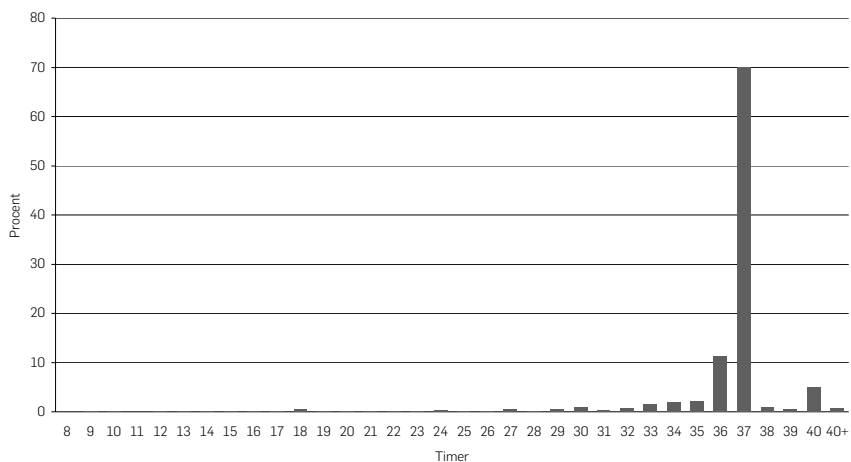
Fordeling af arbejdstimer for fastlønnede mænd i den private sektor, 2006.

Der er for kvinderne ikke så stor forskel på fordelingen af arbejdstimer, i forhold til om de er ansat i den private eller i den statslige sektor, som der er for mænd. Mere end halvdelen, 57 pct., af de fastlønnede kvinder ansat i den private sektor arbejder 37 timer om ugen, se figur 2.8, mens omkring 2 ud af 5 fastlønnede kvinder i den private sektor arbejder mindre end 37 timer om ugen. Ligeledes er det mere end halvdelen, 55 pct., af de fastlønnede kvinder ansat i den statslige sektor, som arbejder 37 timer om ugen, og omkring 2 ud af 5, som arbejder mindre end 37 timer om ugen, se figur 2.9. En lidt mindre andel end hos mændene, omkring 3 pct., af kvinderne ansat i den statslige sektor, arbejder 40 timer eller mere om ugen. Den kommunale sektor skiller sig derimod mere ud for kvindernes vedkommende. Kun omkring 36 pct. af de fastlønnede kvinder ansat i den kommunale sektor arbejder 37 timer om ugen, se figur 2.10. Derimod er der flere end i den private og statslige sektor, som arbejder mindre end 37 timer om ugen, idet lidt mere end 3 ud af 5 fastlønnede kvinder ansat i den kommunale sektor arbejder mindre end 37 timer om ugen.

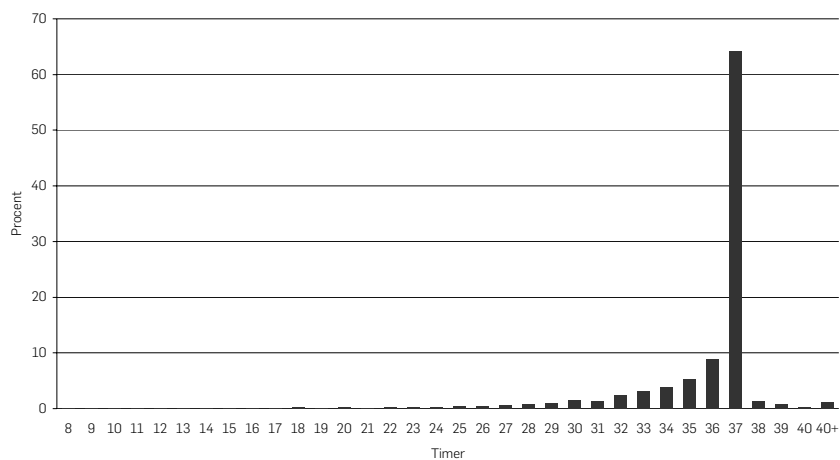
FIGUR 2.6

Fordeling af arbejdstimer for fastlønnede mænd i den statslige sektor, 2006.

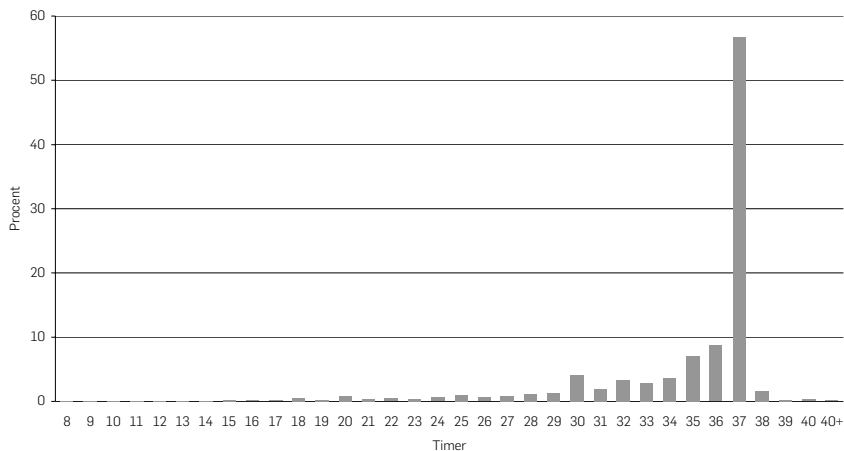
FIGUR 2.7

Fordeling af arbejdstimer for fastlønnede mænd i den kommunale sektor, 2006.

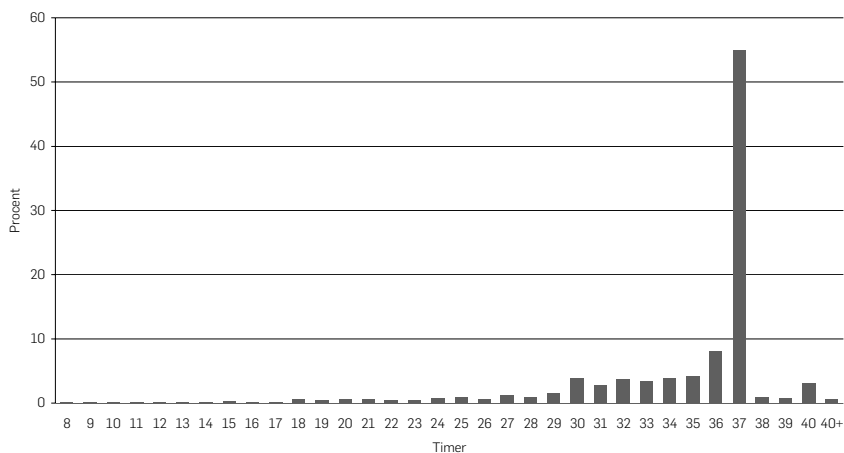
FIGUR 2.8

Fordeling af arbejdstimer for fastlønnede kvinder i den private sektor, 2006.

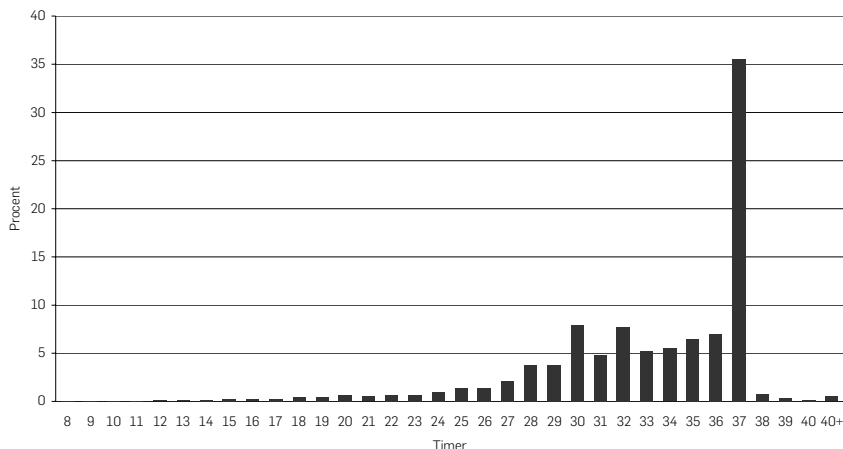
FIGUR 2.9

Fordeling af arbejdstimer for fastlønnede kvinder i den statslige sektor, 2006.

FIGUR 2.10

Fordeling af arbejdstimer for fastlønnede kvinder i den kommunale sektor, 2006.

Der er ligeledes relativ stor forskel på arbejdstiden fordelt på brancher, se tabel 2.10. I denne tabel er arbejdstiden opdelt efter hovedbrancher, med undtagelse af hovedbranchen offentlige og personlige tjenester, som omfatter næsten alle offentligt ansatte. Denne hovedbranche er derfor opdelt efter næsthøjeste aggregeringsniveau og er således opdelt i: offentlig administration mv., undervisning, sundhedsvæsen mv., sociale institutioner samt renovation mv.

Fastlønnede kvinder arbejder mindst, hvis de er ansat i brancherne sociale institutioner og sundhedsvæsen mv., mens de arbejder mest i brancherne industri og offentlig administration mv.. Forskellen i timetallet er på næsten 3 timer. Fastlønnede mænd arbejder ligeledes mindst i brancherne sociale institutioner og sundhedsvæsen mv., mens de arbejder mest i brancherne bygge og anlæg samt industri. Variationen er dog mindre for mændene, godt 2 timer.

Ser vi på forskellen mellem mænds og kvinders arbejdstid, er denne størst – over 2 timer – i branchen sundhedsvæsen mv., mens den er mindst i industrien, hvor den er under 1 time. Der er altså nogen forskel på kønsspredningen inden for brancherne, og med undtagelse af

sundhedsvæsen mv. er det ikke specielt i de offentligt dominerede brancher, at forskellen mellem kvinder og mænd er relativt stor.

TABEL 2.10

Fastlønnedes normale arbejdstid fordelt efter branche, 2006. Timer pr. uge.

		Mænd	Kvinder
Industri	Timer	36,84	35,95
	Std.afv.	2,10	3,42
	Antal obs.	69.913	40.362
Bygge og anlæg	Timer	36,96	35,06
	Std.afv.	2,45	4,91
	Antal obs.	12.874	3.997
Handel, hotel og restauration	Timer	36,74	34,72
	Std.afv.	2,62	4,57
	Antal obs.	63.898	45.534
Transport, post og telekommunikation	Timer	36,44	35,09
	Std.afv.	3,20	4,54
	Antal obs.	39.747	23.061
Finansiering og forretningsservice	Timer	36,65	34,81
	Std.afv.	2,61	4,37
	Antal obs.	73.895	62.125
Offentlig administration mv.	Timer	36,75	35,41
	Std.afv.	3,29	3,99
	Antal obs.	51.240	50.881
Undervisning	Timer	36,08	34,49
	Std.afv.	3,86	5,14
	Antal obs.	47.740	78.155
Sundhedsvæsen mv.	Timer	35,62	33,24
	Std.afv.	3,42	4,47
	Antal obs.	15.919	79.094
Sociale institutioner	Timer	34,78	33,00
	Std.afv.	4,45	4,59
	Antal obs.	24.021	176.431
Renovation mv.	Timer	36,43	34,52
	Std.afv.	3,15	4,98
	Antal obs.	24.794	19.347
Uoplyst aktivitet	Timer	36,37	34,09
	Std.afv.	3,15	4,21
	Antal obs.	2.499	6.634
Total	Timer	36,48	34,13
	Std.afv.	3,08	4,62
	Antal obs.	433.386	587.771

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse.

UDDANNELSE

Uddannelsens betydning for den gennemsnitlige arbejdstid er belyst dels ved uddannelsesretning, dels ved uddannelsesniveau. Opdelingen bygger på lønmodtagernes højeste fuldførte uddannelse. For personer med en kompetencegivende uddannelse er uddannelse grupperet efter hoveduddannelsesretning. For en nærmere beskrivelse af uddannelsesretningerne se bilaget.

For både mænd og kvinder er den gennemsnitlige arbejdstid lavest for lønmodtagere, som har en uddannelse inden for sundhedsområdet, se tabel 2.11. I forhold til det samlede gennemsnit er sundhedsuddannede mænds arbejdstid 1,45 timer lavere, og kvinders er 1,38 timer lavere. Også lønmodtagere uden en kompetencegivende uddannelse, såvel mænd som kvinder, arbejder i gennemsnit færre timer end alle fastlønnede. Afvigelsen fra det samlede gennemsnit er dog betydelig lavere end for de sundhedsuddannede, under en 0,5 time. Noget overraskende er den gennemsnitlige arbejdstid for pædagogisk uddannede ikke lavere end det samlede gennemsnit; pædagogisk uddannede kvinders arbejdstid er endda mere end en 0,5 time højere end det samlede gennemsnit.¹⁰ Det er værd at bemærke, at kvindernes arbejdstid for alle grupper, bortset fra ikke-kompetencegivende uddannelse og sundhed, ligger over det samlede gennemsnit. Det afspejler, at specielt gruppen af sundhedsuddannede kvinder er så stor, at den er i stand til at trække det samlede gennemsnit ned.

Der er ikke så stor variation i den gennemsnitlige arbejdstid fordelt på uddannelsesretning for mændenes vedkommende. Med undtagelse af uddannede inden for sundhed og humanistisk mv. er der mindre end en 0,5 times forskel på mændenes gennemsnitlige arbejdstid fordelt på de forskellige uddannelsesretninger og mændenes samlede gennemsnit.

De største forskelle mellem mænds og kvinders arbejdstid, mere end 2 timer, findes for lønmodtagere uden en kompetencegivende uddannelse, for sundhedsuddannede og for lønmodtagere uddannet inden for levnedsmiddel mv. Omvendt findes den mindste forskel for uddannede inden for humanistisk mv., primært fordi mændenes arbejdstid her er signifikant lavere.

10. Bemærk, at pædagogisk uddannede er defineret bredt som alle uddannelser med et pædagogisk indhold. Det vil sige, at også læreruddannelser hører under denne gruppe.

TABEL 2.11

Fastlønnedes normale arbejdstid fordelt efter uddannelsesretning, 2006. Timer pr. uge.

		Mænd	Kvinder
Ikke-kompetencegivende uddannelse	Timer	36,23	33,78
	Std.afv.	3,71	5,34
	Antal obs.	86.617	107.004
Pædagogisk	Timer	36,42	34,83
	Std.afv.	2,74	3,92
	Antal obs.	33.259	99.704
Humanistisk og kunstnerisk	Timer	35,65	34,66
	Std.afv.	4,67	5,01
	Antal obs.	13.008	25.346
Naturvidenskabelig og teknik	Timer	36,70	35,45
	Std.afv.	2,50	3,76
	Antal obs.	62.571	19.973
Samfundsvidenskabelig, handel, kontor og service	Timer	36,68	34,69
	Std.afv.	2,57	4,42
	Antal obs.	102.657	169.206
Bygge, anlæg, industri og transport	Timer	36,7	34,75
	Std.afv.	2,84	4,66
	Antal obs.	89.005	12.473
Levnedsmiddel, husholdning, jordbrug og fiskeri	Timer	36,48	34,24
	Std.afv.	3,02	4,56
	Antal obs.	18.336	19.564
Sundhed	Timer	35,04	32,75
	Std.afv.	4,05	4,43
	Antal obs.	13.126	127.924
Politi og forsvar	Timer	36,7	35,65
	Std.afv.	2,52	4,03
	Antal obs.	10.978	1.454
Total	Timer	36,49	34,13
	Std.afv.	3,06	4,62
	Antal obs.	429.557	582.648

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse. For definition af uddannelsesretning, se bilaget.

Betrakter vi den gennemsnitlige arbejdstid fordelt på uddannelsesniveau, finder vi ligeledes, at der ikke er så stor variation for mændenes vedkommende som for kvindernes vedkommende, se tabel 2.12. (Det skal bemærkes, at gruppen uden kompetencegivende uddannelse er den samme i begge tabeller). Kvinder med en videregående uddannelse arbejder i gennemsnit mere end kvinder med enten en erhvervsfaglig uddannelse eller kvinder uden en kompetencegivende uddannelse. Blandt kvinder med en videregående uddannelse er det kvinder med en mellemlang uddannelse, som arbejder mindst, og kvinder med en lang uddannelse, som arbejder mest. For mændenes vedkommende ligger

arbejdstiden for de forskellige uddannelsesniveauer inden for et interval på en 0,5 time, dvs. en meget lille spredning.

Den mindste forskel mellem mænd og kvinders gennemsnitlige arbejdstid er for lønmodtagere med en lang videregående uddannelse, hvilket afspejler, at kvinderne i denne gruppe arbejder mest. Den største forskel findes til gengæld for lønmodtagere med en erhvervsfaglig uddannelse, hvilket afspejler, at kvinderne i denne gruppe arbejder relativt få timer (kun timetallet for kvinder uden kompetencegivende uddannelse er lavere).

TABEL 2.12

Fastlønnedes normale arbejdstid fordelt efter uddannelseslængde, 2006. Timer pr. uge.

		Mænd	Kvinder
Ikke-kompetencegivende uddannelse	Timer	36,23	33,78
	Std.afv.	3,71	5,34
	Antal obs.	86.617	107.004
Erhvervsfaglig uddannelse	Timer	36,62	33,84
	Std.afv.	2,82	4,60
	Antal obs.	161.975	216.535
Kort videregående uddannelse	Timer	36,70	34,76
	Std.afv.	2,53	4,36
	Antal obs.	37.871	32.918
Mellemlang videregående uddannelse	Timer	36,53	34,33
	Std.afv.	2,68	4,18
	Antal obs.	76.581	174.107
Lang videregående uddannelse	Timer	36,32	35,02
	Std.afv.	3,30	4,47
	Antal obs.	66.517	52.086
Total	Timer	36,48	34,13
	Std.afv.	3,08	4,62
	Antal obs.	433.386	587.771

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse.

ARBEJDSFUNKTION

Som beskrevet i kapitel 1 er arbejdsfunktion defineret ud fra hovedgruppen af lønmodtagernes DISCO-kode (1. ciffer) som defineret af Danmarks Statistik. For en nærmere definition af indholdet i de enkelte arbejdsfunktioner, se bilaget. Bemærk i øvrigt, at vi har valgt at udelade kategorien landbrugsarbejde, idet Lønstatistikken ikke omfatter beskæftigede ved landbrug.

TABEL 2.13

Fastlønnedes normale arbejdstid fordelt efter arbejdsfunktion, 2006.
Timer pr. uge.

		Mænd	Kvinder
Ledelse	Timer	36,96	36,48
	Std.afv.	2,38	2,68
	Antal obs.	39.592	15.459
Højeste niveau	Timer	36,42	35,40
	Std.afv.	3,12	4,05
	Antal obs.	110.685	105.582
Mellemniveau	Timer	36,61	34,26
	Std.afv.	2,51	4,20
	Antal obs.	112.810	201.970
Kontorarbejde	Timer	36,53	34,56
	Std.afv.	2,93	4,69
	Antal obs.	29.533	91.269
Salgs- og servicearbejde	Timer	35,77	32,85
	Std.afv.	3,70	4,61
	Antal obs.	38.036	134.415
Håndværksarbejde	Timer	36,87	35,63
	Std.afv.	2,30	3,78
	Antal obs.	29.469	2.341
Maskinarbejde	Timer	36,49	36,37
	Std.afv.	3,28	3,18
	Antal obs.	23.335	6.631
Andet arbejde	Timer	36,12	31,18
	Std.afv.	4,01	6,97
	Antal obs.	34.920	28.486
Militær	Timer	36,43	36,64
	Std.afv.	4,82	4,64
	Antal obs.	12.565	717
Uoplyst	Timer	36,36	34,68
	Std.afv.	3,40	4,10
	Antal obs.	134	321
Total	Timer	36,48	34,13
	Std.afv.	3,08	4,62
	Antal obs.	433.386	587.771

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse. For definition af arbejdsfunktion, se bilaget.

Betrakter vi den gennemsnitlige arbejdstid fordelt på arbejdsfunktion, er der igen ikke så stor variation for mændenes vedkommende, se tabel 2.13. Med undtagelse af mænd beskæftiget med salgs- og servicearbejde, afviger mænds gennemsnitlige arbejdstid fordelt på arbejdsfunktion med mindre end 0,5 time i forhold til mænds samlede gennemsnit (mænd beskæftiget med salgs- og servicearbejde arbejder ca. 0,75 time mindre end mænd i alt). Der er derimod meget stor variation i kvinders gennemsnitlige arbejdstid, når den opdeles efter arbejdsfunktion. Den

gennemsnitlige arbejdstid for kvindelige ledere og kvinder beskæftiget med maskinarbejde er således mere end 2 timer højere end kvinders samlede gennemsnitlige arbejdstid. I forhold til mandlige ledere arbejder kvindelige ledere kun en 0,5 time mindre i gennemsnit, og for mænd og kvinder beskæftiget med maskinarbejde er forskellen helt nede på 0,12 time.

Den gennemsnitlige arbejdstid for kvinder beskæftiget på højeste niveau og kvinder beskæftiget med håndværksarbejde er henholdsvis ca. 1,0 og 1,5 time højere end kvinders samlede gennemsnitlige arbejdstid. Til gengæld har kvinder beskæftiget med salgs- og servicearbejde mv. en gennemsnitlig arbejdstid på ca. 1 time mindre end det samlede gennemsnit. For denne arbejdsfunktion er der en forskel på næsten 3 timer på mænds og kvinders gennemsnitlige arbejdstid.

Den største forskel mellem mænd og kvinders arbejdstid findes i kategorien andet arbejde, som også er den kategori, hvor kvinder har den laveste gennemsnitlige arbejdstid. Den gennemsnitlige arbejdstid for kvinder beskæftiget med andet arbejde er 3 timer lavere end kvinders samlede gennemsnitlige arbejdstid. I forhold til mændenes gennemsnitlige arbejdstid er der en forskel på næsten 5 timer. Kategorien andet arbejde dækker bl.a. over rengøring, pakning og budtjeneste samt andet arbejde, som ikke kræver særlige kvalifikationer.

FAMILIEFORHOLD

I dette afsnit ser vi på betydningen af partnerstatus, antal børn, det yngste barns alder og etnicitet. Generelt finder vi, at familieforhold betyder mere for kvinders arbejdstid end for mænds arbejdstid. For eksempel arbejder enlige kvinder mere end kvinder i parforhold, mens enlige mænd arbejder en smule mindre end mænd i parforhold, se tabel 2.14. Dette kunne afspejle, at mænd i parforhold påtager sig et større forsørgeransvar, mens kvinder i parforhold påtager sig et større ansvar for familien. Det skal dog bemærkes, at forskellen for mændenes vedkommende er ret beskeden – omkring 20 minutter – mens forskellen for kvinderne er på knap 1 time. Ligeledes er spredningen også her større for kvindernes vedkommende end for mændenes – både for enlige og ikke-enlige.

TABEL 2.14

Fastlønnedes normale arbejdstid fordelt efter partnerstatus, 2006.

Timer pr. uge.

		Mænd	Kvinder
Ikke-enlig	Timer	36,56	33,92
	Std.afv.	2,89	4,73
	Antal obs.	333.315	454.501
Enlig	Timer	36,21	34,84
	Std.afv.	3,61	4,16
	Antal obs.	100.071	133.270
Total	Timer	36,48	34,13
	Std.afv.	3,08	4,62
	Antal obs.	433.386	587.771

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse.

Ud over evt. partner har antallet af børn stor betydning for kvinders arbejdstid. I tabel 2.15 deler vi op efter antallet af børn. Kvinder uden børn og kvinder med et enkelt barn arbejder stort set det samme antal timer i gennemsnit. Men med et stigende antal børn falder kvinders gennemsnitlige arbejdstid. Kvinder med mere end tre børn arbejder således i gennemsnit omkring 2 timer mindre end kvinder med kun ét barn. Samlet har antallet af børn først betydning for kvindernes arbejdstid, når antallet af børn er to eller flere. Omvendt er mænds arbejdstid i det store og hele uafhængig af antallet af børn.

Vi finder ligeledes kun ganske lille variation i mænds gennemsnitlige arbejdstid i forhold til yngste barns alder, se tabel 2.16.¹¹ For kvinderne finder vi, at kvinder, hvis yngste barn er under 1 år, i gennemsnit arbejder omkring 1 time mindre end kvinder uden børn. Endvidere er kvinders gennemsnitlige arbejdstid støt stigende i yngste barns alder. Samlet har yngste barns alder dog ikke så stor betydning for kvindernes gennemsnitlige arbejdstid som antallet af børn (ca. 1 times forskel på minimum og maksimum for alder af yngste barn, sammenlignet med ca. 2 timers forskel for antal børn).

11. Bemærk, at tallene for 'ingen børn' er de samme i tabel 2.15 og 2.16.

TABEL 2.15

Fastlønnedes normale arbejdstid fordelt efter antal børn, 2006. Timer pr. uge.

		Mænd	Kvinder
Ingen børn	Timer	36,41	34,34
	Std.afv.	3,25	4,64
	Antal obs.	230.712	289.344
1 barn	Timer	36,53	34,28
	Std.afv.	2,90	4,46
	Antal obs.	76.158	117.518
2 børn	Timer	36,58	33,91
	Std.afv.	2,81	4,51
	Antal obs.	96.096	138.498
3 børn	Timer	36,56	33,1
	Std.afv.	2,89	5,02
	Antal obs.	26.563	37.530
Mere end 3 børn	Timer	36,31	32,16
	Std.afv.	3,40	5,65
	Antal obs.	3.857	4.881
Total	Timer	36,48	34,13
	Std.afv.	3,08	4,62
	Antal obs.	433.386	587.771

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse.

Det sidste forhold, vi ser på for fastlønnede, er lønmodtagernes etnicitet. Dette giver som forventet en variation i arbejdstiden, dog er den ikke stor, se tabel 2.17. Indvandrere arbejder i gennemsnit mindre end danskere, forskellen er dog kun lidt under 1 time for både mænd og kvinder. Kvindelige efterkommeres gennemsnitlige arbejdstid er på niveau med danske kvinders, hvorimod mandlige efterkommeres gennemsnitlige arbejdstid er 0,5 time mindre end danske mænds.

Gruppen af indvandrere og specielt af efterkommere er dog relativt lille, og de vægter derfor ikke meget i det samlede gennemsnit. Endvidere skal det bemærkes, at spredningen er noget større for både indvandrere og efterkommere end for danskere. Der er altså større variation i deres arbejdstid end for danskernes vedkommende.

TABEL 2.16

Fastlønnedes normale arbejdstid fordelt efter yngste barns alder, 2006. Timer pr. uge.

		Mænd	Kvinder
Under 1 år	Timer	36,39	33,20
	Std.afv.	3,06	5,29
	Antal obs.	19.512	19.904
1 år	Timer	36,44	33,67
	Std.afv.	3,04	4,39
	Antal obs.	19.441	25.031
2-5 år	Timer	36,50	33,70
	Std.afv.	2,92	4,57
	Antal obs.	51.918	72.942
6-10 år	Timer	36,58	33,92
	Std.afv.	2,84	4,56
	Antal obs.	50.743	79.449
11-17 år	Timer	36,67	34,29
	Std.afv.	2,72	4,53
	Antal obs.	61.060	101.101
Ingen børn	Timer	36,41	34,34
	Std.afv.	3,25	4,64
	Antal obs.	230.712	289.344
Total	Timer	36,48	34,13
	Std.afv.	3,08	4,62
	Antal obs.	433.386	587.771

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse.

TABEL 2.17

Fastlønnedes normale arbejdstid fordelt efter etnicitet, 2006. Timer pr. uge.

		Mænd	Kvinder
Dansk	Timer	36,52	34,16
	Std.afv.	3,01	4,58
	Antal obs.	412.222	561.312
Indvandrere	Timer	35,77	33,32
	Std.afv.	4,07	5,47
	Antal obs.	19.044	23.856
Efterkommer	Timer	36,03	34,27
	Std.afv.	3,85	4,63
	Antal obs.	2.120	2.603
Total	Timer	36,48	34,13
	Std.afv.	3,08	4,62
	Antal obs.	433.386	587.771

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse.

TIMELØNNEDE

Vi vender herefter blikket mod analysen af timelønnedes gennemsnitlige ugentlige arbejdstid fordelt på forskellige baggrundsfaktorer.

SEKTOR OG BRANCHE

For de timelønnede er der en ganske betragtelig forskel på den gennemsnitlige arbejdstid i den private og i den kommunale sektor, både for mænd og for kvinder, se tabel 2.18. For mænd er timetallet i den private sektor mere end 12 timer højere end i den kommunale sektor, mens forskellen for kvinder er mere end 11 timer, igen i den private sektors favør. Timetallet for timelønnede i den statslige sektor ligger mellem timetallet for den private og den kommunale sektor – tættere på timetallet for den kommunale sektor for mænd og tættere på timetallet for den private sektor for kvinderne. Der er dog generelt meget få timelønnede i den offentlige sektor, og særligt for mændene i staten. Dette er således en noget særlig gruppe. Bemærk, at forskellen mellem mænd og kvinder ansat i den kommunale sektor kun er 1 time, mens forskellen er på 2,5 time i den private sektor, hvor langt de fleste både mænd og kvinder er ansat. Bemærk også, at mens spredningen er større for kvinder end for mænd ansat i den private sektor, er det omvendt for den kommunale og statslige sektor. Modsat for de fastlønnede er der altså større variation i de offentligt ansatte timelønnede mænds arbejdstider, i forhold til variationen blandt de offentligt ansatte timelønnede kvinder.

Forskellene i arbejdstid over sektorerne afspejles tydeligt i de timelønnedes fordeling af arbejdstid (figur 2.11 – 2.15). Fordelingen for de privatansatte timelønnede mænd ligner naturligvis fordelingen for alle timelønnede mænd, idet næsten alle timelønnede mænd er privatansatte (se figur 2.11). Lidt mindre end 40 pct. har en ugentlig arbejdstid på mellem 32 og 34 timer og omkring en tredjedel har en ugentlig arbejdstid på under 32 timer. Fordi der er så få timelønnede mænd ansat i staten, vises denne fordeling ikke. Fordelingen af timelønnede mænds arbejdstid i den kommunale sektor ser derimod helt anderledes ud, se figur 2.12. Hovedparten af de timelønnede mænd har en ugentlig arbejdstid i den lavere ende af skalaen, og der er en betydelig spredning. Kun omkring 4 pct. har en ugentlig arbejdstid på mellem 32 og 34 timer. Næsten 2 ud af 3 arbejder 20 timer eller mindre om ugen.

TABEL 2.18

Timelønnedes normale arbejdstid fordelt efter sektor, 2006. Timer pr. uge.

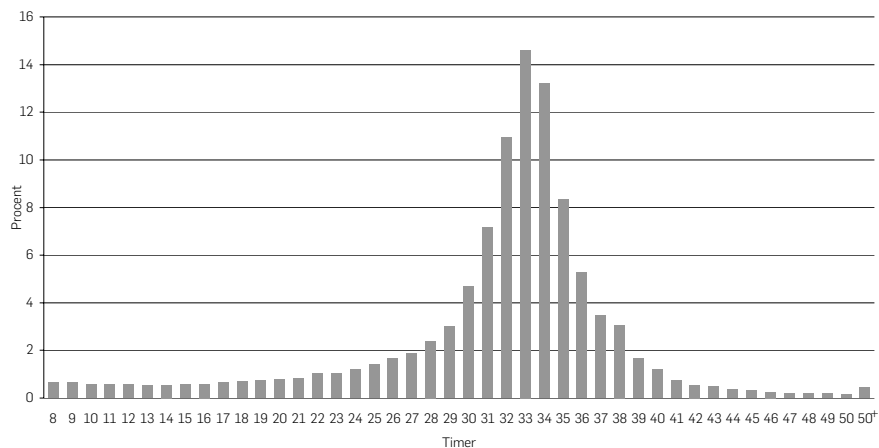
		Mænd	Kvinder
Privat sektor	Timer	31,97	29,47
	Std.afv.	6,76	7,97
	Antal obs.	150.706	46.873
Statslig sektor	Timer	23,20	30,01
	Std.afv.	8,89	7,58
	Antal obs.	111	1.526
Kommunal sektor	Timer	19,16	18,20
	Std.afv.	9,97	8,81
	Antal obs.	1.411	4.672
Total	Timer	31,84	28,49
	Std.afv.	6,91	8,65
	Antal obs.	152.228	53.071

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse.

Timelønnede kvinder ansat i den private sektor har i lighed med mændene en arbejdstidsfordeling, som er meget lig arbejdstidsfordelingen for alle timelønnede kvinder. Omkring en tredjedel har en ugentlig arbejdstid på mellem 32 og 34 timer, og knap halvdelen har en ugentlig arbejdstid på under 32 timer. For timelønnede kvinder ansat i staten er det ligeledes omkring halvdelen, som har en ugentlig arbejdstid på under 32 timer. Derimod er det kun lidt mere end hver tiende, som har en arbejdsuge på mellem 32 og 34 timer. Til gengæld har næsten hver fjerde en arbejdsuge på 37 timer. En forklaring på dette er, at timelønnede i staten er en særlig gruppe, som ofte er ansat for en mindre periode af året – ofte inden for undervisning. I lighed med timelønnede mænd har hovedparten af de timelønnede kvinder ansat i den kommunale sektor en ugentlig arbejdstid i den lavere ende af skalaen, og der er en betydelig spredning. Kun omkring 3 pct. af kvinderne har en ugentlig arbejdstid på mellem 32 og 34 timer, mens lidt mere end to tredjedele arbejder 20 timer eller mindre om ugen.

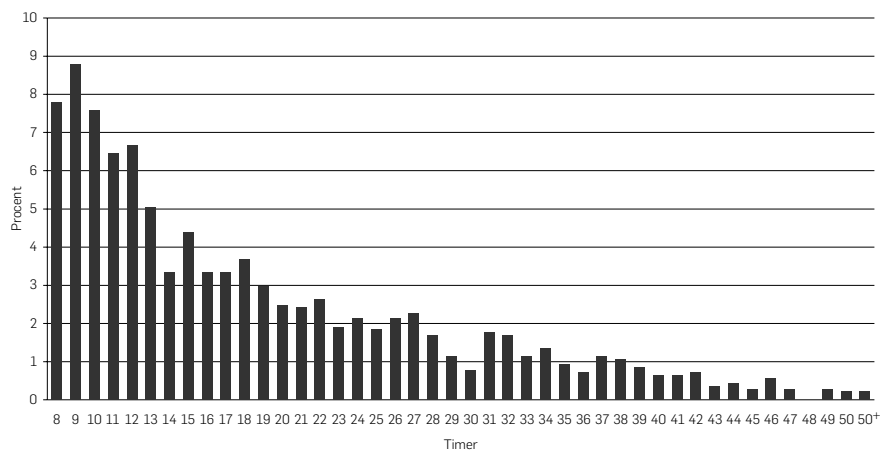
FIGUR 2.11

Fordeling af arbejdstimer for timelønnede mænd i den private sektor, 2006.

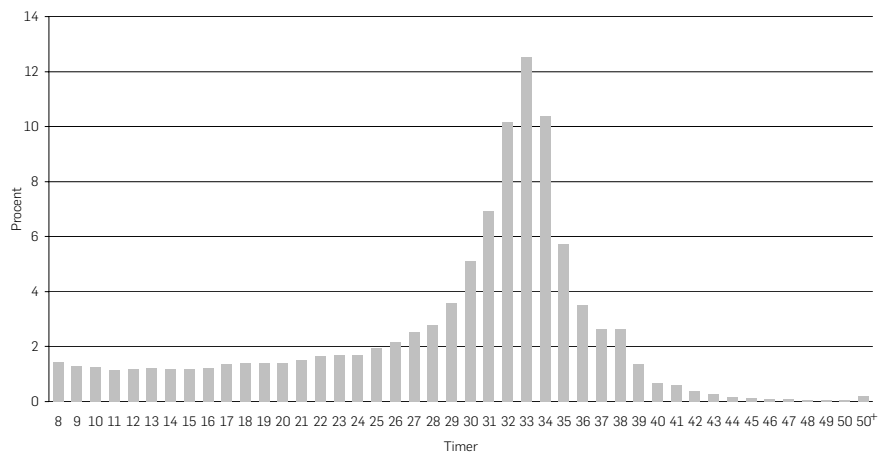
FIGUR 2.12

Fordeling af arbejdstimer for timelønnede mænd i den kommunale sektor, 2006.

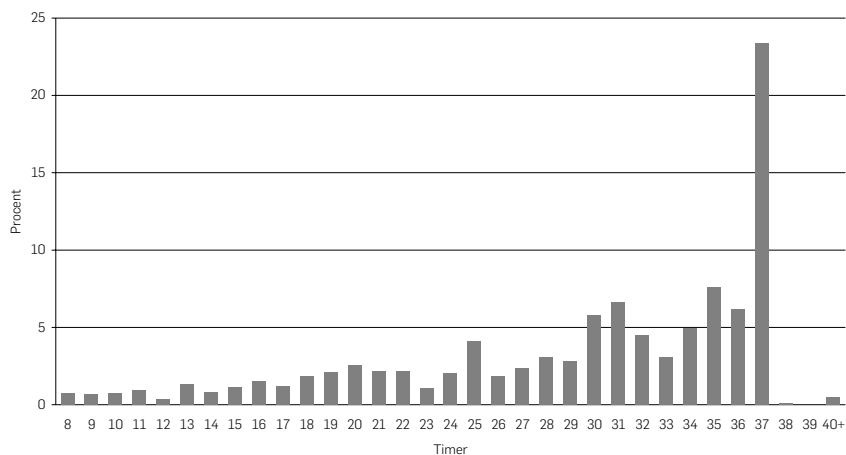
FIGUR 2.13

Fordeling af arbejdstimer for timelønnede kvinder i den private sektor, 2006.

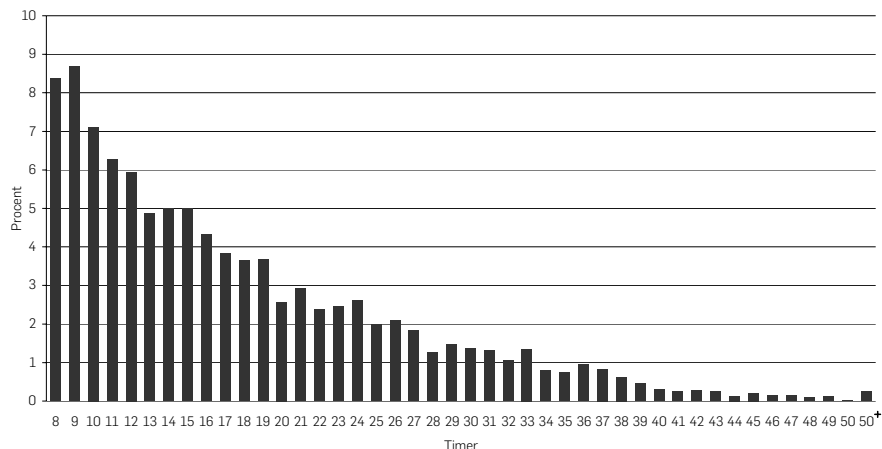
FIGUR 2.14

Fordeling af arbejdstimer for timelønnede kvinder i den statslige sektor, 2006.

FIGUR 2.15

Fordeling af arbejdstimer for timelønnede kvinder i den kommunale sektor, 2006.

Ser vi på fordelingen af arbejdstid på tværs af brancher, finder vi, at der er meget store forskelle både for mænd og kvinder. Timelønnede mænd er fortrinsvis ansat i industrien og i bygge- og anlægsbranchen. Til gengæld er omkring halvdelen af de timelønnede kvinder ansat i industrien, mens kun få er ansat i bygge- og anlægsbranchen. For mændenes vedkommende findes de højeste timetal i transportbranchen samt inden for industri og handel, hotel og restauration, mens de laveste timetal findes inden for undervisning, sociale institutioner samt sundhedsvæsen mv. For kvindernes vedkommende findes de højeste timetal inden for industri og transport, mens de laveste timetal for kvindernes vedkommende findes inden for sociale institutioner, sundhedsvæsen mv. og til dels undervisning.

Forskellen på mænds og kvinders arbejdstid er mindst i industrien, under 1 time, mens de største forskelle findes inden for handel mv., hvor mænd i gennemsnit arbejder mere end 5 timer mere end kvinder, samt inden for undervisning, hvor kvinder i gennemsnit arbejder næsten 8 timer mere end mænd. Undervisningsbranchen skiller sig således ud ved at være det eneste område, hvor kvinders arbejdstid er højere end mænds, hvilket afspejler, at der findes flere timelønnede

kvindelige lærere med relativt høje timetal i forhold til timelønnede mandlige lærere.

TABEL 2.19

Timelønnedes normale arbejdstid fordelt efter branche, 2006. Timer pr. uge.

		Mænd	Kvinder
Industri	Timer	32,35	31,46
	Std.afv.	5,56	5,75
	Antal obs.	76.023	25.905
Bygge og anlæg	Timer	31,55	28,25
	Std.afv.	6,29	8,02
	Antal obs.	37.454	1.236
Handel, hotel og restauration	Timer	32,02	26,86
	Std.afv.	7,63	9,44
	Antal obs.	16.077	6.064
Transport, post og telekommunikation	Timer	32,79	31,19
	Std.afv.	9,78	9,42
	Antal obs.	9.740	1.280
Finansiering og forretningservice	Timer	29,26	26,09
	Std.afv.	10,16	9,74
	Antal obs.	7.860	9.002
Offentlig administration mv.	Timer	27,72	25,64
	Std.afv.	12,05	10,36
	Antal obs.	38	120
Undervisning	Timer	17,77	25,50
	Std.afv.	9,27	10,05
	Antal obs.	483	1.998
Sundhedsvæsen mv.	Timer	20,90	19,21
	Std.afv.	10,95	9,76
	Antal obs.	107	349
Sociale institutioner	Timer	20,65	18,80
	Std.afv.	10,42	9,00
	Antal obs.	1.037	4.126
Renovation mv.	Timer	30,74	29,10
	Std.afv.	9,04	8,04
	Antal obs.	2.326	2.817
Uoplyst aktivitet	Timer	23,82	23,84
	Std.afv.	9,91	10,41
	Antal obs.	89	156
Total	Timer	31,84	28,49
	Std.afv.	6,91	8,65
	Antal obs.	152.228	53.071

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse.

UDDANNELSE

De timelønnede er koncentreret på relativt få uddannelsesretninger, nemlig bygge og anlæg mv., samfundsvidenskabelige uddannelser, ikke-kompetencegivende uddannelser, samt, for mændenes vedkommende, levnedsmiddel mv. Relativt få timelønnede er uddannet inden for de øvrige uddannelsesretninger.

Som for fastlønnede mænd varierer timelønnede mænds gennemsnitlige arbejdstid ikke meget i forhold til deres uddannelsesretning, se tabel 2.20. De uddannelsesretninger, som for mænds vedkommende afviger med mere end en 0,5 time i forhold til mænds samlede gennemsnit, er pædagogik, humanistisk mv. og sundhed, som alle ligger lavere, 4-5 timer. Andelen af de timelønnede mænd, som har en uddannelse inden for disse retninger, er dog ubetydelig, i alt 1 pct. Noget større variation er der for kvinderne. I forhold til kvinders samlede gennemsnit ligger arbejdstiden ligeledes for pædagogik, humanistisk mv. og sundhedsuddannede kvinder mellem knap 4 og næsten 6 timer lavere. Andelen af de timelønnede kvinder, som har en uddannelse inden for disse retninger, er noget højere end mænds, næsten 10 pct. I forhold til kvinders samlede gennemsnit ligger uddannede kvinder inden for bygge og anlæg mv. og levnedsmiddel mv. mere end 1 time højere. Andelen af de timelønnede kvinder, som har en uddannelse inden for disse to retninger, er 11,5 pct. For alle andre grupper – inklusive ikke-kompetencegivende uddannelse – ligger arbejdstiden tæt på det samlede gennemsnit.

For fordelingen af arbejdstid efter uddannelsesniveau er noget anderledes for de timelønnede sammenlignet med de fastlønnede, hvilket selvfølgelig afspejler, at de timelønnede er koncentreret omkring meget færre arbejdsfunktioner, se tabel 2.21. For mænds vedkommende er timetallet for mænd uden en kompetencegivende uddannelse eller med en kort videregående uddannelse næsten ens. Derimod arbejder timelønnede mænd med en erhvervsfaglig uddannelse godt 0,5 time mere end mænd uden en kompetencegivende uddannelse, mens mænd med en mellemlang henholdsvis en lang videregående uddannelse arbejder 2,5 henholdsvis 3,5 time mindre end mænd uden en kompetencegivende uddannelse. Kvinder uden en kompetencegivende uddannelse og kvinder med en erhvervsfaglig uddannelse arbejder i gennemsnit næsten det samme antal timer. Derimod arbejder kvinder med en kort videregående uddannelse i gennemsnit omkring 1 time mindre end kvinder generelt.

Timelønnede kvinder med en mellemlang videregående uddannelse arbejder næsten 6 timer mindre end kvinder generelt, og timelønnede kvinder med en lang videregående uddannelse 4 timer mindre.

TABEL 2.20

Timelønnedes normale arbejdstid fordelt efter uddannelsesretning, 2006. Timer pr. uge.

		Mænd	Kvinder
Ikke-kompetencegivende uddannelse	Timer	31,47	28,82
	Std.afv.	7,31	8,40
	Antal obs.	57.797	29.936
Pædagogisk	Timer	26,70	23,02
	Std.afv.	10,52	10,18
	Antal obs.	557	1.254
Humanistisk og kunstnerisk	Timer	27,35	22,74
	Std.afv.	10,34	10,42
	Antal obs.	575	678
Naturvidenskabelig og teknisk	Timer	32,02	28,99
	Std.afv.	7,36	8,88
	Antal obs.	2.724	529
Samfundsvidenskabelig, handel, kontor og service	Timer	31,91	29,21
	Std.afv.	7,30	8,20
	Antal obs.	8.439	10.571
Bygge, anlæg, industri og transport	Timer	32,20	29,60
	Std.afv.	6,37	7,70
	Antal obs.	69.485	3.159
Levnedsmiddel, husholdning, jordbrug og fiskeri	Timer	32,24	30,11
	Std.afv.	6,38	7,68
	Antal obs.	11.014	2.851
Sundhed	Timer	27,8	24,88
	Std.afv.	10,14	10,00
	Antal obs.	398	3.140
Politi og forsvar	Timer	32,07	-
	Std.afv.	7,12	-
	Antal obs.	332	-
Total	Timer	31,86	28,56
	Std.afv.	6,89	8,61
	Antal obs.	151.321	52.137

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse. For definition af uddannelsesretning, se bilaget.

Generelt finder vi altså meget større variation i arbejdstiden i forhold til uddannelse for timelønnede end for fastlønnede. Ligeledes finder vi modsat for de fastlønnede, at mænd og kvinder med en mellemlang eller lang videregående uddannelse arbejder mindst. Andelen af de timelønnede mænd og kvinder, som har en mellemlang eller lang

videregående uddannelse, er dog ubetydelig, i alt henholdsvis knap 2 og 5 pct., hvilket naturligvis hænger sammen med, hvilken type job der udbydes som timebeskæftigelse.

TABEL 2.21

Timelønnedes normale arbejdstid fordelt efter uddannelseslængde, 2006. Timer pr. uge.

		Mænd	Kvinder
Ikke-kompetencegivende uddannelse	Timer	31,47	28,82
	Std.afv.	7,31	8,40
	Antal obs.	57.797	29.936
Erhvervsfaglig uddannelse	Timer	32,19	28,98
	Std.afv.	6,75	8,94
	Antal obs.	87.536	18.521
Kort videregående uddannelse	Timer	31,76	27,32
	Std.afv.	7,32	9,56
	Antal obs.	3.143	1.041
Mellemlang videregående uddannelse	Timer	29,88	22,84
	Std.afv.	9,45	10,39
	Antal obs.	1.803	1.990
Lang videregående uddannelse	Timer	29,03	24,33
	Std.afv.	10,03	10,84
	Antal obs.	1.036	641
Total	Timer	31,84	28,49
	Std.afv.	6,91	8,65
	Antal obs.	152.228	53.071

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse.

ARBEJDSFUNKTION

Ikke overraskende arbejder langt de fleste timelønnede mænd inden for maskinarbejde, håndværksarbejde og andet arbejde, mens de fleste timelønnede kvinder findes inden for maskinarbejde, andet arbejde samt salgs- og servicearbejde (der inkluderer vikarer i sundhedssektoren), se tabel 2.22. For de øvrige arbejdsfunktioner er der langt færre ansatte.

I særdeleshed har arbejde på højeste niveau en lavere gennemsnitlig arbejdstid, næsten 9 timer for mænd og godt 10 timer for kvinder. Derudover er kontorarbejde og salgs- og servicearbejde forbundet med en arbejdstid lavere end gennemsnittet. Særligt for kvinder med salgs- og servicearbejde og mænd med kontorarbejde er arbejdstiden lav, omkring 5 timer lavere end det samlede gennemsnit for henholdsvis kvinder og mænd. Omvendt er arbejdstiden for kvinder beskæftiget med håndværksarbejde, andet arbejde og ledelse 2 til 3 timer

højere end gennemsnittet for alle timelønnede kvinder, mens det for mændenes vedkommende særligt er kategorien ledelse, der skiller sig ud med en høj gennemsnitlig arbejdstid. Antallet af personer i denne kategori er dog som nævnt meget begrænset.

TABEL 2.22

Timelønnedes normale arbejdstid fordelt efter arbejdsfunktion, særskilt for mænd og kvinder. Timer pr. uge.

		Mænd	Kvinder
Ledelse	Timer	34,35	31,16
	Std.afv.	7,9	9,56
	Antal obs.	360	93
Højeste niveau	Timer	23,12	18,11
	Std.afv.	11,71	9,87
	Antal obs.	861	772
Mellemlniveau	Timer	30,29	24,29
	Std.afv.	10,28	10,89
	Antal obs.	1.926	2.266
Kontorarbejde	Timer	26,43	25,5
	Std.afv.	11,3	10,5
	Antal obs.	1.040	1.604
Salgs- og servicearbejde	Timer	27,12	23,65
	Std.afv.	10,97	10,03
	Antal obs.	3.976	9.958
Håndværksarbejde	Timer	32,16	30,64
	Std.afv.	6,28	6,73
	Antal obs.	64.503	4.237
Maskinarbejde	Timer	32,48	31,61
	Std.afv.	6,23	5,69
	Antal obs.	50.197	18.327
Andet arbejde	Timer	31,21	28,71
	Std.afv.	7,35	8,29
	Antal obs.	28.945	15.623
Total	Timer	31,84	28,49
	Std.afv.	6,91	8,65
	Antal obs.	152.228	53.071

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse. Bemærk, at kategorien uoplyst er udeladt pga. for få observationer. Definition af arbejdsfunktion, se bilaget.

FAMILIEFORHOLD

Enlige mænd arbejder knap 1 time mindre end mænd i parforhold, og enlige kvinder arbejder godt 1,5 time mindre end kvinder i parforhold, se tabel 2.23. Mens vi for de fastlønnede kvinder fandt, at de arbejder

mindre, når de er i parforhold, end når de er enlige, finder vi altså, at de timelønnede kvinder – i lighed med mænd – arbejder mest, når de er i parforhold. Det skal dog også bemærkes, at der er større spredning i timetallet for kvinder end for mænd, og større spredning for enlige end for ikke-enlige.

TABEL 2.23

Timelønnedes normale arbejdstid fordelt efter partnerstatus, 2006.

Timer pr. uge.

		Mænd	Kvinder
Ikke-enlig	Timer	32,14	28,98
	Std.afv.	6,51	8,20
	Antal obs.	102.632	38.049
Enlig	Timer	31,21	27,24
	Std.afv.	7,63	9,58
	Antal obs.	49.596	15.022
Total	Timer	31,84	28,49
	Std.afv.	6,91	8,65
	Antal obs.	152.228	53.071

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse.

Vi finder ligeledes lidt andre resultater for timelønnede end for fastlønnede med hensyn til antal børn og børnenes alder. Timelønnede kvinder med et eller to børn arbejder godt 1 time mere end kvinder uden børn, hvorimod kvinder med mere end tre børn arbejder godt 0,5 time mindre end kvinder uden børn, se tabel 2.24. Ligeledes arbejder timelønnede mænd med et, to eller tre børn godt 0,5 time mere end mænd uden børn. Også mænd med mere end tre børn arbejder mere end mænd uden børn, dog er forskellen ikke ret stor. Det vil altså sige, at timelønnede uden børn arbejder mindre end timelønnede med børn, hvilket umiddelbart er kontraintuitivt. Dog skal det bemærkes, at analysen ikke tager højde for selektion i forhold til aflønningsform – fx kan det være sådan, at de fleste med børn ønsker at være fastlønnede på grund af den større sikkerhed, hvorfor gruppen af timelønnede med børn er en særlig gruppe. Dette kan således ligeledes forklare, hvorfor så få kvinder i det hele taget er timelønnede.

TABEL 2.24

Timelønnedes normale arbejdstid fordelt efter antal børn, 2006. Timer pr. uge.

		Mænd	Kvinder
Ingen børn	Timer	31,59	28,09
	Std.afv.	7,15	9,01
	Antal obs.	92.070	29.640
1 barn	Timer	32,20	29,04
	Std.afv.	6,50	8,26
	Antal obs.	23.687	9.600
2 børn	Timer	32,27	29,26
	Std.afv.	6,43	7,98
	Antal obs.	26.659	10.131
3 børn	Timer	32,16	28,33
	Std.afv.	6,64	8,24
	Antal obs.	8.093	3.081
Mere end 3 børn	Timer	31,82	27,36
	Std.afv.	7,16	8,57
	Antal obs.	1.719	619
Total	Timer	31,84	28,49
	Std.afv.	6,91	8,65
	Antal obs.	152.228	53.071

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse.

Modsat for de fastlønnede kvinder finder vi også, at yngste barns alder har større betydning for timetallet end antallet af børn for de timelønnede kvinder, se tabel 2.25. Specielt timelønnede kvinder, hvor yngste barn er under 1 år, arbejder i gennemsnit knap 5 timer mindre end kvinder uden børn. Mænd, hvor yngste barn er under 1 år, arbejder derimod i gennemsnit det samme som mænd uden børn. Både kvinders og mænds gennemsnitlige arbejdstid er støt stigende med yngste barns alder. Mænd, hvor yngste barn er 11-17 år, arbejder således omkring 1 time mere end mænd uden børn og kvinder omkring 1,5 time mere. Dette kunne tyde på, at de timelønnede i højere grad end de fastlønnede er i stand til at variere timetallet i forhold til familiens behov.

TABEL 2.25

Timelønnedes normale arbejdstid fordelt efter yngste barns alder, 2006. Timer pr. uge.

		Mænd	Kvinder
Under 1 år	Timer	31,58	23,18
	Std.afv.	6,90	8,43
	Antal obs.	5.940	993
1 år	Timer	31,92	28,23
	Std.afv.	6,69	8,25
	Antal obs.	5.727	1.560
2-5 år	Timer	32,09	28,62
	Std.afv.	6,66	8,23
	Antal obs.	14.972	5.593
6-10 år	Timer	32,26	29,40
	Std.afv.	6,49	7,95
	Antal obs.	15.296	6.773
11-17 år	Timer	32,58	29,75
	Std.afv.	6,18	7,92
	Antal obs.	18.223	8.512
Ingen børn	Timer	31,59	28,09
	Std.afv.	7,15	9,01
	Antal obs.	92.070	29.640
Total	Timer	31,84	28,49
	Std.afv.	6,91	8,65
	Antal obs.	152.228	53.071

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse.

Modsat for de fastlønnede, er der ikke den store forskel på den normale arbejdstid for timelønnede indvandrere og danskere, se tabel 2.26. Derimod er der større forskel til de timelønnede efterkommere, hvor mændene arbejder ca. 2,5 time mindre end danske timelønnede mænd, mens kvindelige efterkommere arbejder godt 3 timer mindre end timelønnede danske kvinder. Det skal dog bemærkes, at specielt efterkommerne udgør en meget lille gruppe.

TABEL 2.26

Timelønnedes normale arbejdstid fordelt efter etnicitet, 2006. Timer pr. uge.

		Mænd	Kvinder
Danskere	Timer	31,88	28,45
	Std.afv.	6,84	8,64
	Antal obs.	139.818	46.215
Indvandrere	Timer	31,45	28,96
	Std.afv.	7,55	8,63
	Antal obs.	11.743	6.559
Efterkommere	Timer	29,23	25,18
	Std.afv.	8,77	10,21
	Antal obs.	667	297
Total	Timer	31,84	28,49
	Std.afv.	6,91	8,65
	Antal obs.	152.228	53.071

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse.

BETALT OVERARBEJDE

Som det sidste i dette kapitel ser vi på fordelingen af betalt overarbejde i forhold til sektor – dels andelen, som har betalt overarbejde, og dels det gennemsnitlige timetal blandt dem, der har betalt overarbejde. Det skal her igen understreges, at analysen kun er foretaget i forhold til det registrerede betalte overarbejde, hvilket betyder, at overarbejde, som ikke direkte udløser en betaling, ikke er omfattet af analysen. Det skal nævnes, at en grundigere analyse af det betalte overarbejde findes i Deding & Filges (2009b).

Som nævnt tidligere udgør betalt overarbejde kun en ganske lille andel af den samlede normale gennemsnitlige arbejdstid, se tabel 2.2-2.5. Der er dog relativ stor forskel på, hvor stor en andel, som arbejder over og får betaling for det afhængig af ansættelsesforholdene, idet betalt overarbejde er langt mere udbredt blandt timelønnede end blandt fastlønnede. Blandt de timelønnede er det således 59 pct. af mændene og 45 pct. af kvinderne, der arbejder over mod betaling, mens det blandt de fastlønnede er 22 pct. af både mændene og kvinderne, der arbejder over mod betaling, se tabel 2.27 og 2.28.

Også timetallet blandt dem, der arbejder over mod betaling, er højere for de timelønnede end for de fastlønnede. Timelønnede mænd, som arbejder over mod betaling, får i gennemsnit betaling for 2,71 timer

om ugen og kvinderne 1,28 timer om ugen (se tabel 2. 28). Fastlønnede mænd, som arbejder over mod betaling, får i gennemsnit betaling for 1,97 timer om ugen, og det laveste niveau findes for fastlønnede kvinder, 0,87 timer om ugen (se tabel 2. 27).

TABEL 2.27

Fastlønnedes betalte overarbejdstid og andel, som arbejder over mod betaling, fordelt efter sektor, 2006. Timer pr. uge og procent.

		Mænd	Kvinder
Privat sektor	Timer	2,20	1,25
	Std.afv.	3,21	1,92
	Andel	20	17
	Antal obs.	54.984	32.695
Statslig sektor	Timer	2,01	1,82
	Std.afv.	3,04	2,53
	Andel	22	13
	Antal obs.	14.210	5.820
Kommunal sektor	Timer	1,49	0,67
	Std.afv.	3,24	1,22
	Andel	29	26
	Antal obs.	26.777	90.451
Total	Timer	1,97	0,87
	Std.afv.	3,21	1,54
	Andel	22	22
	Antal obs.	95.971	128.966

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse.

Ser vi på fordelingen af betalt overarbejde mellem sektorer, finder vi, at betalt overarbejde blandt fastlønnede, såvel mænd som kvinder, er noget mere udbredt i den kommunale sektor end i både den private og den statslige sektor, se tabel 2.27. Desuden er andelen af kvinder, som arbejder over mod betaling, relativt lav i den statslige sektor. Til gengæld er det gennemsnitlige timetal for dem, som arbejder over mod betaling, lavest i den kommunale sektor for både kvinder og mænd. De kommunalt ansatte fastlønnede arbejder altså oftere over end ansatte i de to andre sektorer, men i færre timer, når de gør det.¹²

12. En mere detaljeret analyse af betalt overarbejde viser, at det er mest udbredt for uddannede inden for sundhedsområdet, se Deding & Filges (2009b).

TABEL 2.28

Timelønnedes betalte overarbejdstid og andel, som arbejder over mod betaling, fordelt efter sektor, 2006. Timer pr. uge og procent.

		Mænd	Kvinder
Privat sektor	Timer	2,72	1,30
	Std.afv.	3,59	1,95
	Andel	60	49
	Antal obs.	89.800	22.852
Statslig sektor	Timer	-	0,93
	Std.afv.		1,70
	Andel	-	13
	Antal obs.	-	194
Kommunal sektor	Timer	0,89	0,63
	Std.afv.	1,86	1,47
	Andel	20	16
	Antal obs.	289	753
Total	Timer	2,71	1,28
	Std.afv.	3,59	1,94
	Andel	59	45
	Antal obs.	90.112	23.799

Anm.: Std.afv. – standardafvigelse.

Modsat betalt overarbejde for de fastlønnede er betalt overarbejde blandt timelønnede, såvel mænd som kvinder, mere udbredt i den private sektor end i både den statslige og den kommunale sektor, se tabel 2.28. I lighed med de fastlønnede er det gennemsnitlige timetal for dem, som arbejder over mod betaling, til gengæld lavest i den kommunale sektor. Det skal dog erindres, at der er meget få timelønnede i både den statslige og den kommunale sektor – i den statslige sektor er det endda færre end 50 mænd, der arbejder over mod betaling, hvorfor denne gruppe er udeladt af tabellen. Resultatet for disse grupper er derfor mindre interessant.

ARBEJDSTID PÅ FAMILIENIVEAU

Et gennemgående resultat i det foregående kapitel er, at kvinders gennemsnitlige arbejdstid er lavere end mænds. Det er nærliggende at tænke, at forskellen i kvinders og mænds arbejdstid afhænger af familietype. Derfor belyser vi i dette kapitel familiernes samlede arbejdstid. Analyserne i dette kapitel er lavet for par, hvor begge har et job, der er omfattet af Lønstatistikken, og således er omfattet af analyserne i de foregående kapitler. Det drejer sig om i alt ca. 250.000 par. Som beskrevet i kapitel 2 er der stor forskel på arbejdstiden for fastlønnede i forhold til timelønnede. For at analysen for familier skal være meningsfuld, er det således nødvendigt at skelne mellem parrets aflønningsform (begge fastlønnede, begge timelønnede, manden fastlønnet og kvinden timelønnet, eller manden timelønnet og kvinden fastlønnet). I dette kapitel belyses først alle fire familietypers arbejdstid på overordnet niveau, samt andelen med betalt overarbejde. Dernæst belyses familiernes arbejdstid ved at se på forskellige kombinationsmuligheder af baggrundsfaktorerne for henholdsvis kvinden og manden i parret. Denne analyse foretages dog kun for de to hyppigste familietyper (begge fastlønnede samt kvinde fastlønnet/mand

timelønnet).¹³ Generelt kan der være mange kombinationsmuligheder af baggrundsfaktorer for et par. Disse er ikke alle relevante at analysere, hvorfor vi i en række tilfælde har valgt at reducere i antallet, også for overskuelighedens skyld.

Hovedresultaterne i dette kapitel er følgende:

Fordeling af familier:

- I de fleste familier er både manden og kvinden fastlønnede. Den næsthøypigste kombination er, at kvinden er fastlønnet, mens manden er timelønnet. De to sidste kombinationsmuligheder er meget lidt udbredte.
- De mest udbredte kombinationsmuligheder for fordeling på sektorer er, at kvinden arbejder i den kommunale sektor, mens manden arbejder i den private sektor (godt en tredjedel af familierne); at begge arbejder i den private sektor (knap en tredjedel af familierne); samt at begge arbejder i den kommunale sektor (hver syvende familie).

Familiernes arbejdstid:

- For familier, hvor begge er fastlønnede eller begge er timelønnede, udgør kvindens andel af familiens samlede arbejdstid lidt under halvdelen, 48 pct. For de øvrige familier varierer kvindens andel som følge af forskellen på fastlønnedes og timelønnedes arbejdstid.
- Generelt er variationen i familiers arbejdstid større, hvis mindst én er timelønnet.
- Arbejdstiden er lavest i familier, hvor kvinden arbejder i den kommunale sektor i forhold til andre sektorkombinationer.
- Familier med mindst én sundhedsuddannet arbejder forholdsvis lidt i forhold til andre uddannelsesretninger. Familier, hvor begge er sundhedsudannede, arbejder i gennemsnit mindst.
- Familier, hvor begge er pædagogisk uddannede, arbejder i gennemsnit mest, hvis de begge er fastlønnede. Men fordi

13. En nærmere analyse af de to resterende familietyper arbejdstid (begge timelønnede og kvinden timelønnet/manden fastlønnet) findes i appendiks til rapporten, som kan downloades på www.sfi.dk.

timelønnede pædagogisk uddannede arbejder forholdsvis lidt, arbejder familier, hvor den ene er timelønnet og pædagogisk uddannet, mindre end andre.

- Uddannelseslængde betyder ikke meget for familiernes arbejdstid.
- Familier, hvor kvinden er fastlønnet og arbejder på ledelses- eller højeste niveau, arbejder forholdsvis mange timer, fordi manden også arbejder mange timer. Det omvendte er ikke tilfældet.
- Familier med mange børn og familier med små børn arbejder mindre end andre børnefamilier, primært fordi kvinden arbejder mindre.

Andel familier, hvor mindst én har betalt overarbejde:

- Andelen af familier med betalt overarbejde er lavest i familier, hvor begge er fastlønnede (36 pct.), og højest i familier, hvor begge er timelønnede (81 pct.).
- I familier, hvor begge er fastlønnede, er andelen, som arbejder over mod betaling, størst, hvis kvinden er kommunalt ansat.
- I familier, hvor mindst én er timelønnet, er andelen, som arbejder over mod betaling, størst, hvis den timelønnede er ansat i den private sektor.

NORMAL ARBEJ DSTID FOR FAMILIETYP ER

Fordelingen af familier i datamaterialet på de forskellige familietyper ses i tabel 3.1. I langt de fleste familier er begge fastlønnede, i alt 76 pct. af familierne. Den næstmest udbredte familietyper er, at kvinden er fastlønnet, mens manden er timelønnet. Denne kombination dækker 17 pct. af familierne. I de resterende henholdsvis 4 og 3 pct. af familierne er kvinden timelønnet og manden henholdsvis timelønnet eller fastlønnet. I langt de fleste familier er kvinden altså fastlønnet, og kombinationen fast/fast er langt den mest udbredte.

I familier, hvor begge er fastlønnede, arbejder kvinden i mere end halvdelen af tilfældene i den kommunale sektor (57 pct.), mens 61 pct. af mændene arbejder i den private sektor. I knap en tredjedel af familierne er kombinationen, at kvinden arbejder i den kommunale sektor og manden i den private sektor. I en fjerdedel af familierne

arbejder begge i den private sektor, og i knap hver femte familie arbejder begge i den kommunale sektor.

I familier, hvor kvinden er fastlønnet, og manden er timelønnet, arbejder samtlige mænd i den private sektor. Hovedparten af kvinderne i disse familier arbejder i den kommunale sektor, og 30 pct. arbejder i den private sektor. I familier, hvor begge er timelønnede, arbejder samtlige mænd ligeledes i den private sektor, og også de fleste kvinder i disse familier arbejder i den private sektor, 94 pct. I den sidste familietype, hvor manden er fastlønnet, og kvinden er timelønnet, er det mest almindelige (65 pct.), at begge arbejder i den private sektor. I yderligere henholdsvis 10 og 13 pct. af disse familietyper arbejder kvinden i den private sektor og manden i henholdsvis den statslige og den kommunale sektor.

TABEL 3.1

Familier fordelt efter sektor og aflønningsform, 2006. Procent.

		Begge fastlønnet	Kvinde fastlønnet, mand timelønnet	Begge timelønnet	Mand fastlønnet, kvinde timelønnet	Alle
K: privat	M: privat	26	30	94	65	31
	M: statslig	4	0	0	10	3
	M: kommunal	4	0	0	13	3
K: statslig	M: statslig	3	0	0	1	2
	M: privat	4	5	2	2	4
	M: kommunal	1	0	0	1	1
K: kommunal	M: kommunal	18	0	0	2	14
	M: statslig	8	0	0	1	6
	M: privat	31	64	3	5	35
I alt		100	100	100	100	100
Alle		76	17	4	3	100
Antal obs.		188.806	41.603	9.348	7.908	247.665

Arbejdstiden for de forskellige familietyper findes i tabel 3.2 I tabellen angives mandens gennemsnitlige arbejdstid, kvindens gennemsnitlige arbejdstid, gennemsnittet af familiens samlede arbejdstid og kvindens andel af den samlede arbejdstid.

I familier, hvor begge er fastlønnede, er familiens samlede arbejdstid 70,90 timer i gennemsnit i 2006, se tabel 3.2. Kvindens andel af den samlede arbejdstid er 48 pct., hvilket svarer til, at kvinden arbejder lidt mere end 2 timer mindre end manden. Siden 2003 er der ikke sket de

store ændringer i denne familietypes arbejdstid og fordelingen inden for familien.

TABEL 3.2

Mandens, kvindens og familiens samlede arbejdstid samt hendes andel af arbejdstiden fordelt efter aflønningsform (standardafvigelser i parentes). Timer pr. uge.

		2003	2004	2005	2006
Begge fastlønnet	Mand	36,80 (2,38)	36,49 (2,78)	36,67 (2,53)	36,63 (2,72)
	Kvinde	34,24 (4,62)	34,04 (4,66)	34,22 (4,54)	34,27 (4,47)
	Familiens sum	71,04 (5,25)	70,53 (5,50)	70,89 (5,26)	70,90 (5,31)
	Hendes andel af samlet arbejdstid	48	48	48	48
	Antal obs.	159.906	154.336	186.974	188.806
Mand timelønnet	Mand	31,35 (6,03)	31,79 (5,91)	31,77 (5,66)	32,32 (6,25)
	Kvinde	33,85 (4,74)	33,66 (4,82)	33,85 (4,69)	33,90 (4,60)
	Familiens sum	65,19 (7,66)	65,44 (7,63)	65,63 (7,37)	66,22 (7,76)
	Hendes andel af samlet arbejdstid	52	51	52	51
	Antal obs.	34.811	31.266	39.755	41.603
Kvinde fastlønnet	Mand	31,35 (6,04)	31,76 (5,99)	31,80 (5,65)	32,50 (6,08)
	Kvinde	28,88 (7,13)	29,54 (6,93)	29,67 (6,67)	30,31 (7,09)
	Familiens sum	60,23 (9,78)	61,30 (9,59)	61,47 (9,20)	62,81 (9,77)
	Hendes andel af samlet arbejdstid	48	48	48	48
	Antal obs.	8.907	7.234	9.419	9.348
Mand fastlønnet	Mand	36,78 (2,56)	36,44 (2,89)	36,65 (2,65)	36,61 (2,95)
	Kvinde	27,48 (8,24)	27,82 (8,25)	28,12 (8,06)	28,89 (8,40)
	Familiens sum	64,26 (8,76)	64,26 (8,86)	64,78 (8,59)	65,51 (9,03)
	Hendes andel af samlet arbejdstid	43	43	43	44
	Antal obs.	7.404	6.508	8.174	7.908

I familier, hvor kvinden er fastlønnet, og manden er timelønnet, er den samlede arbejdstid 66,22 timer i 2006, og kvindens andel heraf er 51 pct., hvilket svarer til, at kvinden arbejder omkring 1,5 time mere end manden. Grunden til, at kvindens andel i disse familier er højere end i familier, hvor manden er fastlønnet, er naturligvis, at timelønnede generelt har en lavere normal arbejdstid. Siden 2003 er disse familiers gennemsnitlige arbejdstid steget med 0,5 time, svarende til 1,5 pct., hvilket skyldes, at timelønnedes arbejdstid, som det blev belyst i kapitel 2, er steget. Parallelt er kvindens andel af arbejdstiden i denne familietype faldet fra 52 til 51 pct.

I familier, hvor begge er timelønnede, er den samlede arbejdstid 62,81 timer i 2006, og kvindens andel heraf er, i lighed med familier, hvor begge er fastlønnede, 48 pct., svarende til omkring 2 timers forskel. Den samlede arbejdstid er steget med godt 2,5 timer siden 2003, hvilket svarer til godt 4 pct. Kvindens arbejdstid er steget en smule mere end mandens.

I den sidste familietype – familier, hvor manden er fastlønnet, og kvinden er timelønnet – er familiens samlede arbejdstid 65,51 timer i 2006. Kvindens andel af den gennemsnitlige arbejdstid er 44 pct. Kvinden arbejder i gennemsnit næsten 8 timer mindre end manden, hvilket selvfølgelig langt hen ad vejen skyldes det lavere arbejdstidsniveau for timelønnede. Den samlede arbejdstid er steget med godt 1 time siden 2003, hvilket svarer til knap 2 pct. Stigningen skyldes, at de timelønnede kvinders arbejdstid er steget.

BETALT OVERARBEJDE PÅ FAMILIENIVEAU

I analysen af betalt overarbejde på familieniveau begrænser vi os til at se på andelen af familier, hvor mindst én har betalt overarbejde. Analysen skelner således ikke mellem familier, hvor det kun er enten manden eller kvinden, som arbejder over mod betaling, eller familier, hvor begge arbejder over mod betaling.

Vi ved fra kapitel 2, at timelønnede langt oftere end fastlønnede arbejder over mod betaling, og deres timetal er også langt højere. Desuden arbejder mænd generelt mere over mod betaling end kvinder, og deres timetal er også højere end kvinders. I familier, hvor begge er fastlønnede, er andelen, som arbejder over mod betaling således den laveste, 36 pct., se tabel 3.3. Andelen i disse familier er størst, hvis kvinden arbejder i den kommunale sektor, samt i familier, hvor manden

arbejder i den kommunale sektor og kvinden i den private sektor. En noget højere samlet andel, 68 pct., arbejder over mod betaling blandt familier, hvor kvinden er fastlønnet og manden er timelønnet. Sektor har derimod ikke den store betydning for forekomsten af betalt overarbejde i disse familietyper. I hovedparten af de familier, hvor begge er timelønnede, arbejder begge i den private sektor, og andelen af familier, hvor mindst én har betalt overarbejde, er ganske høj, 82 pct. I de få familier, hvor kun manden arbejder i den private sektor, er andelen noget lavere, 68 pct. I familier, hvor manden er fastlønnet, og kvinden er timelønnet, er andelen, som arbejder over mod betaling betydelig lavere end i familier, hvor begge er timelønnede, i gennemsnit 58 pct. Andelen er noget højere, 67 pct., hvis kvinden er ansat i den private sektor og manden i den kommunale sektor, og den laveste andel findes i familier, hvor manden er ansat i den private sektor og kvinden i den kommunale sektor, 29 pct.

TABEL 3.3

Familier, hvor mindst én har betalt overarbejde, fordelt efter sektor, særskilt for aflønningsform. Procent.

		Begge fastlønnet	Mand timelønnet, kvinde fastlønnet	Begge timelønnet	Mand fastlønnet, kvinde timelønnet
K: privat	M: privat	27	67	82	60
	M: statslig	34	-	0	61
	M: kommunal	40	-	-	67
K: statslig	M: statslig	28	-	0	35
	M: privat	24	64	61	35
	M: kommunal	32	-	0	38
K: kommunal	M: kommunal	43	33	-	35
	M: statslig	44	-	-	40
	M: privat	40	70	68	29
Alle		36	68	81	58

I det følgende belyser vi arbejdstiden for de to mest udbredte familietyper: Begge fastlønnede og kvinden fastlønnet/manden timelønnet. Resultaterne for de to sidste familietyper (begge timelønnede og kvinden timelønnet/manden fastlønnet), som samlet kun udgør 7 pct. af alle familierne, findes i appendiks til rapporten (se www.sfi.dk). Det

skal bemærkes, at vi ikke ser på brancher i dette kapitel, idet antallet af kombinationsmuligheder er for omfattende.

BEGGE FASTLØNNEDE

I familier, hvor begge er fastlønnede, er den samlede arbejdstid højest i de familier, hvor kvinden arbejder i den private sektor (uanset hvor manden arbejder), og i de familier, hvor begge arbejder i den statslige sektor, se tabel 3.4. Ikke overraskende er arbejdstiden lavest i de familier, hvor kvinden arbejder i den kommunale sektor – og lavest hvis manden er privat ansat. Generelt er variationen i arbejdstid fordelt på sektorer for disse familier dog ikke ret stor. Forskellen på arbejdstid mellem familier, hvor kvinden arbejder i den private sektor, og familier, hvor kvinden arbejder i den kommunale sektor, er kun på 1-2 timer. Ligeledes er der kun meget lille forskel på kvindens andel af familiens arbejdstid for de forskellige sektor-kombinationer.

I forhold til uddannelsesretninger er der rigtig mange kombinationsmuligheder for parrene. Vi vælger derfor at fokusere på de to mest kvindedominerede uddannelsesretninger – sundhedsuddannelser og pædagogiske uddannelser, mens alle andre uddannelsesretninger er slået sammen til en samlet kategori. Derudover ser vi på personer uden kompetencegivende uddannelse. Som belyst i kapitel 2 arbejder sundhedsuddannede, mænd såvel som kvinder, generelt mindre end andre, mens fastlønnede kvinder med en pædagogisk uddannelsesretning generelt arbejder mere end andre. Dette mønster afspejles også i familiernes samlede arbejdstid. Familier, hvor begge er sundhedsuddannede, arbejder samlet mindst, og familier, hvor begge er pædagogisk uddannede, arbejder samlet mest, se tabel 3.5. Forskellen på familiens samlede arbejdstid for disse to uddannelseskombinationer er ca. 3,5 timer. Generelt arbejder familier, hvor den ene, manden eller kvinden, er sundhedsuddannet, mindst, mens det for familier, hvor kvinden er pædagoguddannet, kun er i familier, hvor også manden er pædagoguddannet, at familiens samlede arbejdstid er høj.

TABEL 3.4

Mandens, kvindens og familiens samlede arbejdstid samt hendes andel af arbejdstiden, fordelt efter sektor (standardafvigelse i parentes).

Begge fastlønnet. 2006. Timer pr. uge.

		Mand	Kvinde	Familiens sum	Hendes andel	Antal obs.
K: privat	M: privat	36,79 (2,46)	35 (4,33)	71,80 (5,08)	49	49.991
	M: statslig	36,66 (2,87)	35,20 (4,05)	71,86 (4,99)	49	7.106
	M: kommunal	36,19 (3,19)	35,26 (4,04)	71,45 (5,19)	49	7.309
K: statslig	M: statslig	36,65 (2,80)	35,40 (4,24)	72,05 (5,21)	49	5.767
	M: privat	36,72 (2,48)	34,50 (4,75)	71,22 (5,38)	48	8.142
	M: kommunal	36,07 (3,44)	35,10 (4,34)	71,17 (5,70)	49	2.523
K: kommunal	M: kommunal	36,23 (3,13)	34,36 (4,24)	70,59 (5,52)	49	33.615
	M: statslig	36,66 (2,88)	33,79 (4,43)	70,45 (5,37)	48	15.101
	M: privat	36,76 (2,50)	33,31 (4,60)	70,07 (5,24)	48	59.252
	Alle	36,63 (2,72)	34,27 (4,47)	70,90 (5,31)	48	188.806

Der er ikke så stor variation i familiernes arbejdstid fordelt på uddannelseslængden (også her er nogle kategorier slået sammen). Familier, hvor manden har en lang videregående uddannelse, og hvor kvinden har enten en erhvervsfaglig eller en kort eller mellemlang videregående uddannelse, arbejder mindst, se tabel 3.6. Det skyldes primært, at kvinden arbejder mindre. Også familier, hvor kvinden ikke har en kompetencegivende uddannelse, og hvor manden har en kort eller mellemlang videregående uddannelse, arbejder mindre end gennemsnittet, fordi kvinden arbejder mindre.

TABEL 3.5

Mandens, kvindens og familiens samlede arbejdstid samt hendes andel af arbejdstiden, fordelt efter uddannelsesretning (standardafvigelser i parentes). Begge fastlønnet. 2006. Timer pr. uge.

		Mand	Kvinde	Familiens sum	Hendes andel	Antal obs.
K: ikke-kompetence-givende	M: ikke-kompetencegivende	36,55 (3,14)	34,22 (5,03)	70,77 (6,18)	48	7.470
	M: pædagogisk	36,63 (2,64)	33,77 (5,32)	70,40 (6,06)	48	930
	M: sundhedsfaglig	35,43 (3,27)	33,81 (5,13)	69,24 (6,38)	49	324
	M: 'alle andre'	36,78 (2,48)	34,08 (5,04)	70,85 (5,68)	48	18.629
K: pædagogisk	M: pædagogisk	36,61 (2,42)	35,68 (3,37)	72,29 (4,37)	49	11.132
	M: ikke-kompetencegivende	36,32 (3,43)	34,65 (3,99)	70,97 (5,35)	49	3.929
	M: sundhedsfaglig	35,24 (4,18)	34,49 (4,06)	69,73 (6,02)	49	766
	M: 'alle andre'	36,64 (2,73)	34,48 (4,02)	71,12 (4,88)	48	19.731
K: sundhedsfaglig	M: sundhedsfaglig	35,41 (3,68)	33,25 (4,54)	68,66 (5,92)	48	3.845
	M: ikke-kompetencegivende	36,57 (2,98)	32,82 (4,33)	69,39 (5,23)	47	5.930
	M: pædagogisk	36,59 (2,53)	33,49 (4,16)	70,08 (4,92)	48	2.918
	M: 'alle andre'	36,70 (2,59)	32,75 (4,43)	69,45 (5,16)	47	27.382
K: 'alle andre'	M: 'alle andre'	36,71 (2,57)	34,71 (4,40)	71,42 (5,18)	49	65.814
	M: ikke-kompetencegivende	36,66 (2,81)	34,84 (4,28)	71,50 (5,24)	49	12.599
	M: pædagogisk	36,61 (2,49)	35,10 (4,02)	71,71 (4,75)	49	3.191
	M: sundhedsfaglig	35,24 (4,12)	34,43 (4,55)	69,66 (6,24)	49	1.408
Total		36,63 (2,71)	34,27 (4,46)	70,90 (5,30)	48	185.998

Anm.: For definition af uddannelsesretning, se bilaget.

TABEL 3.6

Mandens, kvindens og familiens samlede arbejdstid samt hendes andel af arbejdstiden, fordelt efter uddannelseslængde (standardafvigelser i parentes). Begge fastlønnet. 2006. Timer pr. uge.

		Mand	Kvinde	Familiens sum	Hendes andel	Antal obs.
K: ikke-kompetence-givende	M: ikke-kompetence-givende	36,68 (2,86)	34,23 (5,03)	70,91 (6,01)	48	4.750
	M: erhvervsfaglig	36,76 (2,60)	34,04 (50,8)	70,80 (5,76)	48	9.854
	M: kort/mellem-lang videregående.	36,73 (2,49)	33,30 (5,41)	70,03 (6,02)	48	1.636
K: erhvervsfaglig	M: erhvervsfaglig	36,75 (2,50)	34,08 (4,47)	70,83 (5,21)	48	33.384
	M: ikke-kompetence-givende	36,65 (2,86)	34,09 (4,39)	70,73 (5,34)	48	9.560
	M: kort/mellem-lang videregående	36,83 (2,23)	33,66 (4,76)	70,48 (5,31)	48	7.098
	M: lang videregående	36,36 (2,89)	32,91 (5,78)	69,27 (6,14)	48	125
K: kort/mellem-lang videregående	M: kort/mellem-lang videregående	36,61 (2,44)	34,70 (4,00)	71,31 (4,81)	49	23.228
	M: ikke-kompetence-givende	36,51 (3,08)	34,51 (3,97)	71,01 (5,06)	49	4.002
	M: erhvervsfaglig	36,64 (2,76)	34,19 (4,08)	70,83 (4,94)	48	16.318
	M: lang videregående	36,26 (3,29)	33,21 (4,77)	69,47 (5,98)	48	940
K: lang videregående	M: lang videregående	36,23 (3,27)	34,94 (4,10)	71,17 (5,44)	49	419
	M: kort/mellem-lang videregående	36,38 (2,94)	34,86 (4,46)	71,24 (6,05)	49	180
Total		36,68 (2,61)	34,20 (4,43)	70,89 (5,22)	48	111.606

Anm.: Bemærk, at kategorierne med de resterende kombinationsmuligheder er udeladt pga. for få observationer.

For arbejdsfunktioner ser vi på, hvorvidt manden henholdsvis kvinden arbejder på ledelses- eller højeste niveau i forhold til alle andre arbejdsfunktioner. Hvis kvinden arbejder på ledelses- eller højeste niveau, er familiens samlede arbejdstid godt 1 time højere end andre familiers, uanset om manden ligeledes arbejder på ledelses- eller højeste niveau eller ej, se tabel 3.7. Hvis det derimod kun er manden, som arbejder på ledelses- eller højeste niveau, er familiens samlede arbejdstid næsten 2 timer lavere end for familier med den omvendte kombination. Kønsmønstret her er altså asymmetrisk.

TABEL 3.7

Mandens, kvindens og familiens samlede arbejdstid samt hendes andel af arbejdstiden, fordelt efter arbejdsfunktion (standardafvigelser i parentes). Begge fastlønnet. 2006. Timer pr. uge.

	Mand	Kvinde	Familiens sum	Hendes andel	Antal obs.
Begge ledelse og højeste niveau	36,50 (2,98)	35,39 (4,00)	71,89 (5,19)	49	31.640
K: ledelse og højeste niveau/ M: alt andet arbejde	36,51 (2,86)	35,73 (3,54)	72,24 (4,63)	49	17.052
M: ledelse og højeste niveau/ K: alt andet arbejde	36,75 (2,52)	33,39 (4,85)	70,14 (5,51)	48	43.007
Begge alt andet arbejde	36,63 (2,69)	34,04 (4,44)	70,67 (5,28)	48	97.107
Total	36,63 (2,72)	34,27 (4,47)	70,90 (5,31)	48	188.806

Om familien har ingen, et eller to børn, betyder ikke meget for den samlede arbejdstid, se tabel 3.8. Først når antallet af børn når op på tre eller flere, nedsættes arbejdstiden. Familier med tre børn arbejder 1 time mindre end familier uden børn, og familier med mere end tre børn arbejder 2 timer mindre end familier uden børn. Reduktionen i arbejdstid skyldes, at kvinden arbejder mindre. Arbejdstiden for familier med børn er stigende med det yngste barns alder, hvilket primært skyldes, at kvinden arbejder mindre, jo yngre det yngste barn er, se tabel 3.9. Familiens gennemsnitlige alder, dvs. mandens og kvindens gennemsnitlige alder, har ikke betydning for familiens samlede arbejdstid, se tabel 3.10. I familier, hvor begge er indvandrere, er den samlede arbejdstid knap 2 timer lavere end i familier, hvor begge er danskere, se tabel 3.11. I modsætning til de andre faktorer skyldes det en lavere arbejdstid både for manden og for kvinden.

TABEL 3.8

Mandens, kvindens og familiens samlede arbejdstid samt hendes andel af arbejdstiden, fordelt efter antal børn (standardafvigelser i parentes). Begge fastlønnet. 2006. Timer pr. uge.

	Mand	Kvinde	Familiens sum	Hendes andel	Antal obs.
1 barn	36,60 (2,73)	34,46 (4,33)	71,07 (5,20)	48	41.363
2 børn	36,63 (2,67)	34,10 (4,38)	70,73 (5,18)	48	57.655
3 børn	36,60 (2,75)	33,41 (4,87)	70,01 (5,66)	48	15.917
Mere end 3 børn	36,47 (3,03)	32,74 (5,48)	69,21 (6,46)	47	1.844
Ingen børn	36,65 (2,74)	34,52 (4,45)	71,17 (5,33)	49	72.027
Total	36,63 (2,72)	34,27 (4,47)	70,90 (5,31)	48	188.806

TABEL 3.9

Mandens, kvindens og familiens samlede arbejdstid samt hendes andel af arbejdstiden, fordelt efter yngste barns alder (standardafvigelser i parentes). Begge fastlønnet. 2006. Timer pr. uge.

	Mand	Kvinde	Familiens sum	Hendes andel	Antal obs.
Under 1 år	36,44 (2,95)	33,40 (5,20)	69,83 (6,08)	48	8.634
1 år	36,49 (2,81)	33,96 (4,24)	70,45 (5,17)	48	10.662
2-5 år	36,56 (2,75)	33,93 (4,43)	70,50 (5,28)	48	29.532
6-10 år	36,63 (2,68)	34,11 (4,45)	70,73 (5,25)	48	30.497
11-17 år	36,71 (2,60)	34,48 (4,35)	71,19 (5,13)	48	37.454
Ingen børn	36,65 (2,74)	34,52 (4,45)	71,17 (5,33)	49	72.027
Total	36,63 (2,72)	34,27 (4,47)	70,90 (5,31)	48	188.806

TABEL 3.10

Mandens, kvindens og familiens samlede arbejdstid samt hendes andel af arbejdstiden, fordelt efter parrets gennemsnitsalder (standardafvigelse i parentes). Begge fastlønnet. 2006. Timer pr. uge.

	Mand	Kvinde	Familiens sum	Hendes andel	Antal obs.
20-29 år	36,41 (3,03)	34,58 (4,09)	70,98 (5,21)	49	10.062
30-39 år	36,55 (2,78)	34,22 (4,37)	70,77 (5,27)	48	56.762
40-49 år	36,66 (2,67)	34,35 (4,39)	71,02 (5,21)	48	69.479
50-59 år	36,70 (2,66)	34,15 (4,72)	70,86 (5,50)	48	52.503
Total	36,63 (2,72)	34,27 (4,47)	70,90 (5,31)	48	188.806

TABEL 3.11

Mandens, kvindens og familiens samlede arbejdstid samt hendes andel af arbejdstiden, fordelt efter etnicitet (standardafvigelse i parentes). Begge fastlønnet. 2006. Timer pr. uge.

	Mand	Kvinde	Familiens sum	Hendes andel	Antal obs.
Begge indfødte danskere	36,65 (2,66)	34,29 (4,44)	70,94 (5,24)	48	177.592
K: indfødt dansk/ M: indvandret	36,12 (3,51)	34,24 (4,50)	70,36 (5,89)	49	3.879
Begge indvandret	35,68 (4,21)	33,44 (5,61)	69,12 (7,52)	48	1.976
K: indvandret/ M: indfødt dansk	36,51 (2,89)	33,77 (5,02)	70,29 (5,93)	48	4.166
Total	36,63 (2,72)	34,27 (4,47)	70,90 (5,31)	48	187.613

KVINDEN FASTLØNNET OG MANDEN TIMELØNNET

Som tidligere nævnt er den næsthyppest familiekomination, at kvinden er fastlønnet, mens manden er timelønnet (17 pct. af familierne). Næsten alle timelønnede mænd er privatansatte, hvorfor vi ikke ser på kombinationer med mænd ansat i den offentlige sektor. I disse familier

er arbejdstiden højest, hvis manden arbejder i den private sektor og kvinden i enten den private eller den statslige sektor, mens arbejdstiden er lavest, hvis kvinden arbejder i den kommunale sektor, se tabel 3.12. Forskellen i familiens samlede arbejdstid er på ca. 2 timer og skyldes udelukkende variation i kvindens arbejdstid.

TABEL 3.12

Mandens, kvindens og familiens samlede arbejdstid samt hendes andel af arbejdstiden, fordelt efter sektor (standardafvigelse i parentes).

Mand timelønnet, kvinde fastlønnet. 2006. Timer pr. uge.

		Mand	Kvinde	Familiens sum	Hendes andel	Antal obs.
K: privat	M: privat	32,42 (6,22)	35,22 (4,18)	67,64 (7,48)	52	12.502
K: statslig	M: privat	32,51 (6,23)	35,25 (4,18)	67,76 (7,57)	52	2.073
K: kommunal	M: privat	32,38 (6,10)	33,19 (4,65)	65,56 (7,67)	51	26.792
	Alle	32,32 (6,25)	33,90 (4,60)	66,22 (7,76)	51	41.603

Anm.: Bemærk, at kategorierne med de resterende kombinationsmuligheder er udeladt pga. for få observationer.

Som belyst i kapitel 2 arbejder sundhedsuddannede generelt mindre end andre, både mænd og kvinder, fastlønnede såvel som timelønnede. På familieniveauet betyder det, at familier, hvor mindst én er sundhedsuddannet, arbejder mindre end gennemsnittet, se tabel 3.13. For pædagogisk uddannede er der forskel på fastlønnede og timelønnede. Fastlønnede pædagogisk uddannede kvinder arbejder mere, mens timelønnede, både mænd og kvinder, arbejder betydelig mindre end gennemsnittet (der er ikke forskel på arbejdstiden for fastlønnede pædagogisk uddannede mænd og alle fastlønnede mænd). Det betyder, at i familier, hvor begge er pædagogisk uddannede, er familiens samlede arbejdstid lavere end gennemsnittet, og kvindens andel af familiens samlede arbejdstid er højere end gennemsnittet. Generelt er familiens arbejdstid således lavere end gennemsnittet, hvis kvinden er sundhedsuddannet, eller manden er pædagogisk uddannet.

TABEL 3.13

Mandens, kvindens og familiens samlede arbejdstid samt hendes andel af arbejdstiden, fordelt efter uddannelsesretning (standardafvigelser i parentes). Mand timelønnet, kvinde fastlønnet. 2006. Timer pr. uge.

		Mand	Kvinde	Familiens sum	Hendes andel	Antal obs.
K: ikke-kompetence-givende	M: ikke-kompetencegivende	32,16 (6,49)	33,48 (5,63)	65,64 (8,56)	51	3.721
	M: 'alle andre'	32,43 (5,95)	33,86 (5,20)	66,29 (7,85)	51	5.912
K: pædagogisk	M: pædagogisk	25,57 (10,60)	34,14 (5,25)	59,71 (12,12)	57	82
	M: ikke-kompetence-givende	32,04 (6,54)	34,46 (4,18)	66,50 (7,74)	52	1.257
	M: 'alle andre'	32,13 (6,24)	34,46 (4,18)	66,58 (7,25)	52	3.763
K: sundheds-faglig	M: ikke-kompetence-givende	32,27 (6,38)	32,24 (4,05)	64,51 (7,54)	50	2969
	M: 'alle andre'	32,32 (6,08)	32,49 (4,16)	64,82 (7,41)	50	6.586
K: 'alle andre'	M: 'alle andre'	32,52 (6,07)	34,70 (4,30)	67,23 (7,41)	52	12.193
	M: ikke-kompetence-givende.	32,30 (6,51)	34,69 (4,38)	66,99 (7,90)	52	4.487
	Total	32,32 (6,24)	33,90 (4,59)	66,22 (7,75)	51	41.141

Anm.: Bemærk, at kategorierne med de resterende kombinationsmuligheder er udeladt pga. for få observationer. Definition af uddannelsesretning, se bilaget.

Fordelt på forskellige kombinationer af mandens og kvindens uddannelseslængde er der ikke stor variation i familiens arbejdstid, se tabel 3.14. Kun familier, hvor begge har en kort eller mellemlang videregående uddannelse, afviger væsentligt fra gennemsnittet. Den samlede arbejdstid er betydelig mindre, fordi manden arbejder mere end 3 timer mindre end gennemsnittet for timelønnede mænd, som danner par med fastlønnede kvinder. Denne uddannelseskombination er dog forholdsvis sjælden og udgør kun 1 pct. af familierne, hvor kvinden er fastlønnet og manden timelønnet.

TABEL 3.14

Mandens, kvindens og familiens samlede arbejdstid samt hendes andel af arbejdstiden, fordelt efter uddannelseslængde (standardafvigelse i parentes). Mand timelønnet, kvinde fastlønnet. 2006. Timer pr. uge.

		Mand	Kvinde	Familiens sum	Hendes andel	Antal obs.
K: Ikke-kompetence-givende	M: Ikke-kompetence-givende	32,26 (6,38)	33,46 (5,53)	65,72 (8,29)	51	2.950
	M: Erhvervsfaglig	32,43 (5,92)	33,82 (5,21)	66,25 (7,89)	51	4.709
K: Erhvervsfaglig	M: Erhvervsfaglig	32,53 (5,99)	33,82 (4,42)	66,35 (7,43)	51	13.878
	M: Ikke-kompetence-givende	32,32 (6,34)	33,53 (4,45)	65,84 (7,79)	51	5.652
	M: Kort/mellemlang videregående	31,02 (8,36)	33,50 (5,11)	64,52 (10,10)	52	152
K: Kort/mellemlang videregående	M: Kort/mellemlang videregående	29,13 (9,97)	33,85 (4,48)	62,98 (10,68)	54	220
	M: Ikke-kompetence-givende	32,25 (6,36)	34,41 (4,06)	66,66 (7,47)	52	1.611
	M: Erhvervsfaglig	32,23 (6,04)	34,17 (3,96)	66,40 (7,21)	51	5.688
Total		32,37 (6,15)	33,83 (4,57)	66,19 (7,64)	51	34.911

Anm.: Bemærk, at kategorierne med de resterende kombinationsmuligheder er udeladt pga. for få observationer.

De ganske få familier, hvor manden arbejder på ledelses- eller højeste niveau, arbejder i gennemsnit 4,5-5 timer mindre end andre familier, primært fordi timelønnede mænd beskæftiget på ledelses- eller højeste niveau arbejder mindre end andre timelønnede mænd, se tabel 3.15. Dette hænger naturligvis sammen med, at det er specielt at være ansat som timelønnet på dette niveau. Kvindens andel af familiens arbejdstid er klart højest, hvis hun ligeledes arbejder på ledelses- eller højeste niveau, hvilket afspejler, at kvindens arbejdstid, uanset mandens beskæftigelsesniveau, er højest, hvis hun er beskæftiget på ledelses- eller højeste niveau. I familier, hvor kun kvinden er beskæftiget på ledelses- eller højeste niveau, er familiens samlede arbejdstid 1,5 time højere end familier, hvor ingen arbejder på ledelses- eller højeste niveau.

TABEL 3.15

Mandens, kvindens og familiens samlede arbejdstid samt hendes andel af arbejdstiden, fordelt efter arbejdsfunktion (standardafvigelser i parentes). Mand timelønnet, kvinde fastlønnet. 2006. Timer pr. uge.

	Mand	Kvinde	Familiens sum	Hendes andel	Antal obs.
Begge ledelse og højeste niveau	26,40 (12,28)	35,27 (3,87)	61,67 (13,16)	57	107
K: ledelse og højeste niveau/ M: alt andet arbejde	31,99 (6,70)	35,93 (3,44)	67,92 (7,63)	53	3.212
M: ledelse og højeste niveau/ K: alt andet arbejde	28,39 (11,47)	32,80 (5,49)	61,18 (12,49)	54	239
Begge alt andet arbejde	32,39 (6,13)	33,73 (4,64)	66,12 (7,69)	51	38.045
Total	32,32 (6,25)	33,90 (4,60)	66,22 (7,76)	51	41.603

TABEL 3.16

Mandens, kvindens og familiens samlede arbejdstid samt hendes andel af arbejdstiden, fordelt efter antal børn (standardafvigelser i parentes). Mand timelønnet, kvinde fastlønnet. 2006. Timer pr. uge.

	Mand	Kvinde	Familiens sum	Hendes andel	Antal obs.
1 barn	32,29 (6,24)	34,04 (4,50)	66,33 (7,69)	51	9.189
1 barn	32,39 (6,34)	33,96 (4,41)	66,35 (7,73)	51	11.835
3 børn	32,56 (6,29)	33,22 (4,68)	65,78 (7,81)	51	3.256
Mere end 3 børn	32,40 (6,53)	32,30 (5,39)	64,70 (8,43)	50	445
Ingen børn	32,24 (6,19)	33,96 (4,72)	66,20 (7,80)	51	16.878
Total	32,32 (6,25)	33,90 (4,60)	66,22 (7,76)	51	41.603

Forekomsten af børn, antallet af børn og børnenes alder har næsten samme betydning for familier, hvor manden er timelønnet, og kvinden er fastlønnet, som for familier, hvor begge er fastlønnede. Først når antallet af børn overstiger tre nedsættes arbejdstiden, primært fordi kvinden arbejder mindre, se tabel 3.16. Børnefamiliernes arbejdstid er stigende med det yngste barns alder, hvilket også her primært skyldes, at kvinden

arbejder mindre, jo yngre det yngste barn er, se tabel 3.17. Eneste undtagelse er familier, hvor det yngste barn er mindre end 1 år, her nedsætter både manden og kvinden arbejdstiden omtrent lige meget.

TABEL 3.17

Mandens, kvindens og familiens samlede arbejdstid samt hendes andel af arbejdstid, fordelt efter yngste barns alder (standardafvigelse i parentes). Mand timelønnet, kvinde fastlønnet. 2006. Timer pr. uge.

	Mand	Kvinde	Familiens sum	Hendes andel	Antal obs.
Under 1 år	31,72 (6,58)	33,10 (5,27)	64,82 (8,20)	51	1.625
1 år	32,17 (6,46)	33,42 (4,34)	65,59 (7,78)	51	2.199
2-5 år	32,30 (6,42)	33,69 (4,40)	65,99 (7,81)	51	6.050
6-10 år	32,36 (6,39)	33,98 (4,39)	66,34 (7,79)	51	6.627
11-17 år	32,63 (6,01)	34,16 (4,54)	66,79 (7,49)	51	8.224
Ingen børn	32,24 (6,19)	33,96 (4,72)	66,20 (7,80)	51	16.878
Total	32,32 (6,25)	33,90 (4,60)	66,22 (7,76)	51	41.603

TABEL 3.18

Mandens, kvindens og familiens samlede arbejdstid samt hendes andel af arbejdstiden, fordelt efter parrets gennemsnitsalder (standardafvigelse i parentes). Mand timelønnet, kvinde fastlønnet. 2006. Timer pr. uge.

	Mand	Kvinde	Familiens sum	Hendes andel	Antal obs.
20-29 år	31,51 (6,99)	33,60 (4,62)	65,11 (8,54)	52	3.673
30-39 år	32,30 (6,41)	33,95 (4,40)	66,24 (7,75)	51	12.637
40-49 år	32,51 (6,12)	34,13 (4,50)	66,64 (7,60)	51	14.770
50-59 år	32,37 (5,94)	33,63 (4,94)	66,00 (7,68)	51	10.523
Total	32,32 (6,25)	33,90 (4,60)	66,22 (7,76)	51	41.603

Yngre par, hvor gennemsnitsalderen er 20-29 år, arbejder godt 1 time mindre end andre, hvilket primært skyldes, at manden arbejder mindre, se tabel 3.18. Familier, hvor begge er indvandrere, og i familier, hvor kun kvinden er indvandrer, arbejder mindre end familier, hvor begge er danske. Det skyldes primært, at kvinden arbejder mindre, mere end 1 time mindre, end andre kvinder, se tabel 3.19.

TABEL 3.19

Mandens, kvindens og familiens samlede arbejdstid samt hendes andel af arbejdstiden, fordelt efter etnicitet (standardafvigelse i parentes).

Mand timelønnet, kvinde fastlønnet. 2006. Timer pr. uge.

	Mand	Kvinde	Familiens sum	Hendes andel	Antal obs.
Begge indfødte danskere	32,35 (6,21)	33,96 (4,51)	66,31 (7,67)	51	38.826
K: indfødt dansk/ M: indvandret	31,34 (7,13)	34,22 (4,42)	65,56 (8,34)	52	866
Begge indvandret	32,26 (6,70)	32,39 (6,10)	64,65 (9,16)	50	1.003
K: indvandret/ M: indfødt dansk	32,05 (6,79)	32,39 (6,12)	64,43 (9,12)	50	660
Total	32,32 (6,25)	33,90 (4,60)	66,22 (7,76)	51	41.355

ANALYSE AF ARBEJDSTID – FOR INDIVIDER OG FOR FAMILIER

For nærmere at undersøge, hvilken betydning forhold som sektor, uddannelse og familieforhold har for den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid, har vi foretaget regressionsanalyser for henholdsvis kvinder og mænds arbejdstid i 2006. Analyserne, som er såkaldte multivariate regressionsanalyser, giver svar på, hvilken betydning hver enkelt baggrundsfaktor har, når der samtidig tages højde for andre faktorer. Analyserne kan således fx vise, hvilken betydning det har for arbejdstiden at have et barn under 1 år, når der samtidig tages højde for lønmodtagerens andre karakteristika.

Kapitlet indeholder først en analyse af henholdsvis fastlønnedes og timelønnedes gennemsnitlige ugentlige arbejdstid, særskilt for kvinder og mænd. Dernæst indeholder kapitlet en analyse af arbejdstiden i familier, dels en analyse af den gennemsnitlige arbejdstid, dels en analyse af henholdsvis kvinder og mænd i par, hvor der tages højde for samspillet mellem de to partnere. Kun de to mest udbredte familietyper: Begge fastlønnede og kvinden fastlønnet/manden timelønnet analyseres. Resultaterne for de to sidste familietyper (begge timelønnede og kvinden timelønnet/manden fastlønnet), som samlet kun udgør 7 pct. af alle familierne, findes i rapportens appendiks (se www.sfi.dk).

Hovedresultaterne i dette kapitel er følgende:

- Regressionsanalyserne giver hovedsagelig anledning til samme konklusioner som de beskrivende analyser med enkelte undtagelser. Langt de fleste baggrundsfaktorer har således amme betydning i de multivariate regressionsanalyser som i de beskrivende analyser.
- For fastlønnede mænd og kvinder giver kun kvinders uddannelseslængde og uddannelsesretning anledning til andre konklusioner i regressionsanalysen sammenlignet med den beskrivende analyse.
- For timelønnede mænd og kvinder er der størst forskel på den beskrivende analyse og regressionsanalysen, specielt for kvindernes vedkommende. Resultaterne er således forskellige i forhold til kvinders uddannelseslængde og uddannelsesretning samt i forhold til betydningen af børn, antallet af børn og børnenes alder.
- For familier, hvor begge er fastlønnede, svarer resultatet af regressionsanalysen til resultatet af den beskrivende analyse for alle parametre på nær uddannelseslængde. For familier, hvor manden er timelønnet, og kvinden er fastlønnet, giver regressionsanalysen i store træk anledning til de samme konklusioner som den beskrivende analyse.
- Udover analyser af individers arbejdstid, indeholder kapitlet en analyse af sammenhængen mellem mænds og kvinders arbejdstid for personer i par. Resultater af denne analyse er, at kvindens arbejdstid ingen indflydelse har på mandens arbejdstid, mens mandens arbejdstid en lille negativ betydning for kvindens arbejdstid i familier, hvor begge er fastlønnede.

GENNEMSNITLIG ARBEJ DSTID FOR INDIVIDER

Individernes gennemsnitlige arbejdstid analyseres ved hjælp af en lineær multivariat regressionsmodel (OLS). I denne model tages der højde for, at en række baggrundsfaktorer ikke er uafhængige af hinanden. For eksempel har de foregående kapitler vist, at betydningen af familieforhold ikke er den samme på tværs af delgrupper. Med andre ord kan man forvente, at betydningen af familieforhold fx ikke er uafhængig af, hvilken sektor man er beskæftiget i. Den multivariate regressionsmodel tager højde for dette samspil mellem faktorer, og kan således fx bruges til at estimere betydningen af familieforhold, når

betydningen af sektor er rensset ud. Som nævnt er modellen lineær, hvilket betyder, at størrelsen på de viste koefficienter kan fortolkes som det antal timer, den pågældende faktor bevirker, at lønmodtageren arbejder mere/mindre om ugen.

Et problem med regressionsmodellen er, at de estimerede resultater for de specifikke faktorer er mindre præcise, hvis der er høj grad af samvariation mellem de forklarende faktorer (multikollinearitet). Vi har derfor valgt ikke at inkludere branche i regressionsanalyserne pga. den høje samvariation med sektor. Alle andre baggrundsfaktorer, som er med i de foregående kapitler er derimod inkluderet.

De faktorer, som er inkluderet i analysen, er enten kontinuerte (fx alder) eller kategorivariable (fx sektor). For alle kategorivariable er der udeladt en referencekategori, markeret med en *. For kategorivariablen sektor er privat sektor fx referencekategori. Det betyder, at koefficienten til variablen statslig sektor angiver, hvor meget ansatte i gennemsnit arbejder i den statslige sektor i forhold til i den private sektor.

Det skal bemærkes, at to af kategorivariablene i analyserne er specielle, idet samme kategori indgår to steder. Det drejer sig om kategorien ingen kompetencegivende uddannelse, som indgår både i faktoren uddannelsesniveau og uddannelsesretning, samt kategorien ingen børn, der indgår både i antal børn og yngste barns alder. For at analysen teknisk kan gennemføres, må disse faktorer derfor deles op i to: Med hensyn til uddannelse inkluderer vi således først en kategorivariabel, der indikerer, hvorvidt personen har en kompetencegivende uddannelse eller ej. Dernæst inkluderer vi en kategorivariabel for uddannelsesniveau, men kun for personer med en kompetencegivende uddannelse; samt en kategorivariabel for uddannelsesretning, ligeledes kun for personer med en kompetencegivende uddannelse. For hver af disse kategorivariable er der en udeladt referencekategori: For uddannelsesniveau er referencekategorien erhvervsfaglig uddannelse. Det betyder, at påvirkningen af uddannelsesniveau måles i forhold til en erhvervsfaglig uddannelse, *givet* at man har en kompetencegivende uddannelse. Det samme gælder for uddannelsesretning, idet påvirkningen af uddannelsesretning kun måles for dem, som har en kompetencegivende uddannelse. Den udeladte referencekategori er her samfundsvidenskabelig mv. Samme metode anvendes i forhold til børn: Først inkluderes en kategorivariabel for, om man har børn eller ikke har børn. Dernæst inkluderes to kategorivariable for antallet af børn, *givet* at man

har børn (hvor ét barn er referencekategorien), og alder af yngste barn, *givet* at man har børn (hvor aldersgruppen 7-10 år er referencekategorien).

Kun koefficienter, som er signifikante på mindst et 5-procents-niveau, er vist. Koefficienter, som ikke er signifikante, er angivet med en 'NS'. Da langt de fleste koefficienter er signifikante på et 1-procents-niveau, har vi valgt at angive de variable, som kun er signifikante på et 5-procents-niveau, med *kursiv*. Endelig skal det nævnes, at enkelte kategorier kan være udeladt i en delanalyse, fordi der er for få observationer. Dette er angivet med - i tabellerne.

I det følgende ser vi først på arbejdstiden for fastlønnede og dernæst for timelønnede.

FASTLØNNEDE

I tabel 4.1 præsenteres resultatet af analysen for henholdsvis fastlønnede mænds og fastlønnede kvinders gennemsnitlige normale ugentlige arbejdstid.

I forhold til ansatte i den private sektor arbejder både mænd og kvinder ansat i den offentlige sektor mindre, særligt ansatte i den kommunale sektor. Dette gennemgående resultat fra de deskriptive analyser holder således stadig, selvom der tages højde for alle øvrige faktorer i analysen. Uddannelse, både hvorvidt man har en kompetencegivende uddannelse og i givet fald dens længde, har ikke den helt store betydning, hverken for mænd eller for kvinder. En kompetencegivende uddannelse øger den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid, men kun med lidt mere end 10 minutter. Bemærk, at kvinder med en lang videregående uddannelse arbejder lidt mindre end kvinder med en erhvervsfaglig uddannelse. Når den positive betydning af at have en kompetencegivende uddannelse tages i betragtning, finder vi således, at kvinder uden en kompetencegivende uddannelse og kvinder med en lang videregående uddannelse har tæt på samme arbejdstid ($0,206 - 0,243 = -0,037$). Dette resultat er en smule overraskende, i betragtning af at vi i kapitel 2 fandt, at kvinder med en lang videregående uddannelse i gennemsnit arbejder omkring 1,5 timer mere end kvinder uden en kompetencegivende uddannelse (tabel 2.9). Analysen her viser således, at det deskriptive resultat skyldes andre faktorer end netop uddannelsesniveautet for disse to grupper af kvinder. Med andre ord er

det således andre forhold, som bevirker, at det 'rene' gennemsnit for de to grupper er forskelligt, som fx deres fordeling på sektorer.

Uddannelsesretning har generelt en større betydning for arbejdstiden end uddannelseslængde. Referencekategorien for uddannelsesretning er samfundsvidenskabelig mv. De andre uddannelsesretninger måles således i forhold til denne kategori. Arbejdstiden for den udeladte kategori ligger omkring det samlede gennemsnit for mænds vedkommende, mens arbejdstiden er lidt højere end gennemsnittet for kvindernes vedkommende, se tabel 2.8. Både mænd og kvinder uddannet inden for områderne humanistisk mv. og sundhed arbejder en del mindre end referencekategorien. Med hensyn til sundhedsuddannede, er resultatet som forventet på baggrund af analyserne i kapitel 2. Ligeledes er den lavere arbejdstid for mænd i humanistisk mv. forventet. Vi finder dog også et uventet resultat for kvindernes uddannelsesretning: Den deskriptive analyse i kapitel 2 viste, at kvinder, der tilhører uddannelseskategorien humanistisk mv., arbejder næsten 1 time mere end kvinder uden en kompetencegivende uddannelse. Men den multivariate analyse viser altså, alt andet lige, at kvinder, der tilhører kategorien humanistisk mv., arbejder mindre end kvinder uden en kompetencegivende uddannelse, selv når der tages højde for den lille positive betydning af at have en kompetencegivende uddannelse. Ligeledes fremgik det af kapitel 2, at pædagogisk uddannede kvinders gennemsnitlige ugentlige arbejdstid er på niveau med kvinder uddannet inden for humanistisk mv., mens arbejdstiden for uddannede inden for naturvidenskabelig mv. er en del højere. Men når der tages højde for analysens øvrige faktorer, finder vi i stedet, at hverken pædagogisk uddannede eller uddannede inden for naturvidenskabelig mv. arbejder signifikant mere end uddannede inden for samfundsvidenskabelig mv. De få kvinder, som er uddannet inden for politi og forsvar, arbejder derimod en del mere, ca. 1 time om ugen.

TABEL 4.1

Den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid for fastlønnede, særskilt for mænd og kvinder. Lineær regressionsmodel. 2006.

Variabel	Mænd	Kvinder
Privat sektor	•	•
Statslig sektor	-0,101	-0,391
Kommunal sektor	-0,782	-1,137
Kompetencegivende	0,232	0,206
Erhvervsfaglig	•	•
Kort videregående	0,118	0,140
Mellemlang videregående	0,086	0,086
Lang videregående	-0,057	-0,243
Pædagogisk	0,067	NS
Humanistisk og kunstnerisk	-0,917	-0,712
Naturvidenskabelig og teknisk	-0,113	NS
Samfundsvidenskabelig, handel og kontor og service	•	•
Bygge, anlæg, industri og transport	NS	0,213
Levnedsmiddel, husholdning, jordbrug og fiskeri	-0,124	0,174
Sundhed	-0,998	-1,264
Politi og forsvar	NS	1,032
Uoplyst arbejdsfunktion	NS	3,275
Ledelse	0,417	4,737
Højeste niveau	0,247	4,141
Mellemniveau	0,191	2,915
Kontorarbejde	0,194	2,671
Salgs- og servicearbejde	-0,360	1,958
Håndværksarbejde	0,399	3,398
Maskinarbejde	NS	4,201
Andet arbejde	•	•
Militær	0,681	5,063
Enlig	-0,153	0,668
Har børn	-0,107	-0,507
1 barn	•	•
2 børn	NS	-0,390
3 børn	NS	-0,934
Mere end 3 børn	-0,161	-1,551
Yngste barn under 1 år	0,050	-0,849
Yngste barn 1 år	0,064	-0,360
Yngste barn mellem 2 og 5 år	NS	-0,288
Yngste barn mellem 6 og 10 år	•	•

TABEL 4.1 (fortsat)

Variabel	Mænd	Kvinder
Yngste barn mellem 11 og 17 år	0,074	0,360
Danser	•	•
Indvandrer	-0,400	-0,192
Efterkommer	NS	NS
Alder	0,125	0,220
Alder ²	-0,001	-0,003
Konstant	33,656	28,675
R ²	0,072	0,131
N	433.386	587.771

Anm.: 'NS' : Ikke signifikant, *kursiv*: ikke signifikant på et 5-procents-niveau. Alle andre koefficienter er signifikante på mindst et 1-procents-niveau. Referencekategorien er markeret med •. For definition af arbejdsfunktion og uddannelsesretning, se bilaget. Der er korrigeret for arbejdsamt, virksomhedsanciennitet, antal ansatte på arbejdsstedet og forekomsten af bijob.

Arbejdsfunktion påvirker arbejdstiden meget, særligt for kvinder. Bemærk, at den udeladte kategori for arbejdsfunktion er andet arbejde,¹⁴ hvor arbejdstiden for mændenes vedkommende ligger en smule under gennemsnittet for alle fastlønnede, mens den for kvinderne ligger omkring 3 timer under gennemsnittet, se tabel 2.10. Kvindernes markant højere koefficienter skyldes altså til dels, at den gennemsnitlige arbejdstid i referencekategorien er lav. I forhold til andet arbejde arbejder mænd beskæftiget med håndværksarbejde samt på ledelsesniveau mere. Mænd beskæftiget med salgs- og servicearbejde arbejder derimod lidt mindre. For kvinder er det især beskæftigede med militært arbejde, maskinarbejde samt kvinder beskæftiget på ledelsesniveau og højeste niveau, som arbejder en del mere. For kvinder beskæftiget med salgs- og servicearbejde fremgik det af analysen i kapitel 2, at de arbejder lidt mindre end andre kvinder. Det er da også kvinder beskæftiget med salgs- og servicearbejde, som har den mindste afvigelse i forhold til referencekategorien andet arbejde i regressionsanalysen.

Som det er blevet belyst i de forrige kapitler, er kvinder generelt mere påvirkelige af familiemæssige forhold end mænd. Enlige kvinder arbejder noget mere end kvinder i parforhold. Enlige mænd arbejder derimod mindre end mænd i parforhold, om end ikke særligt meget.

14. Personer beskæftiget med hjælpefunktioner såsom rengøring, pakning og budtjeneste.

Børn nedsætter arbejdstiden, ikke overraskende mest for kvinder. Med hensyn til antallet af børn er kvinders arbejdstid faldende med antallet af børn, mens det kun er mænd med mere end tre børn, som arbejder lidt mindre end mænd med kun et barn. Yngste barns alder har praktisk talt ingen betydning for mænd. Godt nok er koefficienterne signifikante, men de er meget tæt på 0. For kvinderne er der derimod en del mere variation. Kvinders arbejdstid er, som det også fremgik af de beskrivende tabeller i kapitel 2, mindst, hvis yngste barn er under 1 år og stigende med alderen på yngste barn.

Endelig skal det nævnes, at indvandreres arbejdstid er lidt lavere end danskeres, både for mænd og kvinder. Koefficienternes størrelse er dog begrænset. Heller ikke alder har, alt andet lige, den store betydning for arbejdstiden, hverken for mænd eller kvinder.

Samlet giver regressionsanalysen af fastlønnede mænd og kvinders gennemsnitlige ugentlige arbejdstid således i store træk anledning til de samme konklusioner som de beskrivende analyser. For næsten alle baggrundskaraktistika er betydningen for den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid som forventet. Kun med hensyn til kvinders uddannelseslængde og uddannelsesretning giver regressionsanalysen anledning til nogle væsentligt anderledes konklusioner end den beskrivende analyse.

TIMELØNNEDE

Vi vender nu blikket mod analysen af de timelønnedes arbejdstid. Resultatet for timelønnede mænds og kvinders normale gennemsnitlige ugentlige arbejdstid er præsenteret i tabel 4.2.

For timelønnede er det, ikke overraskende, ret afgørende for arbejdstiden, hvilken sektor man er ansat i. Ansatte i den kommunale sektor arbejder betydeligt mindre end ansatte i den private sektor. Også mænd ansat i den statslige sektor arbejder en del mindre end privatansatte, mens kvinder arbejder en smule mere. En kompetencegivende uddannelse har en positiv betydning for både mænd og kvinders arbejdstid. For kvinderne er det på baggrund af den beskrivende analyse i kapitel 2 overraskende, da kun kvinder med en erhvervsfaglig uddannelse i gennemsnit arbejder lidt mere end kvinder uden en kompetencegivende uddannelse. Der er dog kun få timelønnede, der har en videregående uddannelse.

For timelønnede med en kompetencegivende uddannelse, viser analysen, at i forhold til kvinder med en erhvervsfaglig uddannelse, arbejder kvinder med en kort videregående og i særdeleshed en mellemlang videregående uddannelse mindre. Kvinder med en lang videregående uddannelse arbejder derimod, alt andet lige, ikke signifikant mindre end kvinder med en erhvervsfaglig uddannelse. For mændene er det kun personer med en lang videregående uddannelse, som arbejder signifikant mindre, hvorimod mænd med en mellemlang videregående uddannelse ikke arbejder signifikant mindre end mænd med en erhvervsfaglig uddannelse.

Betragtes uddannelsesretning arbejder mænd med en pædagogisk uddannelse en del mindre end mænd med en uddannelse inden for området samfundsvidenskabelig mv. Lidt overraskende har en pædagogisk uddannelse ingen signifikant betydning for kvinder. Det er altså andre forhold, som bevirker, at den gennemsnitlige arbejdstid for timelønnede pædagogisk uddannede kvinder er lav, som belyst i kapitel 2. Ligeledes er det andre forhold, som bevirker, at analysen i kapitel 2 viser, at kvinder uddannet inden for bygge/anlæg mv. samt levnedsmiddel mv. i gennemsnit arbejder mere end kvinder uddannet inden for samfundsvidenskabelig mv. En uddannelse inden for levnedsmiddel mv. har ingen signifikant betydning, mens en uddannelse inden for bygge/anlæg mv. ligefrem har en signifikant negativ betydning. Som forventet arbejder både mænd og kvinder uddannet inden for områderne humanistisk mv. og sundhed mindre.

I lighed med fastlønnede påvirker arbejdsfunktion arbejdstiden meget, og resultaterne er som forventet. Både mænd og kvinder beskæftiget på ledelsesniveau arbejder mere end timelønnede beskæftiget med andet arbejde. Derimod arbejder såvel mænd som kvinder beskæftiget på højeste niveau betydeligt mindre. Også kontor-beskæftigede, såvel mænd som kvinder, arbejder en del mindre, og kvinder beskæftiget på mellemniveau arbejder ligeledes mindre. Både mænd og kvinder beskæftiget med håndværksarbejde og maskinarbejde arbejder derimod mere, i særdeleshed kvinder.

TABEL 4.2

Den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid for timelønnede, særskilt for mænd og kvinder. Lineær regressionsmodel. 2006.

	Mænd	Kvinder
Privat sektor	•	•
Statslig sektor	-6,561	0,681
Kommunal sektor	-9,637	-9,519
Kompetencegivende	0,611	0,709
Erhvervsfaglig	•	•
Kort videregående	NS	-0,745
Mellemlang videregående	NS	-1,648
Lang videregående	-0,554	NS
Pædagogisk	-2,367	NS
Humanistisk og kunstnerisk	-1,823	-2,702
Naturvidenskabelig og teknisk	NS	0,889
Samfundsvidenskabelig, handel, kontor og service	•	•
Bygge, anlæg, industri og transport	-0,221	-0,829
Levnedsmiddel, husholdning, jordbrug og fiskeri	NS	NS
Sundhed	-1,952	-1,314
Politi og forsvar	NS	-
Ledelse	2,751	2,133
Højeste niveau	-5,023	-6,953
Mellemniveau	-0,311	-1,627
Kontorarbejde	-3,882	-2,494
Salgs- og servicearbejde	-1,178	-1,256
Håndværksarbejde	0,685	1,554
Maskinarbejde	0,808	1,786
Andet arbejde	•	•
Enlig	-0,311	NS
Har børn	-0,163	-0,453
1 barn	•	•
2 børn	NS	NS
3 børn	-0,207	-0,848
Mere end 3 børn	-0,444	-1,276
Yngste barn under 1 år	NS	-5,146
Yngste barn 1 år	0,256	NS
Yngste barn mellem 2 og 5 år	NS	NS
Yngste barn mellem 6 og 10 år	•	•
Yngste barn mellem 11 og 17 år	0,176	NS
Dansker	•	•

TABEL 4.2 (fortsat)

	Mænd	Kvinder
Indvandrer	NS	0,629
Efterkommer	-1,034	-0,861
Alder	0,364	0,778
Alder ²	-0,004	-0,009
Konstant	23,183	13,204
R ²	0,082	0,249
N	152.228	53.071

Anm.: 'NS' : ikke signifikant, *kursiv*: ikke signifikant på et 5-procents-niveau, - ikke medtaget pga. for få observationer. Alle andre koefficienter er signifikante på mindst et 1-procents-niveau. Referencekategorien er markeret med *. For definition af arbejdsfunktion og uddannelsesretning, se bilaget. Der er korrigeret for arbejdsamt, virksomhedsanciennitet, antal ansatte på arbejdsstedet og forekomsten af bijob.

For både mænd og kvinder viser regressionsanalysen, at det har ingen, eller kun en ganske lille betydning, hvorvidt man lever i et parforhold eller ej. Betydningen af antal børn er ligeledes lille, men dog signifikant negativ for både mænd og kvinder. Yngste barns alder har en ganske lille betydning for mænd, mens kvinder, hvis yngste barn er under 1 år, arbejder betydelig mindre end kvinder, hvis yngste barn er 6-10 år. Derimod har andre aldersgrupper for yngste barn ingen signifikant betydning for kvinders arbejdstid. Timelønnede med tre eller flere børn, arbejder mindre. Særligt kvinderne arbejder mindre, mens det ikke har den store betydning for mænd – de arbejder kun lidt mindre. Disse resultater for børn viser, at timelønnede kvinder ikke er så forskellige fra fastlønnede kvinder, som den beskrivende analyse i kapitel 2 ellers kunne indikere. Som nævnt i kapitel 2 viser den deskriptive analyse, at timelønnede med børn generelt arbejder mere end timelønnede uden børn. Kun timelønnede, hvis yngste barn er under 1 år, og timelønnede med mere end tre børn arbejder i gennemsnit mindre end timelønnede uden børn. Men når der tages hensyn til andre forhold, viser det sig altså, at timelønnede kvinder med børn generelt ikke arbejder mere end kvinder uden børn, og at arbejdstiden er lavere, hvis kvinderne har tre eller flere børn. Med hensyn til yngste barns alder er det dog kun kvinder, hvis yngste barn er under 1 år, som har lavere arbejdstid. Modsat fastlønnede mænd, som kun i ganske lille grad er påvirkelig af børn, er timelønnede mænd lidt mere påvirkelige, mest hvad angår antallet af børn.

I forhold til fastlønnede har alder en større betydning for timelønnede. Den er positiv, men aftagende for både mænd og kvinder. Endelig viser analysen, at indvandrerkvinder arbejder mere end danske kvinder, mens efterkommere, såvel mænd som kvinder, arbejder mindre.

Samlet giver regressionsanalysen af timelønnede mænds og kvinders gennemsnitlige ugentlige arbejdstid anledning til nogle andre konklusioner end de, som umiddelbart kunne drages på baggrund af den beskrivende analyse i kapitel 2, specielt for kvindernes vedkommende. Kvinders uddannelseslængde og uddannelsesretning giver således anledning til nogle væsentligt anderledes konklusioner end i den beskrivende analyse. Ligeledes er betydningen af børn, antallet af børn og børnenes alder, væsentligt anderledes end forventet, igen i særdeleshed for kvindernes vedkommende.

GENNEMSNITLIG ARBEJ DSTID FOR FAMILIER

Vi vender nu blikket mod arbejdstiden i familier. Denne er delt op i to dele – dels en analyse af familiens samlede arbejdstid (her defineret som familiens gennemsnitlige arbejdstid), dels en analyse af individerne i familierne, hvor vi tager højde for samspillet mellem partnerne. Udgangspunktet for familieanalysen er den samme som for individanalysen, nemlig en lineær multivariat regressionsmodel (OLS). Vi inkluderer alle baggrundsfaktorer fra den deskriptive analyse i kapitel 3. For hver variabel, på nær den kontinuerte variabel for parrets gennemsnitsalder, er der udeladt en referencekategori, markeret med en *. Som i de foregående afsnit, måles påvirkningen af kompetencegivende uddannelse og forekomsten af børn separat, mens uddannelseslængde og retning samt antal børn og yngste barns alder måles i forhold til referencekategorien blandt dem, som har henholdsvis en kompetencegivende uddannelse og børn.

NORMAL ARBEJ DSTID, BEGGE FASTLØNNEDE

I tabel 4.3 er vist resultatet af analysen for familier, hvor begge er fastlønnede.

Hvilken sektor, parrene er ansat i, har ikke uventet en stor betydning. På nær kombinationerne, hvor manden er ansat i den statslige sektor, og kvinden er ansat i enten den private eller den statslige sektor,

arbejder alle andre mindre end par, hvor begge er ansat i den private sektor. Særligt par, hvor kvinden er ansat i den kommunale sektor, arbejder mindre end par, hvor begge er ansat i den private sektor.

En kompetencegivende uddannelse har en signifikant negativ betydning for familiens samlede arbejdstid. Det vil sige familier, hvor mindst én af parterne har en kompetencegivende uddannelse, arbejder mindre end familier, hvor ingen af parterne har en kompetencegivende uddannelse.

Blandt familier, hvor mindst én har en kompetencegivende uddannelse, arbejder familier, hvor kvinden ikke har en kompetencegivende uddannelse, og manden har en videregående uddannelse, mindre end referencekategorien, som er par, hvor kvinden ikke har en kompetencegivende uddannelse, og manden har en erhvervsfaglig uddannelse. De familier, som arbejder mest, er de familier, hvor kvinden har en kort eller mellemlang videregående uddannelse, og manden højest har en kort eller mellemlang videregående uddannelse. Som belyst i kapitel 3, giver uddannelseslængde ikke anledning til den store variation i gennemsnitstallene for familiernes arbejdstid. Men når andre forhold tages i betragtning i en regressionsanalyse, giver uddannelseslængde derimod anledning til en del variation.

Med hensyn til uddannelsesretning er referencekategorien familier, hvor begge har en kompetencegivende uddannelse, som ikke er hverken sundhedsfaglig eller pædagogisk. I forhold til disse familier er det de familier, hvor mindst én har en uddannelse inden for sundhedsområdet, som arbejder mindst. I familier, hvor kvinden er sundhedsuddannet, og manden er pædagogisk uddannet, er afvigelsen dog ikke så stor. Både familier, hvor begge har en pædagogisk uddannelse, og familier, hvor kvinden ikke har en kompetencegivende uddannelse, og manden har en anden uddannelse end sundhedsfaglig eller pædagogisk, arbejder signifikant mere.

TABEL 4.3

Familiens samlede gennemsnitlige ugentlige arbejdstid, begge fastlønnet og mand timelønnet, kvinde fastlønnet. Lineær regressionsmodel. 2006.

	Begge fastlønnet	Mand timelønnet, kvinde fastlønnet
<i>Begge i privat sektor</i>	•	•
K: i privat sektor, m: i statslig sektor	0,188	-
K: i privat sektor, m: i kommunal sektor	-0,403	-
<i>Begge i statslig sektor</i>	NS	-
K: i statslig sektor, m: i privat sektor	-0,814	NS
K: i statslig sektor, m: i kommunal sektor	-0,945	-
<i>Begge i kommunal sektor</i>	-1,537	-
K: i kommunal sektor, m: i statslig sektor	-1,147	-
K: i kommunal sektor, m: i privat sektor	-1,572	-1,625
<i>Har kompetencegivende</i>	-0,642	NS
K: ikke-kompetencegivende, m: erhvervsfaglig	•	•
K: ikke-kompetencegivende, m: kort/mellemlang videregående	-0,233	-
K: ikke-kompetencegivende, m: lang videregående	-0,850	-
<i>Begge: erhvervsfaglig</i>	0,975	NS
K: erhvervsfaglig, m: ikke-kompetencegivende	0,659	NS
K: erhvervsfaglig, m: kort/mellemlang videregående	0,802	NS
K: erhvervsfaglig, m: lang videregående	NS	-
<i>Begge: kort/mellemlang videregående</i>	1,212	NS
K: kort/mellemlang videregående, m: ikke-kompetencegivende	1,134	NS
K: kort/mellemlang videregående, m: erhvervsfaglig	1,486	NS
K: kort/mellemlang videregående, m: lang videregående	0,846	-
<i>Begge: lang videregående</i>	NS	-
K: lang videregående, m: ikke-kompetencegivende	NS	-
K: lang videregående, m: erhvervsfaglig	1,000	-
K: lang videregående, m: kort/mellemlang videregående	0,578	-
K: ikke-kompetencegivende, m: pædagogisk	0,876	-
K: ikke-kompetencegivende, m: sundhedsfaglig	NS	-
K: ikke-kompetencegivende, m: 'alle andre' uddannelser	0,770	NS
<i>Begge, pædagogisk</i>	0,721	-4,765
K: pædagogisk, m: ikke-kompetencegivende	NS	NS
K: pædagogisk, m: sundhedsfaglig	-1,286	-
K: pædagogisk, m: 'alle andre' uddannelser	-0,144	-0,482

TABEL 4.3 (fortsat)

	Begge fastlønnet	Mand timelønnet, kvinde fastlønnet
<i>Begge, sundhedsfaglig</i>	-1,853	-3,059
K: sundhedsfaglig, m: ikke-kompetencegivende	-1,033	NS
K: sundhedsfaglig, m: pædagogisk	-0,546	-3,080
K: sundhedsfaglig, m: 'alle andre' uddannelser	-1,226	-1,649
<i>Begge, 'alle andre' uddannelser</i>	•	•
K: 'alle andre' uddannelser, m: ikke-kompetencegivende	NS	NS
K: 'alle andre' uddannelser, m: pædagogisk	0,569	-
K: 'alle andre' uddannelser, m: sundhedsfaglig	-1,296	-
<i>Begge ledelse og højeste niveau</i>	1,375	-2,064
K: ledelse og højeste niveau, m: 'alt andet' arbejde	1,516	1,386
M: ledelse og højeste niveau, k: 'alt andet' arbejde	-0,370	-2,619
<i>Begge 'alt andet' arbejde</i>	•	•
Har børn	-0,622	-0,422
Yngste barn under 1 år	-1,120	-1,153
Yngste barn 1 år	-0,515	NS
Yngste barn mellem 2 og 5 år	-0,393	NS
Yngste barn mellem 6 og 10 år	•	•
Yngste barn mellem 11 og 17 år	0,493	0,470
1 barn	•	•
2 børn	-0,354	NS
3 børn	-0,849	-0,359
Mere end 3 børn	-1,407	-1,186
<i>Begge danskere</i>	•	•
K: indfødt dansk, m: indvandrere	-0,472	-0,722
K: indfødt dansk, m: efterkommer	NS	-
<i>Begge indvandret</i>	-1,109	-0,776
K: indvandret, m: indfødt dansker	-0,437	-1,426
K: indvandret, m: efterkommer	NS	-
<i>Begge efterkommere</i>	NS	-
K: i efterkommer, m: indvandrere	NS	-
K: efterkommer, m: indfødt dansker	NS	-
Gennemsnitsalder	0,242	0,490
Gennemsnitsalder ²	-0,003	-0,006
Konstant	67,722	57,674
R ²	0,095	0,082
N	188.806	41.603

Anm.: NS: ikke signifikant, *kursiv*: ikke signifikant på et 5-procents-niveau, -: ikke medtaget pga. for få observationer. Alle andre koefficienter er signifikante på mindst et 1-procents-niveau. Referencekategorien er markeret med •. For definition af arbejdsfunktion og uddannelsesretning, se bilaget. Der er korrigeret for arbejdsamt, virksomhedsanciennitet, antal ansatte på arbejdsstedet og forekomsten af bijob.

I familier, hvor kvinden arbejder på ledelsesniveau eller højeste niveau, er arbejdstiden markant højere end i familier, hvor ingen arbejder på ledelsesniveau eller højeste niveau. Hvis kun manden arbejder på ledelsesniveau eller højeste niveau, er arbejdstiden derimod lidt lavere.

Familier med børn arbejder mindre end familier uden børn. Blandt familier med børn er det særligt familier med mange børn og familier, hvor yngste barn er under 1 år, som arbejder mindre.

Hvis begge parter er indvandrere, arbejder familien samlet mindre end familier, hvor begge er danskere. Også familier, hvor kun den ene er indvander, og den anden er dansker, arbejder mindre, dog er forskellen ikke så stor. Parrets gennemsnitsalder har en mindre positiv, men aftagende betydning.

Regressionsanalysen af familiens samlede gennemsnitlige ugentlige arbejdstid for familier, hvor begge er fastlønnede, giver samlet i store træk anledning til de samme konklusioner, som kunne drages på baggrund af den beskrivende analyse i kapitel 3. For næsten alle baggrundskaraktistika er betydningen for den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid som forventet. Kun uddannelseslængde giver anledning til mere variation i familiens arbejdstid end i den beskrivende analyse.

MAND TIMELØNNET OG KVINDE FASTLØNNET

I tabel 4.3 findes resultatet af analysen for familier, hvor manden er timelønnet, og kvinden er fastlønnet. Der er ingen signifikant forskel i arbejdstiden for familier, hvor manden er ansat i den private sektor, og kvinden i den statslige sektor, i forhold til familier, hvor begge er ansat i den private sektor. Derimod er arbejdstiden signifikant mindre, hvis kvinden er ansat i den kommunale sektor.

Hvorvidt mindst én i familien har en kompetencegivende uddannelse eller ej betyder ikke noget for arbejdstiden. Ligeledes har uddannelsens længde ingen betydning. Blandt de familier, hvor mindst én har en uddannelse, har uddannelsesretning dog en betydning. Familier, hvor begge er sundhedsuddannede, familier, hvor begge er pædagogisk uddannede, samt familier, hvor manden har en pædagogisk

uddannelse, og kvinden har en sundhedsuddannelse, arbejder mindst. Ligeledes er arbejdstiden signifikant lavere i familier, hvor kvinden er sundhedsuddannet, og manden har en anden uddannelse end sundhedsfaglig og pædagogisk. Hvis manden derimod ikke har en kompetencegivende uddannelse, er der ikke en signifikant forskel, som man ellers kunne forvente.

Familier, hvor manden arbejder på ledelsesniveau eller højeste niveau, arbejder mindre end familier, hvor ingen arbejder på ledelsesniveau eller højeste niveau, mens familier, hvor kun kvinden arbejder på ledelsesniveau eller højeste niveau, arbejder mere.

Børn nedsætter generelt arbejdstiden en smule. Familier, hvor yngste barn er under 1 år, har lavere arbejdstid end familier, hvor yngste barn er 6-10 år, hvorimod familier, hvor yngste barn er 11-17 år, har en signifikant højere arbejdstid. Sammenholdt med børns generelt negative betydning for arbejdstiden, er arbejdstiden for familier, hvis yngste barn er 11-17 år, ikke væsentligt forskellig fra familier uden børn. I forhold til familier med et barn er arbejdstiden lavere for familier med tre eller flere børn, specielt familier med mere end tre børn har lavere arbejdstid.

Par, hvor den ene er indvandrer, og den anden enten er dansker eller indvandrer, arbejder mindre end par, hvor begge er danskere. Også par, hvor kvinden er indvandrer, og manden er efterkommer, arbejder mindre – signifikansniveauet er dog her lavt. Parrets gennemsnitsalder har en lille positiv, men aftagende betydning.

Regressionsanalysen af familiens samlede gennemsnitlige ugentlige arbejdstid for familier, hvor manden er timelønnet, og kvinden er fastlønnet, giver i store træk anledning til de samme konklusioner, som kunne drages på baggrund af den beskrivende analyse i kapitel 3.

INDIVIDER I FAMILIER

I det sidste afsnit i dette kapitel ser vi på, hvordan de to partners gennemsnitlige ugentlige arbejdstid påvirker hinanden. Ud over at de forskellige baggrundsfaktorer har betydning for arbejdstiden, kan det tænkes, at der foregår en arbejdsdeling i familierne, fx således at kvinden arbejder mindre, hvis manden arbejder mere. Idet de hidtidige analyser har vist, at kvinders arbejdstid generelt er mere variabel end mænds, forventer vi, at arbejdsdelingen primært går den ene vej, således at mandens arbejdstid påvirker kvindens mere end omvendt.

For at belyse dette, har vi lavet en analyse af henholdsvis kvindens og mandens arbejdstid for individer i familier. Ud over at inkludere de samme forklarende faktorer som i den første individanalyse, medtager vi her partnerens gennemsnitlige ugentlige arbejdstid som forklarende variabel. Endvidere er analysen for individer i familier foretaget simultant (samtidigt) for kvinder og mænd for at tage højde for korrelationen mellem disse.¹⁵

Generelt er koefficienterne til de forklarende variable i denne analyse næsten identiske med koefficienterne i den første individanalyse, både hvad angår fortegn og størrelse (tabel 4.1-4.2). Derfor inkluderer tabel 4.4 kun koefficienten til partnerens arbejdstid. Som forventet har kvindens arbejdstid ingen indflydelse på mandens arbejdstid. For familier, hvor begge er fastlønnet (det gælder 76 pct. af familierne), har mandens arbejdstid en lille negativ betydning for kvindens arbejdstid. Hun arbejder således knap 10 minutter mindre, hvis han arbejder 1 time mere. Samlet må vi således konkludere, at interaktionen mellem partnernes arbejdstid findes, men den er beskeden, således at den arbejdsdeling, der foregår i familier, i højere grad er karakteriseret ved, at mænd generelt ikke er særligt påvirkelige af forskellige forhold som fx børn, mens kvinders arbejdstid i højere grad varierer og er påvirkelig af familieforhold.

TABEL 4.4.

Simultan OLS-regression af hans og hendes arbejdstid, 2006.

	Begge fastlønnet		Mand timelønnet, kvinde fastlønnet	
	Kvinde	Mand	Kvinde	Mand
Hendes arbejdstid	NS	NS	NS	NS
Hans arbejdstid	-0,158	NS	NS	NS
N	188.806	188.806	41.603	41.603

Anm.: 'NS': koefficienten er ikke signifikant. Alle andre koefficienter er signifikante på mindst et 1-procents-niveau.

15. Vi antager, at fejldene i henholdsvis estimationen for mænd og for kvinder er bivariat normalfordelte. Estimationen er lavet ved hjælp af reg3 i STATA.

ÆNDRING AF ARBEJDSSTID – FOR INDIVIDER OG FOR FAMILIER

I dette kapitel ser vi på faktorer, som har betydning for ændringer i arbejdstiden mellem to år, nærmere bestemt ændringer i arbejdstid mellem årene 2005 og 2006. I de foregående kapitler har vi set på arbejdstiden i *analysejobbet* for hver person, hvor analysejobbet er det sidste job i året, hvis personen har haft flere ansættelser. Som udgangspunkt sammenligner vi i dette kapitel således arbejdstiden i det sidste job, man havde i 2005, med det sidste job, man havde i 2006. Vi ser således ikke på eventuelle skift i arbejdstid inden for et år. Det skal bemærkes, at analyserne i dette kapitel tager udgangspunkt i personer eller familier, som er i datamaterialet i både 2005 og 2006. Endvidere begrænser vi os til at se på personer med samme aflønningsform i begge år. Antallet af observationer er derfor naturligvis reduceret i forhold til analyserne i de foregående kapitler.

Som i det foregående kapitel ser vi først på skift i arbejdstid for individer og dernæst på skift i arbejdstid for individer i familier. I individanalysen vil der være særligt fokus på, om ændringer i familieforhold som civilstatus og antal børn har betydning for, om man ændrer arbejdstid. I familiedelen vil fokus ligeledes være på ændringer i antallet af børn, men også på den eventuelle betydning af partnerens eventuelle skift i arbejdstid.

Hovedresultaterne i dette kapitel er følgende:

- Da kvinders arbejdstid varierer en del mere end mænds, er det ikke uventet, at langt flere forhold har signifikant betydning for kvinder end for mænd.
- Arbejdsmarkedet for timelønnede er betydeligt mere varieret i forhold til arbejdstid end arbejdsmarkedet for fastlønnede.
- Der er større variation i den offentlige sektor end i den private sektor.
- Børn har generelt ikke den store betydning for mænds ændringer i arbejdstid. Kun fastlønnede mænd, som får deres første eller andet barn, reducerer arbejdstiden en smule. Antallet af børn og yngste barns alder har derimod betydning for kvinder.
- Kvinder med flere børn reducerer relativt set arbejdstiden. Kvinder, hvis yngste barn er under 1 år, øger derimod arbejdstiden relativt.
- Både kvinder som får deres første, og kvinder som får deres andet barn i 2006, reducerer som forventet arbejdstiden, særligt timelønnede kvinder reducerer meget markant arbejdstiden.
- Hvad enten partneren er gået op eller ned i arbejdstid, øges arbejdstiden relativt i forhold til dem, hvis partner ikke har ændret arbejdstiden, effekterne er dog ganske små.

METODE

Arbejdstid kan selvfølgelig både ændre sig i positiv og i negativ retning, og vi analyserer folgelig begge muligheder. Vi har valgt at se bort fra små ændringer i arbejdstid, nærmere bestemt ændringer på mindre end 2 timer,¹⁶ men selv med denne begrænsning er der omkring 30 pct., som har ændret deres arbejdstid i enten positiv eller negativ retning mellem 2005 og 2006, og af disse har omkring hver tredje ændret deres arbejdstid med mere end 5 timer. Analysen af skift i arbejdstid kan foretages på flere forskellige måder. Vi har valgt at fokusere på ændringens størrelse og retning (opad eller nedad).¹⁷ Derfor er udgangspunktet for analysen en lineær multivariat regressionsmodel

16. Vi har lavet forskellige følsomhedsanalyser for at vurdere, hvor meget resultaterne afhænger af den specifikke timeafgrænsning. Således har vi også arbejdet med ændringer på +/- 1 time og +/- 5 timer. Disse afgrænsninger ændrer ikke nævneværdigt ved konklusionerne.

17. Alternativt kunne man fx fokusere på sandsynligheden for at ændre arbejdstid.

(OLS) som den, der blev anvendt i kapitel 4. Vi analyserer således ændringen i arbejdstid mellem 2005 og 2006 – som kan være negativ, nul, eller positiv – ved hjælp af de samme faktorer som i foregående kapitel. Derudover fokuserer vi i individanalysen på betydningen af ændring i partnerstatus samt i antal børn.¹⁸

Fordelen ved OLS-analysen er, at den giver direkte fortolkelige resultater i forhold til den gennemsnitlige ændring i arbejdstiden. OLS-analysen kan således fx give svar på, hvilken betydning børn har for ændringen i gennemsnitlig arbejdstid, når der samtidig tages hensyn til en række andre forhold. Svagheden ved OLS-analysen er dog, at den netop kun siger noget om den gennemsnitlige ændring i arbejdstiden og ikke sondrer mellem øget arbejdstid og reduceret arbejdstid. Vi supplerer derfor OLS-analysen med to separate analyser: Én, hvor vi kun ser på øget arbejdstid, og én, hvor vi kun ser på reduceret arbejdstid. I praksis gøres dette ved at censurere observationer, hvor arbejdstiden falder henholdsvis stiger i analysen af øget henholdsvis reduceret arbejdstid (i modellen for øget arbejdstid er den afhængige variabel sat lig nul for alle dem, som ikke er gået mindst 2 timer op i arbejdstid, og tilsvarende er den afhængige variabel sat lig nul for alle dem, som ikke er gået mindst 2 timer ned i arbejdstid i modellen for reduceret arbejdstid). Dette estimeres ved hjælp af en såkaldt tobit-model, der netop tager højde for denne censurering. Koefficienterne i disse analyser skal fortolkes som påvirkningen af en given faktor for personer, hvor arbejdstiden stiger henholdsvis falder.

Det er ikke helt enkelt at fortolke koefficienterne fra tobit-analyserne, men det vigtige er at understrege, at resultaterne kun gælder for henholdsvis øget arbejdstid eller reduceret arbejdstid. En positiv koefficient for øget arbejdstid betyder således, at personen har øget sin arbejdstid endnu mere som følge af denne faktor, mens en negativ koefficient for øget arbejdstid betyder, at arbejdstiden er øget i mindre omfang. Omvendt betyder en negativ koefficient for reduceret

18. Der kunne være skift i andre variable, som kunne have interesse, men som vi ikke kan inkludere i analysen. Dette drejer sig primært om eventuelle uddannelsesændringer. Årsagen til, at vi ikke kan inkludere disse, er, at vores datamateriale består af personer, der har været beskæftiget mindst 10 måneder i begge år, dvs. studerende som udgangspunkt ikke er inkluderet. Der er således for få i datamaterialet, som skifter uddannelse mellem de to år, til at vi kan analysere på dem. Endvidere har vi undladt at inddrage skift i faktorer, der knytter sig til jobbet, fordi disse er endogene i forhold til skift af arbejdstid.

arbejdstid, at personen har reduceret sin arbejdstid endnu mere som følge af denne faktor, mens en positiv koefficient for reduceret arbejdstid betyder, at personen har reduceret arbejdstiden i mindre grad. Man kan således ikke direkte sammenligne resultaterne af OLS-analysen med resultaterne fra tobit-analyserne. Det skal også bemærkes, at mange af faktorerne i tobit-analyserne, som i de andre analyser, er kategorivariable. Som ellers skal disse faktorer fortolkes i forhold til den udeladte referencekategori.

ÆNDRING I ARBEJ DSTID FOR INDIVIDER

Før vi præsenterer resultatet af analysen for henholdsvis fastlønnede og timelønnede, ser vi på, hvor mange der faktisk har øget eller reduceret arbejdstiden mellem 2005 og 2006. De overordnede andele vises i tabel 5.1. De mest stabile i forhold til arbejdstid er ikke overraskende fastlønnede mænd. Flere blandt de fastlønnede kvinder har ændret arbejdstiden, og som for mændene er andelen, som er gået op i tid, kun lidt større end andelen, som er gået ned i tid. For de timelønnede er der betydeligt flere, som har ændret arbejdstiden. Til gengæld er der næsten ikke forskel på mænd og kvinder. Mere end hver fjerde er gået op i tid, og knap hver femte er gået ned i tid. Dette afspejler, at arbejdsmarkedet for timelønnede er betydeligt mere varieret i forhold til arbejdstid end arbejdsmarkedet for fastlønnede.

TABEL 5.1

Andel, som har ændret arbejdstid mellem 2005 og 2006, individer.
Procent.

	Fastlønnede		Timelønnede	
	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder
Øget arbejdstid	6	10	28	27
Reduceret arbejdstid	5	8	19	18
Antal	349.673	472.133	105.446	32.926

TABEL 5.2

Andele, som ændrer gennemsnitlig ugentlig arbejdstid, individer, fastlønnede mænd og kvinder, 2006.

	Mænd		Kvinder	
	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid
Privat sektor	3	4	5	6
Statslig sektor	11	6	13	10
Kommunal sektor	9	6	12	8
Ingen kompetencegivende	6	5	8	7
Erhvervsfaglig	5	4	9	7
Kort videregående	4	4	7	7
Mellemlang videregående	6	5	11	9
Lang videregående	7	7	12	11
Pædagogisk	8	6	11	8
Humanistisk og kunstnerisk	7	6	10	8
Naturvidenskabelig og teknisk	5	5	9	8
Samfundsvidenskabelig, handel, kontor og service	5	5	9	7
Bygge, anlæg, industri og transport	5	4	8	6
Levnedsmiddel, husholdning, jordbrug og fiskeri	5	4	11	8
Sundhed	11	11	12	10
Politi og forsvar	4	3	8	8
Ledelse	3	3	5	5
Højeste niveau	7	6	10	9
Mellemniveau	4	5	10	8
Kontorarbejde	4	4	8	7
Salgs- og servicearbejde	6	6	11	8
Håndværksarbejde	5	4	8	5
Maskinarbejde	4	4	5	5
Andet arbejde	6	4	12	7
Militær	22	7	27	8
Har ikke børn	6	5	8	7
1 barn	6	5	11	8
2 børn	5	5	12	8
3 børn	6	5	14	9
Mere end 3 børn	6	6	16	9
Yngste barn under 1 år	9	7	34	13
Yngste barn 1 år	7	6	15	13

TABEL 5.2 (fortsat)

	Mænd		Kvinder	
	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid
Yngste barn mellem 2 og 5 år	6	6	12	11
Yngste barn mellem 6 og 10 år	5	5	10	8
Yngste barn mellem 11 og 17 år	4	4	8	6
Dansker	6	5	10	8
Indvandrer	8	7	13	10
Efterkommer	8	7	13	11
Variable, som angiver ændringer i familieforhold				
Ingen ændring i antal børn	6	5	10	7
Ingen børn i 2005, et barn i 2006	7	8	13	25
Et barn i 2005, mere end et barn i 2006	7	8	14	26
Har børn i 2005, har ingen børn i 2006	5	4	8	7
Par 2005, par 2006	5	5	10	8
Enlig 2005, enlig 2006	7	5	9	7
Enlig 2005, par 2006	8	7	11	11
Par 2005, enlig 2006	6	5	12	8
N	349.673	349.673	472.133	472.133

Anm.: For definition af arbejdsfunktion og uddannelsesretning, se bilaget.

I tabel 5.2 og 5.3 viser vi andelene, som har øget henholdsvis reduceret arbejdstiden for forskellige værdier af kategorivariablene. Her er nogle forskelle, fx ændres arbejdstiden umiddelbart mindst i den private sektor, mens det at få børn betyder, at mange kvinder reducerer arbejdstiden. Spørgsmålet er, hvorvidt disse forskelle er signifikante, når der tages højde for samvariationen med andre faktorer. Vi vender derfor blikket mod analysen af ændring i arbejdstid – først for fastlønnede og dernæst for timelønnede.

TABEL 5.3

Andele, som ændrer gennemsnitlig ugentlig arbejdstid, individer, timelønnede mænd og kvinder. 2006.

	Mænd		Kvinder	
	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid
Privat sektor	28	19	28	18
Statslig sektor	-	-	14	8
Kommunal sektor	30	43	32	34
Ingen kompetencegivende	28	19	27	18
Erhvervsfaglig	27	19	27	18
Kort videregående	29	19	30	20
Mellemlang videregående	30	21	33	25
Lang videregående	28	24	26	28
Pædagogisk	28	24	29	25
Humanistisk og kunstnerisk	36	24	30	25
Naturvidenskabelig og teknisk	30	19	32	22
Samfundsvidenskabelig, handel, kontor og service	27	18	27	16
Bygge, anlæg, industri og transport	28	19	26	22
Levnedsmiddel, husholdning, jordbrug og fiskeri	27	18	27	18
Sundhed	35	24	35	22
Politi og forsvar	26	21	-	-
Ledelse	16	14	0	0
Højeste niveau	27	29	28	23
Mellemniveau	28	22	33	24
Kontorarbejde	29	22	25	19
Salgs- og servicearbejde	28	25	30	25
Håndværksarbejde	27	20	25	21
Maskinarbejde	27	16	26	16
Andet arbejde	30	19	28	17
Har ikke børn	27	19	26	18
1 barn	28	18	28	19
2 børn	28	18	28	17
3 børn	29	18	32	18
Mere end 3 børn	30	21	34	24
Yngste barn under 1 år	31	21	71	13
Yngste barn 1 år	30	20	29	26

TABEL 5.3 (fortsat)

	Mænd		Kvinder	
	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid
Yngste barn mellem 2 og 5 år	28	19	26	22
Yngste barn mellem 6 og 10 år	27	18	27	17
Yngste barn mellem 11 og 17 år	27	16	28	16
Dansker	27	18	27	18
Indvandrer	30	23	32	23
Efterkommer	31	28	39	26
Variable, som angiver ændringer i familieforhold				
Ingen ændring i antal børn	27	19	27	18
Ingen børn i 2005, 1 barn i 2006	33	22	31	51
Et barn i 2005, mere end et barn i 2006	32	21	31	50
Har børn i 2005, har ingen børn i 2006	27	19	28	17
Par 2005, par 2006	27	18	27	17
Enlig 2005, enlig 2006	28	20	28	20
Enlig 2005, par 2006	30	22	32	25
Par 2005, enlig 2006	31	22	31	19
N	105.446	105.446	32.926	32.926

Anm.: For definition af arbejdsfunktion og uddannelsesretning, se bilaget.

FASTLØNNEDE MÆND

I tabel 5.4 er resultatet af regressionsanalyserne for fastlønnede mænd vist. Som nævnt har vi, ud over niveauvariable for 2005, medtaget et antal variable, som angiver, om der er sket ændringer i civilstand og antallet af børn. Desuden er den gennemsnitlige arbejdstid i 2005 medtaget for at korrigere for konvergens mod gennemsnittet, dvs. korrigere for, at personer med en meget høj arbejdstid har en tendens til at gå ned i arbejdstid, mens personer med en meget lav arbejdstid har en tendens til at gå op i arbejdstid. Venstre søjle i tabellen angiver resultatet af analysen for gennemsnitlig ugentlig arbejdstid, mens de to søjler til højre i tabellen angiver resultaterne af særanalyserne for personer, der har øget henholdsvis reduceret arbejdstiden. Det er vigtigt igen at understrege, at de to sæt af resultater ikke direkte kan sammenlignes, idet de siger noget om forskellige ting. I stedet skal særanalyserne bruges som

supplement til hovedanalysen af ændringer i den gennemsnitlige arbejdstid. Tag den gennemsnitlige arbejdstid i 2005 som eksempel: I forhold til den samlede ændring finder vi, at jo mere man arbejdede i 2005, jo mere har man, alt andet lige, nedsat arbejdstiden i 2006. For hver time, man arbejder ekstra i 2005, er arbejdstiden i 2006 0,37 time mindre. Ser vi derimod kun på dem, der har øget arbejdstiden, finder vi en større negativ betydning. Det vil sige, at hvis man øger arbejdstiden, øger man den mindre, jo højere ens arbejdstid var i forvejen. Tilsvarende for dem, der har reduceret arbejdstiden. Den negative koefficient her betyder, at jo mere man arbejdede i 2005, jo mere reducerede man arbejdstiden i 2006, givet at man reducerede arbejdstiden. I det følgende beskrives primært resultaterne for de samlede ændringer, mens resultaterne for særanalyserne inddrages i det omfang, de bidrager til fortolkningen.

For fastlønnede mænd er det kun ansatte i den kommunale sektor, som i gennemsnit er gået lidt ned i arbejdstid i forhold til mænd ansat i den private sektor, mens vi ikke finder nogen signifikant forskel for ansatte i staten. Der er dog en større variation i både den statslige sektor og den kommunale sektor i forhold til den private sektor. Blandt de, der er gået op i arbejdstid, er arbejdstiden i højere grad øget i både den statslige og den kommunale sektor, og ligeledes er arbejdstiden i højere grad reduceret i både den statslige og den kommunale sektor blandt dem, der er gået ned i arbejdstid.

Mænd med en kompetencegivende uddannelse øger arbejdstiden en smule i forhold til mænd uden en kompetencegivende uddannelse. Blandt dem, der er gået ned i arbejdstid, reducerer mænd med en kompetencegivende uddannelse i mindre grad arbejdstiden. Blandt mænd med en kompetencegivende uddannelse, som reducerer arbejdstiden, er det i højere grad dem med en lang videregående uddannelse, som reducerer arbejdstiden. Med hensyn til uddannelsesretning er det sundhedsuddannede og uddannede inden for humanistisk mv., som relativt set reducerer arbejdstiden. Særligt for de sundhedsuddannede er variationen stor. Blandt de, der reducerer arbejdstiden, reducerer sundhedsuddannede i noget højere grad end uddannede inden for samfundsvidenskabelig mv. arbejdstiden, og de sundhedsuddannede øger ligeledes i lidt højere grad arbejdstiden.

TABEL 5.4

Ændringer i gennemsnitlig ugentlig arbejdstid 2005-2006, individer, fastlønnede mænd.

	Samlet ændring	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid
Gennemsnitlig arbejdstid 2005	-0,374	-1,223	-0,618
Privat sektor	•	•	•
Statslig sektor	NS	5,115	-3,750
Kommunal sektor	-0,042	2,626	-1,805
Kompetencegivende	0,081	NS	0,564
Erhvervsfaglig	•	•	•
Kort videregående	NS	NS	NS
Mellemlang videregående.	0,036	0,447	NS
Lang videregående.	NS	0,258	-1,706
Pædagogisk	NS	0,660	-0,792
Humanistisk og kunstnerisk	-0,252	-1,860	-0,732
Naturvidenskabelig og teknisk	NS	NS	NS
Samfundsvidenskabelig, handel, kontor og service	•	•	•
Bygge, anlæg, industri og transport	NS	NS	NS
Levnedsmiddel, husholdning, jordbrug og fiskeri	NS	NS	NS
Sundhed	-0,467	0,413	-4,986
Politi og forsvar	NS	-3,523	3,496
Ledelse	0,094	NS	1,303
Højeste niveau	NS	NS	NS
Mellemniveau	-0,035	NS	-0,609
Kontorarbejde	NS	-0,831	NS
Salgs- og servicearbejde	-0,134	-0,702	-1,715
Håndværksarbejde	NS	1,308	NS
Maskinarbejde	NS	0,398	-1,152
Andet arbejde	•	•	•
Militær	0,271	4,359	-3,620
Har børn	NS	NS	NS
1 barn	•	•	•
2 børn	NS	NS	NS
3 børn	NS	NS	NS
Mere end 3 børn	NS	NS	NS
Yngste barn under 1 år	0,053	0,768	NS
Yngste barn 1 år	NS	NS	NS
Yngste barn mellem 2 og 5 år	NS	NS	NS

TABEL 5.4 (fortsat)

	Samlet ændring	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid
Yngste barn mellem 6 og 10 år	•	•	•
Yngste barn mellem 11 og 17 år	NS	NS	0,512
Dansker	•	•	•
Indvandrer	-0,148	-0,476	-1,089
Efterkommer	NS	NS	NS
Alder	0,040	0,122	0,470
Alder ²	0,000	-0,002	-0,004
Variable, som angiver ændringer i familieforhold			
Ingen ændring i antal børn	•	•	•
Ingen børn i 2005, et barn i 2006	-0,053	NS	-1,186
Et barn i 2005, mere end et barn i 2006	-0,096	NS	-1,609
Har børn i 2005, har ingen børn i 2006	NS	NS	NS
Par 2005, par 2006	•	•	•
Enlig 2005, enlig 2006	NS	-0,361	NS
Enlig 2005, par 2006	NS	NS	NS
Par 2005, enlig 2006	NS	NS	NS
Konstant	12,688	29,165	33,241
R ²	0,157	0,195	0,027
	344,46		
N	4		

Anm.: NS: ikke signifikant, *kursiv*: ikke signifikant på et 5-procents-niveau. Alle andre koefficienter er signifikante på mindst et 1-procents-niveau. Referencekategorien er markeret med •. For definition af arbejdsfunktion og uddannelsesretning, se bilaget. Der er korrigeret for arbejdsamt, virksomhedsanciennitet, antal ansatte på arbejdsstedet og forekomsten af bijob.

Arbejdsfunktionens betydning er begrænset. Samlet set er det kun beskæftigede inden for militæret, beskæftigede med salgs- og servicearbejde og beskæftigede på ledelsesniveau, som signifikant ændrer arbejdstiden i forhold til beskæftigede med andet arbejde. Blandt de, der reducerer arbejdstiden, er det i højest grad beskæftigede inden for militæret, der går ned i arbejdstid, og ligeledes er det blandt dem, der øger arbejdstiden, i højest grad beskæftigede inden for militæret, som øger arbejdstiden. Der er således en ganske stor spredning på ændringer af arbejdstid inden for militæret. Variationen for beskæftigede på ledelsesniveau og beskæftigede med salgs- og servicearbejde er ikke så stor. Blandt dem, som går ned i arbejdstid, reducerer beskæftigede på ledelsesniveau i mindst grad arbejdstiden. Beskæftigede med salgs- og servicearbejde reducerer i højere grad end beskæftigede med andet

arbejde arbejdstiden, mens beskæftigede med salgs- og servicearbejde blandt dem, der øger arbejdstiden, i mindre grad end beskæftigede med andet arbejde går op i arbejdstid.

Børn har generelt ingen betydning for fastlønnede mænds ændringer i arbejdstid. Antallet har slet ingen betydning, mens mænd, hvis yngste barn er under 1 år, øger arbejdstiden en smule. Bemærk, at det er mænd, hvis yngste barn er under 1 år i 2005, som øger arbejdstiden. Mænd, som får deres første barn i 2006, reducerer derimod arbejdstiden en smule, og også mænd, som får deres andet barn i 2006, reducerer arbejdstiden. Disse signifikante reduktioner i arbejdstiden skyldes primært, at blandt dem, som reducerer arbejdstiden, er det i højest grad mænd, som i 2006 har fået deres første respektive andet barn, som reducerer arbejdstiden. Ændringer i civilstand har derimod ingen betydning for mænds ændringer i arbejdstid.

FASTLØNNEDE KVINDER

I tabel 5.5 er resultatet af regressionsanalyserne for fastlønnede kvinder vist. Da kvinders arbejdstid varierer en del mere end mænds, er det ikke uventet, at langt flere forhold har signifikant betydning for kvinder end for mænd. Som for de fastlønnede mænd er det kun fastlønnede kvinder ansat i den kommunale sektor, som i gennemsnit har en signifikant ændring i arbejdstid. Men hvor mændene er gået lidt ned i arbejdstid, er kvinderne gået lidt op i arbejdstid i forhold til kvinder ansat i den private sektor. Der er i lighed med mændene en større variation i både den statslige sektor og den kommunale sektor i forhold til den private sektor.

Den generelle effekt af uddannelse er for kvinderne ikke signifikant. Blandt kvinder med en kompetencegivende uddannelse er der i gennemsnit heller ikke den store forskel mht. uddannelseslængde. Derimod betyder uddannelseslængde noget, når vi ser isoleret på dem, der går henholdsvis op og ned i arbejdstid. Blandt kvinder, som reducerer arbejdstiden, er det i højere grad dem med en videregående uddannelse, som reducerer arbejdstiden, og blandt dem, som øger arbejdstiden, er det ligeledes i højere grad dem med en videregående uddannelse, som øger arbejdstiden. Med hensyn til uddannelsesretning er det, i lighed med mændene, sundhedsuddannede og uddannede inden for humanistisk mv., som relativt set reducerer arbejdstiden. For kvinderne er betydningen af en sundhedsuddannelse dog mere ensidig end for mændene. Blandt de, der reducerer arbejdstiden, reducerer sundheds-

uddannede kvinder i noget højere grad end kvinder uddannet inden for samfundsvidenskabelig mv. arbejdstiden, mens de sundhedsuddannede i mindre grad øger arbejdstiden blandt dem, som øger arbejdstiden. Kvinder uddannet inden for pædagogik, bygge og anlæg mv. samt levnedsmiddelområdet stiger signifikant i arbejdstid i forhold til kvinder uddannet inden for samfundsvidenskabelig mv.

I forhold til kvinder beskæftiget med andet arbejde er alle andre kvinders arbejdstid steget relativt. Blandt dem, som er steget i arbejdstid, er alle ligeledes i højere grad end kvinder beskæftiget med andet arbejde steget, hvorimod alle i mindre grad er gået ned i arbejdstid blandt kvinder, som har reduceret arbejdstiden. Der er således, alt andet lige, en asymmetri mellem kvinder beskæftiget med andet arbejde og alle andre kvinder. Bemærk, at niveauet for kvinder beskæftiget med andet arbejde, som det blev belyst i kapitel 2, er meget lavt. En del af forklaringen på, at alle er steget relativt til kvinder beskæftiget med andet arbejde, er sandsynligvis, at der netop er korrigeret for arbejdstidsniveauet.

Som for fastlønnede mænd har det ingen betydning for fastlønnede kvinders ændringer i arbejdstid samlet set, om de har børn eller ej. Derimod har antallet og yngste barns alder betydning for kvinder. I forhold til kvinder med ét barn reducerer kvinder med flere børn arbejdstiden, og blandt dem, som reducerer arbejdstiden, er det ligeledes kvinder med flere børn, som i højere grad reducerer arbejdstiden. Kvinder, hvis yngste barn er under 1 år, øger arbejdstiden relativt til kvinder, hvis yngste barn er 6-10 år. Bemærk, at det er kvinder, hvis yngste barn i 2005 er under 1 år. Barnet er således ældre end 1 år i 2006, når kvinden øger arbejdstiden. Dette tyder på, at en del kvinder tilpasser arbejdstiden efter barselsorlovsperioden for det yngste barn, fx ved at skifte til et andet arbejde med mere fleksible arbejdsvilkår, selvom arbejdstiden kan være højere.

Der er en del variation i kvinders skift af arbejdstid som følge af yngste barns alder. Blandt dem, som øger arbejdstiden, er det kvinder, hvis yngste barn i 2005 er under 1 år, som i højest grad øger arbejdstiden, og det er ligeledes dem, som i højest grad reducerer arbejdstiden blandt dem, som går ned i arbejdstid. Også kvinder, hvis yngste barn er 1 år og 2-5 år, reducerer i højere grad arbejdstiden og er samlet gået ned i arbejdstid relativt til kvinder, hvis yngste barn er 6-10 år.

Både kvinder, som får deres første barn, og kvinder, som får deres andet barn i 2006, reducerer som forventet arbejdstiden. Disse

signifikante reduktioner i arbejdstiden skyldes primært, at blandt dem, som reducerer arbejdstiden, er det i betydelig højere grad kvinder, som i 2006 har fået deres første respektive andet barn, som reducerer arbejdstiden, i forhold til kvinder, som ikke har fået hverken flere eller færre børn. Dog øger kvinder, som har fået deres første barn, i højere grad arbejdstiden blandt dem, som er gået op i arbejdstid. Der er således en del variation i ændringerne i arbejdstid, når kvinderne får deres første barn. Kvinder, hvis sidste barn er flyttet hjemmefra, reducerer i højere grad arbejdstiden relativt til kvinder, som ikke har fået hverken flere eller færre børn. Her kan der selvfølgelig indgå en alders- eller karriereeffekt, idet dette selvfølgelig ikke er de yngste kvinder (bemærk dog, at vi også kontrollerer for alder).

TABEL 5.5

Ændringer i gennemsnitlig ugentlig arbejdstid 2005-2006, individer, fastlønnede kvinder.

	Samlet ændring	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid
Gennemsnitlig arbejdstid 2005	-0,218	-0,915	-0,404
Privat sektor	•	•	•
Statslig sektor	NS	4,034	-3,397
Kommunal sektor	0,106	2,395	-0,927
Har kompetencegivende	NS	NS	NS
Erhvervsfaglig	•	•	•
Kort videregående	NS	0,418	NS
Mellemlang videregående	NS	0,548	-1,136
Lang videregående	-0,048	0,825	-1,820
Pædagogisk	0,050	NS	0,750
Humanistisk og kunstnerisk	-0,062	-0,802	NS
Naturvidenskabelig og teknisk	NS	-0,334	0,955
Samfundsvidenskabelig, handel, kontor og service	•	•	•
Bygge, anlæg, industri og transport	0,094	0,668	NS
Levnedsmiddel, husholdning, jordbrug og fiskeri	0,073	NS	0,470
Sundhed	-0,331	-0,920	-1,358
Politi og forsvar	NS	-0,949	NS
Ledelse	0,904	2,682	4,077
Højeste niveau	0,760	3,230	2,028

TABEL 5.5 (fortsat)

	Samlet ændring	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid
Mellemniveau	0,538	2,295	1,471
Kontorarbejde	0,482	2,363	0,922
Salgs- og servicearbejde	0,302	1,352	0,500
Håndværksarbejde	0,766	3,282	2,848
Maskinarbejde	0,773	3,820	2,455
Andet arbejde	•	•	•
Militær	1,613	7,590	2,835
Har børn	NS	0,285	NS
1 barn	•	•	•
2 børn	-0,069	NS	-0,501
3 børn	-0,122	NS	-0,799
Mere end 3 børn	-0,122	-0,546	-0,697
Yngste barn under 1 år	1,369	4,252	-2,116
Yngste barn 1 år	-0,206	0,415	-2,094
Yngste barn mellem 2 og 5 år	-0,132	-0,176	-1,236
Yngste barn mellem 6 og 10 år	•	•	•
Yngste barn mellem 11 og 17 år	0,089	NS	0,888
Dansker	•	•	•
Indvandrer	NS	0,507	-0,861
Efterkommer	NS	NS	NS
Alder	0,026		0,228
Alder ²	0,000	-0,001	-0,002
Variable som angiver ændringer i familieforhold			
Ingen ændring i antal børn	•	•	•
Ingen børn i 2005, et barn i 2006	-1,086	0,763	-7,377
1 barn i 2005, mere end et barn i 2006	-1,226	NS	-7,127
Har børn i 2005, har ingen børn i 2006	-0,060	NS	-1,109
Par 2005, par 2006	•	•	•
Enlig 2005, enlig 2006	0,202	0,936	0,439
Enlig 2005, par 2006	0,105	0,759	-0,649
Par 2005, enlig 2006	0,213	1,374	0,499
Konstant	6,583	20,096	22,295
R ²	0,133	0,142	0,033
N	468.536		

Anm.: NS: ikke signifikant, *kursiv*: ikke signifikant på et 5-procents-niveau. Alle andre koefficienter er signifikante på mindst et 1-procents-niveau. Referencekategorien er markeret med •. For definition af arbejdsfunktion og uddannelsesretning, se bilaget. Der er korrigeret for arbejdsamt, virksomhedsanciennitet, antal ansatte på arbejdsstedet og forekomsten af bijob.

Ændringer i civilstand har for kvinder i modsætning til mænd en betydning for ændring i arbejdstid. I forhold til kvinder, som var i parforhold i både 2005 og 2006, er alle andre steget i arbejdstid. Blandt dem, som har øget arbejdstiden, har alle ligeledes i højere grad end kvinder, som var i parforhold i både 2005 og 2006, øget arbejdstiden. Blandt dem, som har reduceret arbejdstiden, er det derimod kun kvinder, som indgik i et nyt parforhold i 2006, som i højere grad har reduceret arbejdstiden.

TIMELØNNEDE MÆND

I tabel 5.6 er resultatet af regressionsanalyserne for timelønnede mænd vist.

I betragtning af at timelønnede mænd i højere grad end fastlønnede mænd ændrer arbejdstid, er der overraskende få forhold, som har signifikant betydning. Timelønnede mænd ansat i den offentlige sektor er gået ned i arbejdstid i forhold til mænd ansat i den private sektor. Blandt dem, som er gået op i arbejdstid, har mænd ansat i såvel den statslige som den kommunale sektor i langt mindre grad øget arbejdstiden. Blandt dem, som har reduceret arbejdstiden, har mænd ansat i den kommunale sektor i betydelig højere grad reduceret arbejdstiden.

I lighed med fastlønnede mænd øger timelønnede mænd med en kompetencegivende uddannelse arbejdstiden i forhold til mænd uden en kompetencegivende uddannelse. Blandt dem, der er gået ned i arbejdstid, reducerer mænd med en kompetencegivende uddannelse i mindre grad arbejdstiden. Uddannelseslængden har ikke den store betydning, kun mænd med lang videregående uddannelse reducerer relativt arbejdstiden. Ligeledes har uddannelsesretning ikke stor betydning. Kun mænd med en pædagogisk uddannelse reducerer relativt arbejdstiden, og blandt dem, der øger arbejdstiden, er pædagogisk uddannede mænd dem, der i mindst grad øger arbejdstiden.

TABEL 5.6

Ændringer i gennemsnitlig ugentlig arbejdstid 2005-2006, individer, timelønnede mænd.

	Samlet ændring	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid
Gennemsnitlig arbejdstid 2005	-0,475	-0,750	-0,710
Privat sektor	•	•	•
Statslig sektor	-	-	-
Kommunal sektor	-4,490	-5,086	-11,106
Erhvervsfaglig	•	•	•
Kort videregående	NS	NS	NS
Mellemlang videregående	NS	NS	NS
Lang videregående	-0,572	NS	NS
Har kompetencegivende	0,247	NS	0,976
Pædagogisk	-0,981	-1,690	
Humanistisk og kunstnerisk	NS	NS	NS
Naturvidenskabelig og teknisk	NS	NS	NS
Samfundsvidenskabelig, handel, kontor og service	•	•	•
Bygge, anlæg, industri og transport	NS	NS	NS
Levnedsmiddel, husholdning, jordbrug og fiskeri	NS	NS	NS
Sundhed	NS	NS	NS
Politi og forsvar	NS	NS	NS
Ledelse	1,783	NS	4,373
Højeste niveau	-2,776	-5,560	-5,085
Mellemniveau	NS	NS	NS
Kontorarbejde	-0,616	-1,877	NS
Salgs- og servicearbejde	NS	NS	NS
Håndværksarbejde	NS	NS	-0,629
Maskinarbejde	0,200	0,239	0,965
Andet arbejde	•	•	•
Har børn	NS	NS	NS
1 barn	•	•	•
2 børn	NS	NS	NS
3 børn	NS	NS	NS
Mere end 3 børn	NS	NS	-1,171
Yngste barn under 1 år	NS	NS	NS
Yngste barn 1 år	NS	NS	NS
Yngste barn mellem 2 og 5 år	NS	NS	NS
Yngste barn mellem 6 og 10 år	•	•	•

TABEL 5.6 (fortsat)

	Samlet ændring	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid
Yngste barn mellem 11 og 17 år	0,146	NS	NS
Dansker	•	•	•
Indvandrer	NS	0,451	-1,690
Efterkommer	-0,571	NS	-2,944
Alder	0,139	0,078	0,491
Alder ²	-0,002	-0,001	-0,005
Variable som angiver ændringer i familieforhold			
Ingen ændring i antal børn	•	•	•
Ingen børn i 2005, et barn i 2006	NS	0,445	-0,868
Et barn i 2005, mere end et barn i 2006	NS	NS	NS
Har børn i 2005, har ingen børn i 2006	NS	-0,450	NS
Par 2005, par 2006	•	•	•
Enlig 2005, enlig 2006	NS	NS	NS
Enlig 2005, par 2006	NS	NS	NS
Par 2005, enlig 2006	NS	0,920	-0,994
Konstant	11,942	18,930	21,022
R ²	0,167	0,065	0,027
N	105.444		

Anm.: NS: ikke signifikant, *kursiv*: ikke signifikant på et 5-procents-niveau, -: ikke medtaget pga. for få observationer. Alle andre koefficienter er signifikante på mindst et 1-procents-niveau. Referencekategorien er markeret med •. For definition af arbejdsfunktion og uddannelsesretning, se bilaget. Der er korrigeret for arbejdsamt, virksomhedsanciennitet, antal ansatte på arbejdsstedet og forekomsten af bijob.

Større betydning har mændenes arbejdsfunktion. Mænd beskæftiget på ledelsesniveau øger arbejdstiden relativt og er dem, som i mindst grad reducerer arbejdstiden. Mænd beskæftiget på højeste niveau går derimod relativt meget ned i arbejdstid, og blandt dem, der reducerer arbejdstiden, er det dem, som i højest grad går ned i tid. Derimod går de i mindst grad op i tid blandt dem, som øger arbejdstiden.

I lighed med fastlønnede mænd har det ingen betydning for timelønnede mænds ændringer i arbejdstid, samlet set, om de har børn eller ej. Heller ikke antallet og yngste barns alder har den store betydning for timelønnede mænd. Kun mænd, hvis yngste barn er 11-17 år, går samlet en smule op i arbejdstid, og mænd med mere end tre børn går i højere grad ned i arbejdstid blandt de mænd, som reducerer arbejdstiden. Ændringer i antal børn og ændringer i civilstand betyder samlet set ikke noget for mænds ændringer i arbejdstid. I analyserne begrænset til dem,

der går henholdsvis op og ned i arbejdstid, har både ændringer i antal børn og civilstand dog en betydning. Blandt dem, der går op i arbejdstid øger mænd, som får deres første barn i 2006, samt mænd, som blev enlige i 2006, i højere grad arbejdstiden, og blandt dem, der reducerer arbejdstiden, er det de samme ændringer, som i højere grad udløser en reduktion i arbejdstiden. Mænd, hvis sidste barn flytter hjemmefra, øger i mindre grad arbejdstiden blandt dem, der går op i arbejdstid.

TIMELØNNEDE KVINDER

I tabel 5.7 er resultatet af regressionsanalyserne for timelønnede kvinder vist. Som for de timelønnede mænd har de timelønnede kvinder ansat i den kommunale sektor en signifikant negativ ændring i arbejdstid. Det er ligeledes blandt dem, som er gået ned i arbejdstid, i højere grad kvinder i den kommunale sektor, som har reduceret arbejdstiden i forhold til kvinder i den private sektor. Modsat mændene er kvinder i den kommunale sektor derimod i mindre grad gået op i arbejdstid blandt dem, som øger arbejdstiden. Hvor mændene ligeledes er gået ned i arbejdstid i den statslige sektor, er der ingen signifikant ændring for kvinderne. Blandt dem, som er gået op i arbejdstid, er kvinder i den statslige sektor i mindre grad gået op, og de er ligeledes i mindre grad gået ned i arbejdstid blandt dem, som har reduceret arbejdstiden.

I lighed med fastlønnede kvinder er den generelle effekt af uddannelse for timelønnede kvinder ikke signifikant. Blandt kvinder med en kompetencegivende uddannelse er der i gennemsnit heller ikke den store forskel med hensyn til uddannelseslængde. Kun kvinder med lang videregående uddannelse er i gennemsnit gået relativt ned i arbejdstid. Når vi ser isoleret på dem, der går ned i arbejdstid, er det i højere grad dem med en mellemlang og en lang videregående uddannelse, som reducerer arbejdstiden. Med hensyn til uddannelsesretning er det i lighed med mændene pædagogisk uddannede, som relativt set reducerer arbejdstiden. Den største variation i ændringer i arbejdstid findes for sundhedsuddannede. Blandt dem, som øger arbejdstiden, går sundhedsuddannede i højere grad op i arbejdstid, og ligeledes går de i højere grad ned i arbejdstid blandt dem, som reducerer arbejdstiden. I gennemsnit er der dog ikke nogen signifikant ændring i sundhedsuddannedes arbejdstid i forhold til uddannede inden for samfundsvidenskabelig mv. Endelig falder kvinder uddannet inden for bygge/anlæg mv. signifikant i arbejdstid i forhold til kvinder uddannet

inden for samfundsvidenskabelig mv., primært fordi de i højest grad reducerer arbejdstiden.

TABEL 5.7

Ændringer i gennemsnitlig ugentlig arbejdstid 2005-2006, individer, timelønnede kvinder.

	Samlet ændring	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid
Gennemsnit arbejdstid 2005	-0,356	-0,599	-0,504
Privat sektor	•	•	•
Statslig sektor	NS	-4,198	6,261
Kommunal sektor	-3,293	-4,104	-7,952
Erhvervsfaglig	•	•	•
Kort videregående	NS	NS	NS
Mellemlang videregående	NS	NS	-2,084
Lang videregående	-0,787	NS	-3,658
Har kompetencegivende	0,296	NS	1,731
Pædagogisk	-0,710	NS	NS
Humanistisk og kunstnerisk	NS	NS	NS
Naturvidenskabelig og teknisk	NS	1,531	NS
Samfundsvidenskabelig, handel, kontor og service	•	•	•
Bygge, anlæg, industri og transport	-0,662	NS	-2,696
Levnedsmiddel, husholdning, jordbrug og fiskeri	NS	NS	NS
Sundhed	NS	1,101	-2,090
Politi og forsvar	-	-	-
Ledelse	-	-	-
Højeste niveau	-2,587	-5,070	-2,244
Mellemniveau	-0,411	NS	-2,253
Kontorarbejde	-0,590	-1,446	NS
Salgs- og servicearbejde	NS	-0,548	NS
Håndværksarbejde	NS	NS	-1,117
Maskinarbejde	0,317	0,683	NS
Andet arbejde	•	•	•
Har børn	-0,350	-0,692	NS
1 barn	•	•	•
2 børn	NS	NS	NS

TABEL 5.7 (fortsat)

	Samlet ændring	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid
3 børn	NS	NS	NS
Mere end 3 børn	-0,596	NS	-2,579
Yngste barn under 1 år	4,850	7,444	1,796
Yngste barn 1 år	NS	NS	-1,473
Yngste barn mellem 2 og 5 år	NS	NS	NS
Yngste barn mellem 6 og 10 år	•	•	•
Yngste barn mellem 11 og 17 år	0,262	0,731	NS
Dansker	•	•	•
Indvandrer	0,236	1,075	-0,950
Efterkommer	NS	NS	NS
Alder	0,419	0,315	1,330
Alder ²	-0,005	-0,004	-0,015
Variable som angiver ændringer i familieforhold			
Ingen ændring i antal børn	•	•	•
Ingen børn i 2005, et barn i 2006	-4,221	NS	-12,322
Et barn i 2005, mere end et barn i 2006	-3,896	NS	-11,120
Har børn i 2005, har ingen børn i 2006	NS	NS	NS
Par 2005, par 2006	•	•	•
Enlig 2005, enlig 2006	0,213	0,517	NS
Enlig 2005, par 2006	NS	1,315	NS
Par 2005, enlig 2006	0,427	1,123	NS
Konstant	1,944	8,177	-4,420
R ²	0,177	0,068	0,036
N	32.787		

Anm.: NS: ikke signifikant, *kursiv*: ikke signifikant på et 5-procents-niveau, -: ikke medtaget pga. for få observationer. Alle andre koefficienter er signifikante på mindst et 1-procents-niveau. Referencekategorien er markeret med •. For definition af arbejdsfunktion og uddannelsesretning, se bilaget. Der er korrigeret for arbejdsamt, virksomhedsanciennitet, antal ansatte på arbejdsstedet og forekomsten af bijob.

Betragtes arbejdsfunktion er det kvinder beskæftiget på højeste niveau, som er gået relativt mest ned i arbejdstid, og ligeledes dem, som relativt i mindst grad har øget arbejdstiden blandt dem, som er gået op i arbejdstid. Også kvinder beskæftiget med kontorarbejde er relativt gået ned i arbejdstid og har i mindre grad øget arbejdstiden blandt dem, som er gået op i arbejdstid. Dog er ændringerne noget mindre end for kvinder beskæftiget på højeste niveau. Kvinder beskæftiget på mellemniveau er

samlet set gået ned i arbejdstid i forhold til kvinder beskæftiget med andet arbejde, primært fordi de relativt i større grad har reduceret arbejdstiden blandt dem, som går ned i arbejdstid. Omvendt har kvinder beskæftiget med maskinarbejde relativt øget arbejdstiden, primært fordi de blandt dem, som øger arbejdstiden, i højere grad er gået op i arbejdstid i forhold til kvinder beskæftiget med andet arbejde.

Som den eneste gruppe i individanalyserne er den generelle effekt af børn samlet set signifikant negativ for timelønnede kvinder. Blandt dem, som går op i arbejdstid, øger kvinder med børn i mindre grad arbejdstiden end kvinder uden børn. Derimod har antallet af børn stort set ingen signifikant betydning. Blandt kvinder med børn har yngste barns alder derimod en betydning. Arbejdstiden for kvinder, hvis yngste barn er under 1 år, er steget relativt meget i forhold til kvinder, hvis yngste barn er 6-10 år, og kvinder, hvis yngste barn er 11-17 år, er ligeledes steget relativt, dog ikke så meget. Blandt dem, som er gået op i arbejdstid, er det ligeledes kvinder, hvis yngste barn er under 1 år, og kvinder, hvis yngste barn er 11-17 år, som i højere grad end kvinder, hvis yngste barn er 6-10 år, er steget i arbejdstid. Dette kunne evt. afspejle, at arbejdstiden for denne gruppe af kvinder er mere variabel, hvilket i en højkonjunktur betyder, at arbejdstiden i højere grad øges.

Betydningen af ændringer i antal børn og civilstand er for timelønnede kvinder meget lig betydningen for fastlønnede kvinder. Både kvinder, som får deres første barn, og kvinder, som får deres andet barn i 2006, reducerer som forventet arbejdstiden, endda meget markant. Disse markante reduktioner i arbejdstiden skyldes primært, at blandt dem, som reducerer arbejdstiden, er det i betydelig højere grad kvinder, som i 2006 har fået deres første respektive andet barn, som reducerer arbejdstiden, i forhold til kvinder, som ikke har fået hverken flere eller færre børn. I modsætning til fastlønnede kvinder har det derimod ingen betydning for timelønnede kvinder, at det sidste barn flytter hjemmefra. Ændringer i civilstand har i lighed med for fastlønnede kvinder en signifikant positiv betydning for timelønnede kvinders ændringer i arbejdstid. I forhold til kvinder, som var i parforhold i både 2005 og 2006, er alle andre timelønnede kvinder steget i arbejdstid. Blandt dem, som har øget arbejdstiden, har alle ligeledes i højere grad end kvinder, som var i parforhold i både 2005 og 2006, øget arbejdstiden. Derimod er der ingen signifikante forskelle blandt dem, som har reduceret arbejdstiden.

ÆNDRINGER I ARBEJ DSTID, INDIVIDER I FAMILIER

Efter analysen af individers ændring i arbejdstid, ser vi i dette sidste afsnit på ændringer i arbejdstid for medlemmer af en familie. I modsætning til analysen ovenfor giver dette mulighed for at se på, hvorvidt et eventuelt skift af arbejdstid for den ene partner påvirker den anden partners ændring i arbejdstid.

TABEL 5.8

Andel som har ændret arbejdstid mellem 2005 og 2006, individer i familier. Procent.

	Fastlønnede		Timelønnede	
	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder
Øget arbejdstid	5	10	26	27
Reduceret arbejdstid	4	8	17	16
Antal	135.659	155.988	29.794	9.465

Analysepopulationen i denne analyse er naturligvis noget mindre end i analysen af individer, fordi vi her skal observere både manden og kvinden i familien i Lønstatistikken både i 2005 og i 2006. På trods af dette er der ikke stor forskel på andelene, som ændrer arbejdstid, se tabel 5.8. For mændenes vedkommende er der 1-2 procentpoint færre, som ændrer arbejdstid, og for kvinderne er det kun timelønnede som i lidt mindre grad reducerer arbejdstiden. Fordelt på forskellige baggrunds-karakteristika er andelene, som ændrer arbejdstid, stort set identisk med andelene vist i tabel 5.2 og 5.3. I tabel 5.9 og 5.10 vises derfor kun andele, som ændrer arbejdstid for de variable, som vedrører ændringer i antal børn og partners arbejdstid. Som i individanalysen betyder det at få børn, at mange kvinder reducerer arbejdstiden.

TABEL 5.9

Andele som ændrer gennemsnitlig ugentlig arbejdstid 2005-2006, individer i familie, fastlønnede mænd og kvinder.

	Mænd		Kvinder	
	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid
Ingen ændring i antal børn	5	4	10	7
Ingen børn i 2005, et barn i 2006	7	8	12	25
Et barn i 2005, mere end et barn i 2006	6	8	13	27
Har børn i 2005, har ingen børn i 2006	4	3	7	6
Partner ikke ændret arbejdstid	5	4	9	8
Partner øget arbejdstid	8	5	13	8
Partner reduceret arbejdstid	6	7	11	11
N	135.659	135.659	155.988	155.988

TABEL 5.10

Andele, som ændrer gennemsnitlig ugentlig arbejdstid 2005-2006, individer i familie, timelønnede mænd og kvinder.

	Mænd		Kvinder	
	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid
Ingen ændring i antal børn	26	16	27	16
Ingen børn i 2005, et barn i 2006	31	29	27	63
Et barn i 2005, mere end et barn i 2006	32	25	29	53
Har børn i 2005, har ingen børn i 2006	25	14	27	18
Partner ikke ændret arbejdstid	26	16	26	15
Partner øget arbejdstid	30	16	34	15
Partner reduceret arbejdstid	26	23	22	26
N	29.794	29.794	9.465	9.465

Analyserne af ændring i arbejdstid for individer i familier er foretaget på samme måde som for individanalysen ovenfor. Dog er estimationen af den samlede ændring i arbejdstiden for kvinder og mænd i familier

foretaget simultant på samme måde som i kapitel 4 (dette gælder dog ikke tobit-analyserne, hvor det af tekniske årsager ikke kan lade sig gøre). Resultaterne af analyserne vises i tabel 5.11-5.14. Da betydningen af de fleste baggrundsvariable er den samme som i individanalysen, viser vi kun resultaterne, som vedrører ændringer i antal børn og partners arbejdstid.

FASTLØNNEDE MÆND, INDIVID I FAMILIE

I tabel 5.11 er vist resultaterne for fastlønnede mænd.

TABEL 5.11

Ændringer i gennemsnitlig ugentlig arbejdstid 2005-2006, individer i familie, fastlønnede mænd.

	Samlet ændring	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid
Ingen ændring i antal børn	•	•	•
Ingen børn i 2005, et barn i 2006	NS	NS	NS
Et barn i 2005, mere end et barn i 2006	-0,166	NS	-1,602
Har børn i 2005, har ingen børn i 2006	NS	NS	NS
Partners arbejdstid	0,008	0,072	NS
Partner ikke ændret arbejdstid	•	•	•
Partner øget arbejdstid	0,016	0,206	NS
Partner reduceret arbejdstid	0,018	NS	0,248
Konstant	12,896	33,682	37,285
R ²	0,156	0,199	0,026
N	135.659		

Anm NS: ikke signifikant. Alle andre koefficienter er signifikante på mindst et 1-procents-niveau. Referencekategorien er markeret med •

Der er ikke de store forskelle mellem resultaterne for alle fastlønnede mænd og resultaterne for fastlønnede mænd i familier. Det er derfor kun resultaterne vedrørende ændringer i antal børn og partners arbejdstid, som vises. Kun mænd, som får deres andet barn i 2006, reducerer arbejdstiden en smule. Den signifikante reduktion i arbejdstiden skyldes primært, at blandt dem, som reducerer arbejdstiden, er det i højest grad mænd, som i 2006 har fået deres andet barn, som reducerer arbejdstiden. Bemærk, at både det første og det andet barn i individanalysen har en

signifikant negativ betydning. Ændringer i partnerens arbejdstid har overraskende en signifikant betydning for mænd. Hvad enten partneren er gået op eller ned i arbejdstid, øger mænd samlet set arbejdstiden. Effekten er dog ganske lille. Der er forskel på betydningen af partnerens ændring i arbejdstid, når vi ser isoleret på dem, der er gået henholdsvis op eller ned i arbejdstid. Blandt dem, der er gået op i arbejdstid, øger mænd, hvis partner ligeledes er gået op i arbejdstid, i højere grad arbejdstiden. Blandt dem, der er gået ned i arbejdstid, reducerer mænd, hvis partner ligeledes er gået ned i arbejdstid, i mindre grad arbejdstiden.

FASTLØNNEDE KVINDER, INDIVID I FAMILIE

I tabel 5.12 er resultatet af regressionsanalyserne for fastlønnede kvinder i familier vist.

TABEL 5.12

Ændringer i gennemsnitlig ugentlig arbejdstid 2005-2006, individer i familie, fastlønnede kvinder.

	Samlet ændring	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid
Ingen ændring i antal børn	•	•	•
Ingen børn i 2005, et barn i 2006	-1,174	NS	-7,958
Et barn i 2005, mere end et barn i 2006	-1,379	NS	-7,566
Har børn i 2005, har ingen børn i 2006	NS	NS	NS
Partners arbejdstid	NS	<i>0,030</i>	NS
Partner ikke ændret arbejdstid	•	•	•
Partner øget arbejdstid	0,016	0,152	NS
Partner reduceret arbejdstid	0,012	NS	0,112
Konstant	6,849	21,540	25,470
R ²	0,139	0,145	0,037
N	155.988		

Anm NS: ikke signifikant, *kursiv*: ikke signifikant på et 5-procents-niveau. Alle andre koefficienter er signifikante på mindst et 1-procents-niveau. Referencekategorien er markeret med •.

Både kvinder, som får deres første barn, og kvinder, som får deres andet barn i 2006, reducerer som forventet arbejdstiden. Effekten er på samme niveau som effekten for alle fastlønnede kvinder. I modsætning til alle fastlønnede kvinder er det kun i analysen af dem, som går ned i

arbejdstid, at første og andet barn har en signifikant effekt. Det er i betydelig højere grad kvinder, som i 2006 har fået deres første respektive andet barn, som reducerer arbejdstiden i forhold til kvinder, som ikke har fået hverken flere eller færre børn. Blandt dem, som er gået op i arbejdstid, er der derimod ikke nogen effekt af første barn, som der er for alle fastlønnede kvinder.

Ændringer i partnerens arbejdstid har den samme betydning for kvinder som for mænd. Hvad enten partneren er gået op eller ned i arbejdstid, øges samlet set arbejdstiden. Effekten er dog ganske lille. Blandt dem, der er gået op i arbejdstid, øger kvinder, hvis partner ligeledes er gået op i arbejdstid, i højere grad arbejdstiden. Blandt dem, der er gået ned i arbejdstid, reducerer kvinder, hvis partner ligeledes er gået ned i arbejdstid, i mindre grad arbejdstiden.

TIMELØNNEDE MÆND, INDIVID I FAMILIE

I tabel 5.13 er resultatet af regressionsanalyserne for timelønnede mænd i familier vist.

TABEL 5.13

Ændringer i gennemsnitlig ugentlig arbejdstid 2005-2006, individer i familie, timelønnede mænd.

	Samlet ændring	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid
Ingen ændring i antal børn	•	•	•
Ingen børn i 2005, et barn i 2006	NS	NS	-2,742
Et barn i 2005, mere end et barn i 2006	NS	NS	-2,626
Har børn i 2005, har ingen børn i 2006	NS	NS	NS
Partners arbejdstid	NS	0,028	NS
Partner ikke ændret arbejdstid	•	•	•
Partner øget arbejdstid	NS	0,059	NS
Partner reduceret arbejdstid	0,038	NS	0,237
Konstant	11,519	18,929	23,471
R ²	0,154	0,062	0,026
N	29.794		

Anm NS: ikke signifikant, *kursiv*: ikke signifikant på et 5-procents-niveau. Alle andre koefficienter er signifikante på mindst et 1-procents-niveau. Referencekategorien er markeret med •.

Ændringer i antal børn betyder samlet set ikke noget for mænds ændringer i arbejdstid. I analyserne begrænset til dem, der går ned i arbejdstid, har ændringer i antal børn dog en betydning. Blandt dem, der går ned i arbejdstid, reducerer mænd, som får både deres første og deres andet barn i 2006, i højere grad arbejdstiden. Bemærk, at det for alle timelønnede mænd kun er dem, som får deres første barn, som i højere grad reducerer arbejdstiden. For timelønnede mænd i familier har det i modsætning til alle timelønnede mænd ingen betydning, at det sidste barn flytter hjemmefra.

Ændringer i partnerens arbejdstid har næsten den samme betydning for timelønnede mænd som for fastlønnede kvinder og mænd. Blandt dem, der er gået op i arbejdstid, øger timelønnede mænd, hvis partner ligeledes er gået op i arbejdstid, i højere grad arbejdstiden. Blandt dem, der er gået ned i arbejdstid, reducerer timelønnede mænd, hvis partner ligeledes er gået ned i arbejdstid, i mindre grad arbejdstiden. Det er dog kun timelønnede mænd, hvis partner er gået ned i arbejdstid, som samlet set øger arbejdstiden. Effekten er lidt større end for fastlønnede mænd og kvinder, den er dog stadig ganske lille.

TIMELØNNEDE KVINDER, INDIVID I FAMILIE

I tabel 5.14 er resultatet af regressionsanalyserne for timelønnede kvinder vist. Betydningen af ændringer i antal børn og partners arbejdstid er for timelønnede kvinder i familier mere markant end betydningen for alle timelønnede kvinder. Både kvinder, som får deres første barn, og kvinder, som får deres andet barn i 2006, reducerer som forventet og i lighed med alle timelønnede kvinder arbejdstiden meget markant. Som for alle timelønnede kvinder er det blandt dem, som reducerer arbejdstiden, i betydelig højere grad kvinder, som i 2006 har fået deres første respektive andet barn, som går ned i arbejdstid i forhold til kvinder, som ikke har fået hverken flere eller færre børn. Derudover er det blandt dem, som øger arbejdstiden, i mindre grad kvinder, som har fået deres første barn, som går op i arbejdstid.

TABEL 5.14

Ændringer i gennemsnitlig ugentlig arbejdstid 2005-2006, individer i familie, timelønnede kvinder.

	Samlet ændring	Øget arbejdstid	Reduceret arbejdstid
Ingen ændring i antal børn	•	•	•
Ingen børn i 2005, et barn i 2006	-7,119	-2,677	-15,942
Et barn i 2005, mere end et barn i 2006	-5,090	NS	-13,537
Har børn i 2005, har ingen børn i 2006	NS	NS	NS
Partners arbejdstid	NS	<i>0,060</i>	NS
Partner ikke ændret arbejdstid	•	•	•
Partner øget arbejdstid	<i>0,054</i>	0,215	NS
Partner reduceret arbejdstid	0,043	NS	0,289
Konstant	4,284	11,101	NS
R ²	0,210	0,079	0,041
N	9.462		

Anm: NS: ikke signifikant, *kursiv*: ikke signifikant på et 5-procents-niveau. Alle andre koefficienter er signifikante på mindst et 1-procents-niveau. Referencekategorien er markeret med •.

Ændringer i partnerens arbejdstid har den samme betydning for timelønnede kvinder som for fastlønnede kvinder og mænd. Hvad enten partneren er gået op eller ned i arbejdstid, øges arbejdstiden relativt. Effekterne er små, men dog lidt højere end for fastlønnede mænd og kvinder. Blandt dem, der er gået op i arbejdstid, øger kvinder, hvis partner ligeledes er gået op i arbejdstid, i højere grad arbejdstiden. Blandt dem, der er gået ned i arbejdstid, reducerer kvinder, hvis partner ligeledes er gået ned i arbejdstid, i mindre grad arbejdstiden.

SAMMENFATNING

De senere års højkonjunktur og dermed følgende mangel på arbejdskraft har øget det politiske fokus på danskernes arbejdstid. Spørgsmålet har været, i hvilket omfang det er muligt for danskerne at øge den ugentlige arbejdstid for dermed samlet set at øge antallet af arbejdstimer. Det er i den forbindelse særligt interessant at sætte fokus på kvindernes arbejdstid, da den generelt er lavere end mændenes.

Formålet med denne rapport er at give input til arbejdstidsdebatten ved at kortlægge danske lønmodtageres arbejdstid i forhold til forskellige baggrundsfaktorer som fx køn, sektor og familieforhold. Specielt analyserer vi, hvordan arbejdstiden – både for kvinder og mænd – varierer i forhold til børn. Endvidere ser vi specifikt på familiers samlede arbejdstid, altså summen af kvindens og mandens gennemsnitlige arbejdstid for at analysere sammenhængen mellem partneres arbejdstid. Hensigten med rapporten er at se på arbejdstid for lønmodtagere, der er en del af kernearbejdsstyrken. Derfor ser vi på lønmodtagere i alderen 20-59 år, som har mindst 10 måneders ansættelse i løbet af året, og hvor den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid overstiger 8 timer. Endvidere ser vi kun på arbejdstid i job på normale vilkår (se kapitel 1, afsnittet om Lønstatistikken, for en uddybende forklaring). Hvis lønmodtageren har haft flere ansættelser i løbet af året, ser vi på arbejdstiden i årets sidste job.

Kortlægningen sker på baggrund af data fra Danmarks Statistiks Lønstatistik og tager primært udgangspunkt i oplysningerne for 2006, men ser også på udviklingen i den samlede arbejdstid i perioden 2003-2006. Det gennemgående arbejdstidsbegreb i rapporten er 'normal ugentlig arbejdstid', dvs. det antal timer, som lønmodtageren får løn for – eksklusive overarbejde, men inklusive betalt fravær, i deres hovedjob. Endvidere ser vi særskilt på fordelingen af registrerede betalte overarbejdstimer. En særlig problematik knytter sig til forekomsten af *bijob*, defineret som det tidsmæssigt mindste af to job, der ligger i samme kalenderperiode (dvs. jobbet med den laveste gennemsnitlige ugentlige arbejdstid). Generelt finder vi kun en meget lav forekomst af *bijob*, i alt 2 pct. har et *bijob*. Vi har derfor valgt ikke at analysere på *bijob* i denne rapport, men udelukkende fokusere på arbejdstiden i hovedjobbet. Det er vigtigt at bemærke, at den registrerede arbejdstid ikke i alle tilfælde stemmer overens med den faktiske arbejdstid. For eksempel kan lønmodtagere være ansat uden øvre arbejdstid, således at den registrerede arbejdstid er mere eller mindre fiktiv. Ligeledes kan overarbejde aflønnes på andre måder end ved direkte overtidsbetaling og er så ikke inkluderet i denne analyse. Vi vurderer, at disse forhold selvfølgelig har betydning for arbejdstidsniveauet, men i mindre grad for analyserne af forskelle på tværs af forskellige grupper. Omvendt er en stor fordel ved de anvendte data, at arbejdstiden ikke er selvrapporteret, og at det er muligt at matche familier.

I Lønstatistikken skelnes der mellem fastlønnede og timelønnede lønmodtagere. En stor forskel på arbejdstidsopgørelsen for disse to grupper er, at fravær (ferie, sygdom mv.) som hovedregel er inkluderet i den registrerede arbejdstid for fastlønnede, men ikke for timelønnede. Det giver derfor ikke mening direkte at sammenligne arbejdstiden for de to grupper. Alle vores analyser er derfor opdelt mellem lønmodtagere, som er fastlønnede, og lønmodtagere, som er timelønnede.

ARBEJ DSTID PÅ INDIVIDNIVEAU

Hovedparten af de danske lønmodtagere er fastlønnede, og kvinder er oftere fastlønnede end mænd: 3 ud af 4 mænd er fastlønnede, mens 9 ud af 10 kvinder er fastlønnede. I perioden 2003-2006 ligger den normale

arbejdstid for de fastlønnede meget konstant. Ser vi på de timelønnede, er der derimod sket en mindre stigning – ca. 3 pct. (knap 1 time) for mænd og 4 pct. (godt 1 time) for kvinder i løbet af perioden. Hvor alder ikke har den store betydning for fastlønnedes gennemsnitlige arbejdstid, arbejder de yngste timelønnede – 20-29-årige – mindre end andre timelønnede. Endvidere er der nogen forskel i timelønnedes udvikling i arbejdstid for de forskellige aldersgrupper i perioden 2003-2006, idet stigningen for den yngste aldersgruppe er mindre end gennemsnittet. Stigningen i arbejdstid for de timelønnede drives altså primært af 30-59-årige.

Niveauet for timelønnedes arbejdstid er generelt lavere end for fastlønnede, da betalt ferie og visse former for fravær som nævnt ikke er registreret. Der er en tydelig koncentration omkring de 37 timer for de fastlønnede, hvorimod toppunktet for de timelønnede ligger omkring 32-34 timer. I 2006 arbejdede fastlønnede mænd i gennemsnit 36,48 timer om ugen, mens kvinderne i gennemsnit arbejdede 34,13 timer om ugen. Timelønnede mænd arbejdede i gennemsnit 31,84 timer om ugen i 2006, mens timelønnede kvinder i gennemsnit arbejdede 28,49 timer om ugen. Den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid for såvel fastlønnede som timelønnede er således lavere for kvinder end for mænd. For fastlønnede er forskellen godt 2 timer og for timelønnede omkring 3,5 timer.

I forhold til selvrapporteret ugentlig arbejdstid, som opgjort i Arbejdskraftundersøgelsen (AKU), er niveauet for lønstatistikens ugentlige arbejdstid lavere for mænd og højere for kvinder. De overordnede konklusioner er dog de samme i forhold til forskellen på mænds og kvinders arbejdstid og i forhold til stabiliteten i arbejdstid over den undersøgte periode, i hvert fald for de 30+-årige.

Kortlægningen af de danske lønmodtageres arbejdstid belyser i første omgang, hvordan arbejdstiden varierer i forhold til en række baggrundsfaktorer. Der er generelt ikke store udsving i fastlønnede mænds arbejdstid – omkring 3 ud af 4 fastlønnede mænd har en ugentlig arbejdstid på 37 timer. Derimod varierer timelønnede mænds arbejdstid en del med forskellige baggrundskaraktistika. Kvinders arbejdstid varierer mere end mænds for såvel fastlønnede som timelønnede, og generelt er kvinders arbejdstid langt mere påvirket af forhold som sektor, branche, uddannelse, jobfunktion og familieforhold end mænds.

Generelt er den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid lavere i den kommunale sektor end i den private sektor. (Bemærk at data er fra tiden

før kommunesammenlægningen, og at betegnelsen den kommunale sektor dækker over ansatte i både kommuner og amter.) Ligeledes er variationen i arbejdstid større i den kommunale sektor end i den private sektor, og forskellen mellem mænds og kvinders arbejdstid er større. Fordelt på branche er der særligt for de timelønnede store forskelle på den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid. I industrien og transportsektoren er arbejdstiden høj, mens den er lav i handel, hotel og restauration samt finansieringssektoren. For fastlønnede er der ikke så stor variation. Kun kvinder ansat i industrien skiller sig ud ved at have en høj gennemsnitlig ugentlig arbejdstid.

Fastlønnede mænds arbejdstid varierer ikke meget med uddannelse, uanset om vi ser på uddannelseslængde eller uddannelsesretning. En undtagelse er dog sundhedsuddannede mænd, som arbejder mindre end andre fastlønnede mænd. Fastlønnede kvinder med en kompetencegivende uddannelse arbejder generelt lidt mere end fastlønnede kvinder uden kompetencegivende uddannelse. Det er, som for mændene, fordelt på uddannelsesretning, at vi ser de største forskelle imellem de fastlønnede kvinders arbejdstid. Sundhedsuddannede arbejder således betydeligt mindre, end gennemsnittet for alle fastlønnede kvinder. Modsat fastlønnede arbejder timelønnede, såvel mænd som kvinder, med en videregående uddannelse mindre end andre timelønnede: Der er dog relativt få timelønnede lønmodtagere med en videregående uddannelse.

Arbejdsfunktion betyder en del for især fastlønnede kvinders arbejdstid, men også for timelønnede kvinder og mænd. Ansatte på ledelsesniveau arbejder forholdsvis meget. Men hvor fastlønnede kvinder ansat på højeste niveau ligeledes arbejder forholdsvis meget, arbejder timelønnede ansat på højeste niveau forholdsvis lidt. Også kvinder, såvel fastlønnede som timelønnede, beskæftiget med håndværks- og maskinarbejde arbejder forholdsvis mere end andre kvinder.

Enlige timelønnede – både kvinder og mænd – arbejder omkring 1 time mindre end timelønnede i parforhold, mens vi finder en kønsforskel for fastlønnede. Enlige mænd arbejder således lidt mindre end mænd i parforhold, mens enlige kvinder arbejder 1 time mere end kvinder i parforhold. Mænds arbejdstid, og i særdeleshed fastlønnede mænds arbejdstid, er meget lidt påvirket af forekomsten af børn, antallet af børn og børnenes alder. For kvinderne, såvel fastlønnede som timelønnede, er der derimod en del mere variation: Kvinders arbejdstid

er forholdsvis lav, hvis det yngste barn er under 1 år, og højere, jo ældre det yngste barn er. Desuden finder vi, at jo flere børn kvinder har, jo lavere er deres arbejdstid generelt, mest markant når antallet af børn er på 2 eller flere.

BETALT OVERARBEJDE PÅ INDIVIDNIVEAU

Udover analysen af den normale ugentlige arbejdstid ser vi på fordelingen af betalt overarbejde. Af datamæssige årsager inkluderer analyserne af overarbejde kun registreret betalt overarbejde, hvorimod overarbejde, der aflønnes på andre måder end ved direkte overarbejdsbetaling, eller overarbejde, som ikke direkte udløser betaling, ikke indgår. I denne analyse undervurderer vi således omfanget af overarbejde, og vi undervurderer sandsynligvis omfanget mere for de fastlønnede end for de timelønnede. Ser vi på udviklingen i det betalte overarbejde i perioden 2003-2006, ligger gennemsnittet stabilt for fastlønnede – både for kvinder og mænd. Til gengæld er det betalte overarbejde for de timelønnede steget i perioden – 12 pct. for mænd og 24 pct. for kvinder. Udviklingen i betalt overarbejde er således parallel til udviklingen i den normale ugentlige arbejdstid.

Modsat den normale ugentlige arbejdstid har det betalte overarbejde et noget større omfang for de timelønnede end for de fastlønnede, specielt for mændenes vedkommende. I gennemsnit får timelønnede mænd betaling for 1,60 overarbejdstimer om ugen i 2006, mens de timelønnede kvinder i gennemsnit får betaling for 0,57 timers overarbejde. Fastlønnede mænds betalte overarbejde er i gennemsnit 0,44 timer om ugen, mens kvindernes betalte overarbejde i gennemsnit er 0,19 timer om ugen. Betalt overarbejde udgør således kun en ganske lille andel af den samlede normale gennemsnitlige arbejdstid.

Der er dog – afhængig af ansættelsesforholdene – relativ stor forskel på, hvor stor en andel, som arbejder over og får betaling for det. Betalt overarbejde er mere udbredt i den kommunale sektor end i både den private og den statslige sektor for de fastlønnede, hvorimod betalt overarbejde er mest udbredt i den private sektor for de timelønnede. Til gengæld er det gennemsnitlige timetal for de, som arbejder over mod betaling, lavest i den kommunale sektor, for såvel fastlønnede som timelønnede.

ARBEJDSTID PÅ FAMILIENIVEAU

Ud over analysen af arbejdstiden på individniveau, har vi analyseret familiers samlede arbejdstid. Formålet med denne analyse er primært at belyse, hvordan betydningen af forskellige baggrunds faktorer for de to partnere spiller sammen. Familieanalyserne er lavet ved at matche kvinder og mænd i Lønstatistikken.¹⁹ Vi ser således kun på par, hvor både kvinden og manden er lønmodtagere og er omfattet af analyserne på individniveau.

I langt de fleste familier er begge fastlønnede. Det gælder for 3 ud af 4 familier. I yderligere 17 pct. af familierne er kvinden fastlønnet og manden timelønnet. De to resterende kombinationsmuligheder – hvor kvinden er timelønnet, og manden enten er timelønnet eller fastlønnet – forekommer relativt sjældent (i henholdsvis 4 og 3 pct. af familierne). I de familier, hvor begge er enten fastlønnede eller timelønnede, er kvindens andel af familiens samlede arbejdstid lidt under halvdelen (48 pct.) mens andelen i de to sidste familietyper afhænger af, hvorvidt kvinden eller manden er fastlønnet (idet timetallet for fastlønnede pr. definition ligger på et højere niveau end timetallet for timelønnede). Kvindernes andel af familiens samlede arbejdstid varierer generelt kun lidt – selvom arbejdstiden naturligvis varierer mellem forskellige grupper, betyder dette overordnet kun meget lidt for den samlede fordeling af arbejdstid mellem manden og kvinden i familien.

Familiens samlede arbejdstid fordelt på forskellige baggrundskarakteristika afspejler i store træk de forskelle, som vi fandt på individniveau. Eventuelle variationer i familiernes arbejdstid skyldes primært variationer i kvindernes arbejdstid. Derudover er variationen i familiers arbejdstid generelt større, hvis manden er timelønnet, hvilket følger naturligt af, at variationen i timelønnedes arbejdstid er større end variationen for fastlønnede. Arbejdstiden i familier, hvor kvinden arbejder i den kommunale sektor, er forholdsvis lav, fordi kvinden arbejder forholdsvis få timer. Familier, hvor mindst én er sundhedsuddannet, arbejder ligeledes forholdsvis lidt, og familier, hvor begge er sundhedsuddannede, arbejder i gennemsnit mindst. Til gengæld arbejder familier, hvor begge er fastlønnede og uddannede inden for det

19. Kvinder og mænd er matchet som familie i undersøgelsen ved hjælp af såkaldte c-familier, dvs. gifte eller samlevende på samme adresse.

pædagogiske område, mest. Endelig finder vi, at familier med mange børn og familier med små børn (under to år) arbejder mindre end andre børnefamilier, primært fordi kvinden arbejder mindre.

BETALT OVERARBEJDE PÅ FAMILIENIVEAU

For familierne i analysen har vi undersøgt, i hvor stor en andel af familierne mindst én af parterne har betalt overarbejde. Den laveste andel med betalt overarbejde findes hos familier, hvor begge er fastlønnede (36 pct.), mens andelen er højest hos familier, hvor begge er timelønnede (81 pct.). For familier, hvor begge er fastlønnede, er andelen, som arbejder over mod betaling, størst, hvis kvinden er kommunalt ansat. Omvendt er andelen, som arbejder over mod betaling, størst for familier med mindst én timelønnet, hvis den timelønnede er ansat i den private sektor.

INDIVIDER I FAMILIER OG ARBEJDSDELING

Det er interessant at belyse, i hvilket omfang der foregår en tidsmæssig arbejdsdeling i familierne, fx således at kvinden arbejder mindre i familier, hvor manden arbejder mere. Vi analyserer dette ved at se på interaktionen mellem partnernes arbejdstid. For den hyppigste familietype, hvor begge er fastlønnede, viser analysen tegn på en sådan arbejdsdeling, idet kvinderne alt andet lige har lavere arbejdstid, jo mere deres partner arbejder. Derimod finder vi, at manden ikke er påvirket af kvindens arbejdstid. Dette resultat er en naturlig følge af, at kvinders arbejdstid generelt er mere variabel end mænds. Analysen viser dog også, at interaktionen mellem partnernes arbejdstid er relativt beskeden – og nærmest ikke-eksisterende for de andre familietyper – således at den arbejdsdeling, der foregår i familierne, i højere grad er karakteriseret ved, at mænd generelt ikke er særligt påvirkelige af forskellige forhold som fx børn, mens kvinders arbejdstid i højere grad varierer og er påvirkelig af familieforhold.

ÆNDRING AF ARBEJDSSTID

I sidste del af rapporten belyser vi, hvilke forhold som har betydning for ændringer i arbejdstid for både individer og familier. Mere specifikt ser vi

på ændringer i arbejdstiden på mere end 2 timer mellem årene 2005 og 2006. Arbejdstid kan selvfølgelig både ændre sig i positiv og i negativ retning, og vi analyserer følgelig begge muligheder. I individanalysen har vi særligt fokus på, om ændringer i familieforhold som civilstatus og antal børn har betydning for, om lønmodtagere ændrer arbejdstid. I familieanalysen belyser vi ligeledes, om ændringer i antal børn påvirker sandsynligheden for at ændre arbejdstid, og derudover om partnerens eventuelle ændring i arbejdstid påvirker sandsynligheden for selv at ændre arbejdstid.

ÆNDRINGER I ARBEJ DSTID FOR INDIVIDER

Omkring 30 pct. af lønmodtagerne ændrer arbejdstid med mere end 2 timer i enten positiv eller negativ retning mellem 2005 og 2006. Flere kvinder end mænd ændrer arbejdstid, og timelønnede ændrer oftere arbejdstid end fastlønnede. Arbejdsmarkedet for timelønnede varierer faktisk betydeligt mere, hvad angår arbejdstid end arbejdsmarkedet for fastlønnede. Mere end hver fjerde timelønnede er således gået op i tid, mens knap hver femte er gået ned i tid. Ligeledes er der som forventet en større variation i både den statslige sektor og den kommunale sektor i forhold til i den private sektor.

Uddannelse har samlet set kun en lille betydning for ændringer i arbejdstid: Uddannelseslængden har kun en ganske lille betydning, mens uddannelsesretning har en lidt større betydning. Fastlønnede og i særdeleshed kvinder, som har en uddannelse inden for sundhedsområdet, reducerer samlet set arbejdstiden mellem 2005 og 2006, men der er stor variation, dvs. både mange, som øger arbejdstiden, og mange, som reducerer arbejdstiden. For timelønnede er det derimod pædagoguddannede, som samlet reducerer arbejdstiden mellem 2005 og 2006, og variationen er ikke så stor. Ser vi på betydningen af arbejdsfunktion, har denne generelt ikke den store betydning for ændringer i mænds arbejdstid. Det har den derimod for kvinder, og særligt for de timelønnede.

Hvorvidt man har børn eller ej i 2005, har generelt ingen betydning for ændringer i mænds eller i fastlønnede kvinders arbejdstid, men har en negativ betydning for timelønnede kvinder (timelønnede kvinder med børn har således reduceret arbejdstiden mellem 2005 og 2006 relativt i forhold til timelønnede kvinder uden børn). Antallet af børn og yngste barns alder har generelt betydning for kvinders

arbejdstid, men ikke for mænds: Fastlønnede kvinder med flere børn reducerer arbejdstiden relativt i forhold til fastlønnede kvinder med færre børn, mens både fastlønnede og timelønnede kvinder, hvis yngste barn er under 1 år i 2005, øger arbejdstiden i 2006. Kvinder, hvis yngste barn blev 1 år i 2006, justerede således arbejdstiden i opadgående retning i forhold til året før.

Ud over at se på betydningen af de såkaldte niveau-faktorer ovenfor, ser vi også betydningen af ændringer i antal børn samt ændringer i civilstand mellem 2005 og 2006. For mænd finder vi, at ændringer i antal børn samlet set ikke betyder noget for timelønnede mænds arbejdstid, mens fastlønnede mænd, som får deres første eller andet barn i 2006, reducerer arbejdstiden en smule. Derimod har ændringer i civilstand ingen betydning for mænds ændringer i arbejdstid. For kvinder finder vi, at både kvinder, som får deres første barn, og kvinder, som får deres andet barn i 2006, reducerer arbejdstiden meget markant. Dette gælder både fastlønnede og timelønnede kvinder. Endelig finder vi for kvinderne, modsat for mændene, at kvinder, som blev skilt i 2006, har øget arbejdstiden i 2006 relativt i forhold til kvinder, som var i parforhold i både 2005 og 2006.

ÆNDRINGER I ARBEJ DSTID FOR INDIVIDER I FAMILIER

I analysens sidste del er formålet at belyse, om et eventuelt skift i arbejdstid for den ene partner påvirker den anden partners sandsynlighed for en ændring i arbejdstid. Det er kun muligt at analysere ændringer i familiernes arbejdstid, hvis begge parter er omfattet af Lønstatistikken i både 2005 og 2006, hvilket naturligvis reducerer antallet af observationer en del. På trods af, at analysepopulationen således er forskellig fra analysepopulationen i foregående afsnit, er der dog ikke stor forskel på andelene, som ændrer arbejdstid.

Niveauvariablene har i høj grad samme betydning for individer i familier som for individer generelt. Derimod finder vi, at ændringer i antal børn har en lidt anderledes betydning: I familieanalysen er det således kun det at få det andet barn, som betyder en signifikant reduktion af arbejdstiden for fastlønnede mænd, mens både første og andet barn reducerer arbejdstiden for fastlønnede mænd i individanalysen. Derimod ændringer i antal børn ingen samlet betydning for timelønnede mænds ændringer i arbejdstid, hverken i individ- eller i familieanalysen. I begge analyser finder vi, at både kvinder, som får deres første barn, og

kvinder, som får deres andet barn i 2006, reducerer arbejdstiden. Effekten for fastlønnede kvinder er på samme niveau i familieanalysen som effekten for fastlønnede kvinder i individanalysen, mens effekten for timelønnede kvinder i familier er en del mere markant end effekten for timelønnede kvinder i individanalysen.

Endelig finder vi, at ændringer i partnerens arbejdstid har en overraskende signifikant betydning for både mænd og kvinder. Hvad enten partneren er gået op eller ned i arbejdstid, øges arbejdstiden således relativt i forhold til dem, hvis partner ikke har ændret arbejdstiden, selvom effekterne er ganske små. Det vil sige, at partnere har en tendens til at ændre arbejdstid samtidig.

SAMLET KONKLUSION OG PERSPEKTIVERING

Kortlægningen viser tydeligt, at kvinder arbejder færre timer end mænd, og at ansatte i den kommunale sektor, uanset køn, arbejder færre timer end ansatte i den private sektor. Endvidere finder vi, at uddannede inden for sundhedsområdet arbejder mindre end andre, også selvom vi tager i betragtning, at de fleste er ansat i kommuner eller amter. Det skal også bemærkes, at det primært er kvinder, som er sundhedsuddannede.

Desuden viser undersøgelsen, at kvinders arbejdstid varierer en del mere end mænds arbejdstid. Mænds arbejdstid varierer i det hele taget temmelig lidt, uanset hvilke baggrundsfaktorer vi ser på. I modsætning til andre undersøgelser som fx Smith et al. (1998) og Bonke & Meilbank (1999), viser denne undersøgelse således, at mænd med børn ikke arbejder mere end mænd uden børn. Tværtimod er der en tendens til, at mænd med børn arbejder lidt mindre end mænd uden børn. For kvinderne betyder det at have børn derimod relativt meget for deres arbejdstid, både antallet af børn og børnenes alder. Men vi finder altså ikke, at der er en tydeligere arbejdsdeling i familier med børn forstået på den måde, at fædre arbejder mere, mens mødre arbejder mindre.

Analysen af arbejdstiden inden for den enkelte familie viser, at interaktionen mellem partnernes arbejdstid er beskeden. Mænd reagerer ikke på deres partners arbejdstid, mens kvinder i nogen grad reagerer på deres partners arbejdstid, idet vi kan observere en tendens til, at kvinder har en lidt lavere arbejdstid, jo højere deres partners er. I overensstemmelse med de øvrige resultater tyder dette på, at mænd generelt ikke er særligt påvirkelige af forskellige forhold i familien som fx børn, mens kvinders arbejdstid i højere grad varierer og er påvirkelig af

familieforhold. At det er kvinderne, som tilpasser deres arbejdstid til familieforholdene, er givetvis en af grundene til, at kvinder overordnet arbejder færre timer end mænd. Dette skal fortolkes i sammenhæng med den kendsgerning, at beskæftigelsen blandt danske kvinder internationalt set er høj. Samlet må vi således konkludere, at netop muligheden for at tilpasse arbejdstiden til familieforholdene nok er en væsentlig medvirkende årsag til, at danske kvinder kan kombinere beskæftigelse og børn.

Ud over resultaterne for kvinder og børn, peger kortlægningen på områder, hvor arbejdstiden er relativt lav i forhold til andre områder. Således finder vi som nævnt, at kommunalt ansatte alt andet lige arbejder mindre end andre, og at dette i særdeleshed gælder uddannede inden for sundhedsområdet. Dette gælder for den normale ugentlige arbejdstid, men også når registreret betalt overarbejde er inkluderet. Dette kunne umiddelbart tyde på en mulig arbejdskraftreserve. Vi kan dog desværre ikke i denne undersøgelse svare på, om den lavere arbejdstid for disse grupper primært skyldes udbudsrelaterede eller efterspørgselsrelaterede forhold.

BILAG

ARBEJDSFUNKTION

Arbejdsfunktionens 10 kategorier har følgende indhold:

1. Ledelse: På øverste plan i virksomheder, organisationer og den offentlige sektor. Herunder direktører, lovgivere og højere embedsmænd.
2. Højeste niveau: Arbejde, der forudsætter viden på det højeste niveau inden for det pågældende område. Herunder placeres personer, hvis arbejde består i forskning og/eller anvendelse af viden på højeste niveau inden for et bestemt fagområde.
3. Mellemniveau: Arbejde, der forudsætter viden på mellemniveau. Herunder placeres eksempelvis teknikere og programmører, terapeuter, sygeplejersker og pædagoger.
4. Kontorarbejde: Herunder også indtastningsarbejde og arbejde i receptioner.
5. Salgs-, service- og omsorgsarbejde: Herunder eksempelvis stewardesser, hjemmehjælpere og frisører.
6. Landbrugsarbejde: Arbejde inden for landbrug, gartneri, skovbrug, jagt og fiskeri, der forudsætter viden på grundniveau. Dog gælder, at arbejde inden for disse områder, der ikke kræver nogen faglig viden, placeres i gruppe 9.

7. Håndværksarbejde: Håndværkspræget arbejde. Jobfunktioner, der kræver uddannelse eller erfaring vedrørende materialer og arbejdsprocesser inden for et område.
8. Maskinarbejde: Proces- og maskinoperatorarbejde samt transport- og anlægsarbejde. Jobfunktioner, som kræver viden, der eksempelvis kan erhverves på specialarbejderkurser eller ved direkte oplæring i forbindelse med arbejdsprocessen.
9. Andet arbejde: I denne gruppe placeres personer beskæftiget med hjælpefunktioner, såsom rengøring, pakning og budtjeneste.
10. Militær: Militært arbejde.

Bemærk at lønstatistikken ikke inkluderer beskæftigede i landbrug i den private sektor. Vi udelader derfor kategori 6 i nærværende undersøgelse.

UDDANNELSESRETNING

Uddannelsesretningen angiver den kompetencegivende uddannelse fordelt på otte hovedgrupper:

1. Pædagogisk
2. Humanistisk og kunstnerisk
3. Naturvidenskabelig og teknik
4. Samfundsvidenskabelig, handel, kontor og service
5. Bygge, anlæg, industri og transport
6. Levnedsmiddel, husholdning, jordbrug og fiskeri
7. Sundhed
8. Poliiti og forsvar.

Der findes ikke en standardiseret overordnet opdeling af uddannelser efter retninger. Opdelingen her er således som defineret i Deding, Lausten & Andersen (2006). I nogle tilfælde er der et stort overlap mellem retning og niveau. Dette gælder fx for de pædagogiske uddannelser, som stort set uden undtagelse er mellemlange videregående uddannelser (fx pædagoger og skolelærere), og for bygge, anlæg, industri og transport-uddannelserne, som næsten alle er erhvervsfaglige uddannelser. Andre uddannelsesretninger går på tværs af niveauerne, fx natur/teknik som både kan være en kort (fx laborant), en mellemlang (fx akademiingeniør) og en lang videregående uddannelse (fx civilingeniør). Også sundhedsuddannelserne varierer i forhold til uddannelsesniveaueet,

således at fx en social- og sundhedshjælper har en erhvervsfaglig uddannelse, en sygeplejerske har en mellemlang videregående uddannelse, og en læge har en lang videregående uddannelse.

LITTERATUR

- Bonke, J. & Meilbank, N.T. (1999): *Danskere på fuldtid – deres faktiske og ønskede arbejdstid*, Serviceraaport, SFI-SURVEY august 1999, København.
- Bonke, J. (2002): *Tid og velfærd*, SFI rapport 02:26, København.
- Burr, H. & Albertsen, K. (2005): *Arbejdsmiljø i Danmark 2005*, Arbejdstid, Arbejdsmiljøinstituttet.
- DA (2008): *Arbejdsmarkedsrapport 2008*, Arbejdstid og arbejdsliv.
- Danmarks Statistik (2008a): *Statistiske Efterretninger, Generel Erhvervsstatistik* 2008:5. København.
- Danmarks Statistik (2008b): Varedeklaration: Lønstatistikens serviceregister., se <http://www.dst.dk/Vejviser/dokumentation/Varedeklarationer/emnegruppe/emne.aspx?sysrid=96115>. (Downloaded d. 7.8.2008).
- Danmarks Statistik (2008c): <http://www.dst.dk/Vejviser/dokumentation/times/emnegruppe/emne/dataset/Variabel.aspx?Sysrid=540009×path=4|96115|538824> (Downloaded d. 5.8.2008).
- Danmarks Statistik (2007a): *Statistiske Efterretninger, Lønstatistik for amter og kommuner 2006*, 2007:9.
- Danmarks Statistik (2007b): *Statistiske Efterretninger, Lønstatistik for staten 2006*, 2007:8.

- Danmarks Statistik (2006): *Statistiske Efterretninger, Lønstatistik for amter og kommuner 2005*, 2006:8.
- Danmarks Statistik (2005): *Statistiske Efterretninger, Lønstatistik for amter og kommuner 2004*, 2005:13.
- Danmarks Statistik (2003-2007): *Statistiske Efterretninger, Lønstatistik for den private sektor* 2003:9, 2004:9, 2005:11, 2006:10 og 2007:11.
- Deding, M. & T. Filges (2009a): *Arbejdstiden blandt lønmodtagere i kvindedominerede områder – en registerbaseret analyse*, Arbejdsnotat, SFI, København.
- Deding, M. & T. Filges (2009b): *Betalt overarbejde blandt danske lønmodtagere – en registerbaseret analyse*, Arbejdsnotat, SFI, København.
- Deding, M., Lausten, M. & Andersen, A. (2006): *Børnefamiliernes balance mellem familie- og arbejdsliv*, SFI rapport 06:32, København.
- Lausten, M. & Sjørup, K. (2003): *Hvad mænd og kvinder bruger tiden til*, SFI rapport 03:08, København.
- Smith, N., Jensen, P., Pedersen, P.J. & Pedersen, S. (1998): *Arbejde, incitament og ledighed*, Rockwoolfondens Forskningsenhed, Aarhus Universitetsforlag.
- Smith, N., Pedersen, P.J., Pedersen, S & Schultz-Nielsen, M.L. (2003): *Fra mangel på arbejde til mangel på arbejdskraft. Arbejdsliv i Danmarks i det nye årtusind*, Rockwoolfondens Forskningsenhed, Spektrum Forlag.

SFI-RAPPORTER SIDEN 2008

SFI-rapporter kan købes eller downloades gratis fra www.sfi.dk. Enkelte rapporter er kun udkommet som netpublikationer, hvilket vil fremgå af listen nedenfor.

- 08:01 Amilon, Anna: *Danskernes forventninger til pension*. 151 s. ISBN: 978-87-7487-885-8. Kr. 150,00.
- 08:02 Jæger, Mads M.: *Mere attraktive almene boliger? Effekterevaluering af Omprioriteringsloven 2000*. 97 s. ISBN: 978-87-7487-886-5. Kr. 100,00.
- 08:03 Rosenstock, M., Jensen, S., Boll, J., Holt, H. & Wiese, N.: *Virksomheders sociale engagement. Årbog 2007*. 202 s. ISBN: 978-87-7487-887-2. Kr. 198,00.
- 08:04 Thorgaard, C.H. & Hougaard, I.B.: *Fokus på demens. Evaluering af en efteruddannelse i forebyggende hjemmebesøg*. 62 s. ISBN: 978-87-7487-888-9. Netpublikation.
- 08:05 Thorgaard, C.H. & Hougaard, I.B.: *Metoder til kvalitet i aldreplejen. Evaluering af et metodendviklingsprojekt*. 76 s. ISBN: 978-87-7487-889-6. Kr. 80,00.
- 08:06 Olsen, B.M. & Dahl, K.M.: *Fritidsliv i børnehøjde. Beretninger fra udsatte børn*. 124 s. ISBN: 978-87-7487-890-2. Kr. 125,00.
- 08:07 Høgelund, J., Boll, J., Skou, M. & Jensen, S.: *Effekter af ændringer i sygedagpengeloven*. 178 s. ISBN: 978-87-7487-891-9. Kr. 175,00.

- 08:08 Bach, H.B.: *Livet efter en ulykke. Arbejdsliv og forsørgelse efter en ulykke, som blev vurderet i arbejdsskadestyrelsen*. 114 s. ISBN: 978-87-7487-892-6. Kr. 100,00.
- 08:09 Christensen, G.: *Hvorfor lejere bliver sat ud af deres boliger. Og konsekvenserne af en udsættelse*. 268 s. ISBN 978-87-7487-894-0. Kr. 238,00.
- 08:10 Larsen, B., Schademan, H.K. & Høgelund, J.: *Handicap og beskæftigelse i 2006. Vilkår og betingelser for handicappede på arbejdsmarkedet*. 180 s. ISBN: 978-87-7487-893-3. Kr. 180,00.
- 08:11 Jørgensen, M.: *Danskernes indbetalinger til pension. Hvordan påvirker tilknytningen til arbejdsmarkedet de fremtidige pensioner?* 222 s. ISBN: 978-87-7487-895-7. Kr. 220,00.
- 08:12 Filges, T.: *Virksomheders rekruttering*. ISBN: 978-87-7487-901-5. 146 s. Kr. 150,00.
- 08:13 Bonfils, I.S., Bengtsson, S. & Olsen, L. (red.): *Handicap og ligebehandling i praksis*. 175 s. ISBN 978-87-7487-897-1. Kr. 180,00.
- 08:14 Andersen, D.: *Anbragte børn i tal. Kvantitative analyser af data om børn, der er anbragt uden for hjemmet med fokus på skolegang. Delrapport 1*. 76 s. ISBN 978-87-7487-899-5. Netpublikation.
- 08:15 Mortensøn, M.D. & Neerbek, M.N.: *Fokus på skolegang ved visitation til anbringelse uden for hjemmet. Delrapport 2*. 126 s. ISBN 978-87-7487-900-8. Kr. 125,00.
- 08:16 Mattsson, C., Hestbæk, A-D. & Andersen, A.R.: *11-årige børns hverdagsliv og trivsel. Resultater fra SFI's forløbsundersøgelser af årgang 1995*. 181 s. ISBN: 978-87-7487-902-2. Kr. 180,00.
- 08:17 Bach, H.B. & Larsen, B.: *300-timers-reglen. Betydningen af 300-timers-reglen for gifte kontanthjælpsmodtagere*. 138 s. ISBN 87-7487-903-9. Kr. 140,00.
- 08:18 Bengtsson, S.: *Handicap og samfundsdeltagelse 2006*. 259 s. ISBN 978-87-7487-904-6. Kr. 260,00.
- 08:19 Beer, F., Winter, S.C., Skou, M.H., Stigaard, M.V., Henriksen, A.C. & Friisberg, N.: *Statslig og kommunal beskæftigelsesindsats. Implementering af "Flere i arbejde" for strukturreformen*. 289 s. ISBN 978- 87-7487-905-3. Kr. 278,00
- 08:21 Ottosen, M.H. & Christensen, P.S.: *Anbragte børns sundhed og skolegang. Udviklingen efter anbringelsesreformen*. 129 s. ISBN 978-87-7487-907-7. Kr. 130,00.

- 08:22 Klitgaard, C. & Damgaard, B.: *Integrations- og oplæringsstillinger i kommunerne*. 97 s. ISBN: 978-87-7487-908-4. Kr. 100,00.
- 08:23 Egelund, T., Andersen, D., Hestbæk, A.-D., Lausten, M., Knudsen, L., Fuglsang Olsen, R. & Gerstoft, F.: *Anbragte børns udvikling og vilkår. Resultater fra SFI's Forløbsundersøgelser af årgang 1995*. 327 s. ISBN 978-87-7487-910-7. Kr. 298,00.
- 08:24 Emerek, R., & Holt, H.: *Lige muligheder – Frie valg? Om det kønspolitiske arbejdsmarked gennem et årti*. 369 s. ISBN: 978-87-7487-911-4. Kr. 360,00.
- 08:25 Perthou, A.S., Mortensen, M.D. & Andersen, D.: *Skolegang under anbringelse. Delrapport 3*. 121 s. ISBN: 978-87-7487-913-8. Kr. 120,00.
- 08:26 Andersen, D., Mortensen, M.D., Perthou, A.S. & Neerbek, M.N.: *Anbragte børns undervisning. Sammenfatning af tre delrapporter*. 77 s. ISBN: 978-87-7487-914-5. Kr. 70,00.
- 08:27 Nielsen, C. & Heidemann, J.: *Pengespil blandt unge. En rapport om 12-17-åriges spilvaner*. 117 s. ISBN: 978-87-7487-915-2. Kr. 120.
- 08:28 Deding, M. & Larsen, M.: *Lønforskelle mellem mænd og kvinder 1997-2006*. 197 s. ISBN: 978-87-7487-916-9. Kr. 190,00.
- 08:29 Amilon, A., Bingley, P. & Nielsen T.H.: *Opsat folkepension. Oger den arbejdsudbuddet?* 166 s. ISBN: 978-87-7487-917-6. Kr. 170,00.
- 08:30 Bengtsson, T.T., Knudsen, L., Nielsen, V.L.: *Kortlægning af kommunernes foranstaltninger til udsatte unge*. 199 s. ISBN: 978-87-7487-918-3.
- 08:31 Wüst, M., Thorsager, L. & Bengtsson S.: *Indsatsen over for børn med handicap og træningsbehov*. 117 s. ISBN: 978-87-7487-919-0. Kr. 120.
- 08:32 Kløft Schademan, H., Jensen, S., Thuesen, F. & Holt, H.: *Virksomheders sociale engagement*. Årbog 2008. 202 s. ISBN: 978-87-7487-920-6. Kr. 200.
- 08:33 Mattsson, C. & Munk, M.D.: *Social uddannelsesmobilitet på kandidat- og forskeruddannelser*. 77 s. ISBN: 978-87-7487-921-3. Netpublikation.
- 08:34 Baviskar, S. & Dahl, K.M.: *11-årige børns fritid og trivsel*. 159 s. ISBN: 978-87-7487-922-0. Kr. 160.
- 09:01 Christensen, E., Kristensen, L.G. & Baviskar, S.: *Børn i Grønland. En kortlægning af 0-14-årige børns og familiers trivsel*. 145 s. ISBN 978-87-7487-923-7. Kr. 150,00.

- 09:02 Christensen, E., Kristensen, L.G. & Baviskar, S.: *Kalaallit nunaanni meeqqat. Meeqqat 0-imiit 14-it ilanngullugit ukiullit ilaqutariillu atugarissaarnerannik misissuineq.* 172 s. ISBN: 978-87-7487-924-4. Kr. 150,00.
- 09:03 Deding, M. & Filges, T.: *Danske lønmodtageres arbejdstid. En registeranalyse baseret på lønstatistikken.* 160 s. 978-87-7487-925-1. Kr. 160,00.
- 09:04 Thuesen, F., Schademan, H.K., Jensen, S., Holt, H. & Høst, A.: *A-kasserne og den aktive beskæftigelsespolitik.* 216 s. ISBN: 978-87-7487-928-2. Kr.220,00.
- 09:05 Larsen, B. & Høgelund, J.: *Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2002 og 2008.* 98 s. ISBN: 978-87-7487-927-5. Kr. 100,00
- 09:06 Ellerbæk, L.S. & Graversen, B.K.: *Evaluering af jobcentrenes ligestillingsindsats.* 80 s. ISBN: 978-87-7487-929-9. Kr. 80,00.

DANSKE LØNMODTAGERES ARBEJDSSTID

EN REGISTERANALYSE BASERET PÅ LØNSTATISTIKKEN

Denne SFI-rapport kortlægger, hvor meget danskerne arbejder, og hvilke faktorer der har betydning for arbejdstiden. Uddannelsesretning, uddannelseslængde, sektor, køn, antal børn er blot nogle af de faktorer, der tages højde for i rapportens analyser. Arbejdstiden er både beregnet for den enkelte og samlet for par. Ønsket er at afdække, om par indbyrdes afstemmer deres arbejdstid efter deres partner – og i givet fald på hvilken måde.

Undersøgelsen viser, at kvinders arbejdstid generelt er mere påvirkelig end mænds. Især børn, antallet af børn og børnenes alder har betydning for kvinders arbejdstid. Disse faktorer har væsentlig større betydning end partnerens arbejdstid.

Derudover viser undersøgelsen, at kvinder generelt arbejder færre timer end mænd, og at ansatte i den kommunale sektor, uanset køn, arbejder færre timer end ansatte i den private sektor. Kvinder ansat inden for sundhedsområdet har gennemsnitligt den laveste arbejdstid.

Undersøgelsen er baseret på Lønstatistikken, som er blevet koblet med registerdata fra Danmarks Statistik. Undersøgelsen er bestilt og finansieret af LO og FTF.

